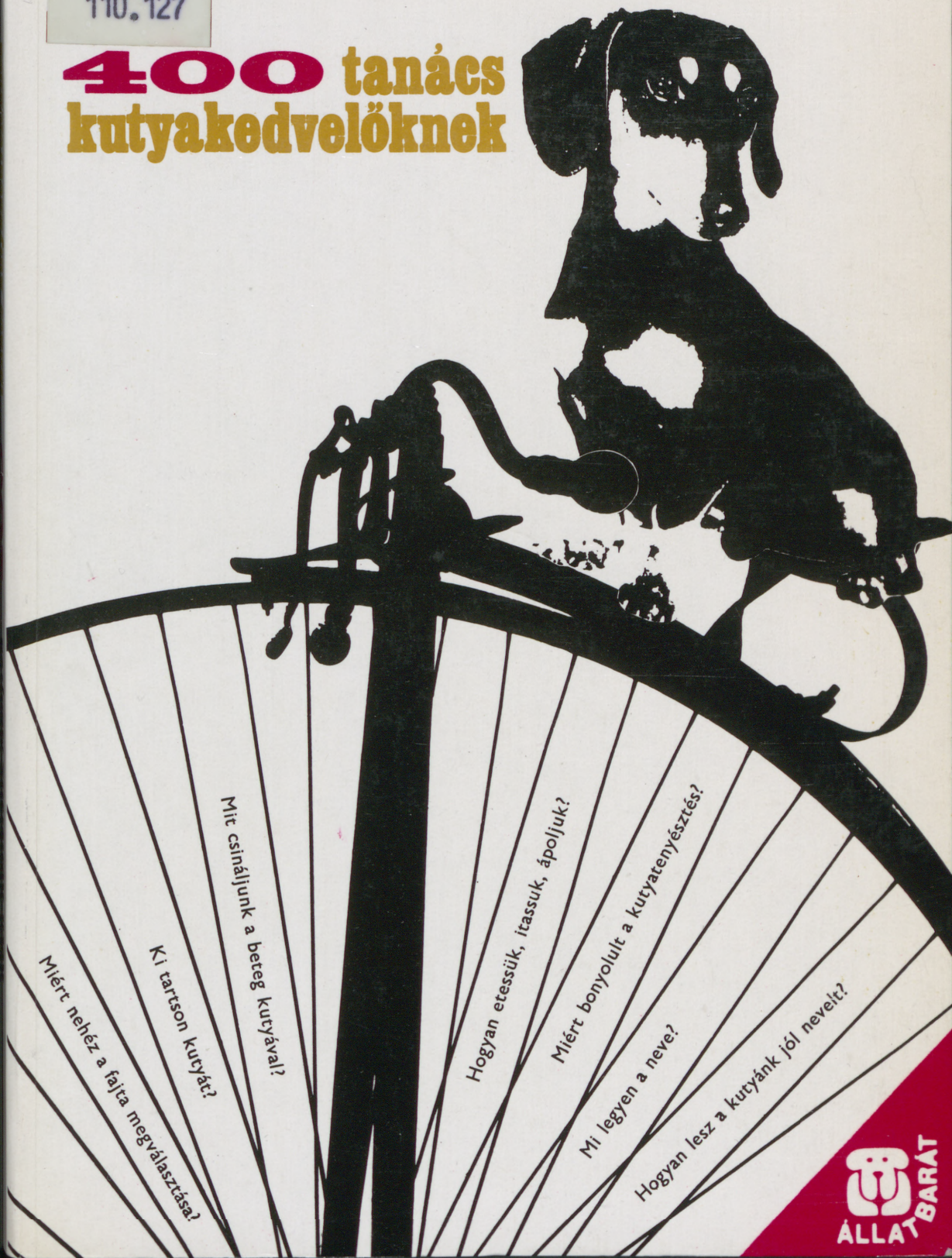

Koch-Kostersitz, Manfred

MC
110.127

400 tanács kutyakedvelőknek

Mit csináljunk a beteg kutyákkal?

Ki tartson kutyát?

Miért nehéz a fajta megválasztása?

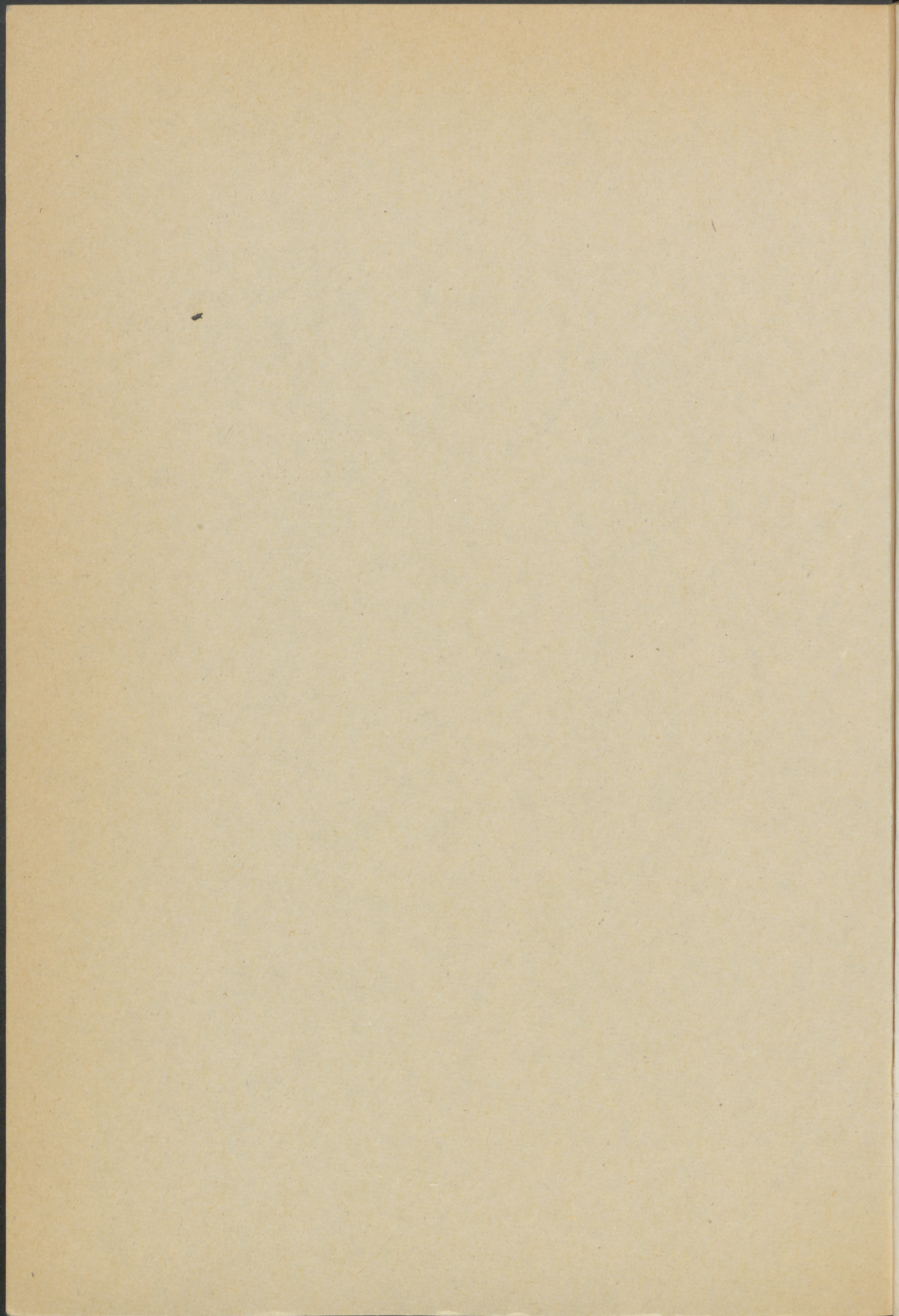
Hogyan etessük, itassuk, ápoljuk?

Miért bonyolult a kutyatenyésztés?

Mi legyen a neve?

Hogyan lesz a kutyánk jól nevelt?

ALLATBARÁT

400 tanács kutyakedvelőknek

A rajzok ötlete és kivitelezése

Hans Preusse

munkája

Koch-Kostersitz, Manfred

400 tanács kutyakedvelőknek

Negyedik, változatlan kiadás

Mezőgazdasági Kiadó · Budapest, 1990

A sorozatot szerkeszti

**FARKAS JÓZSEF
FEHÉR ERIKA
PESTHY GÁBOR**

A könyv eredeti címe

Manfred Koch-Kostersitz:
400 Ratschlage für den Hundefreund
A fordítás a Neumann Verlag (Radebeul) gondozásában
1967-ben megjelent 3. kiadás alapján készült.

Fordította

ARADSZKY GÉZÁNÉ

A fordítást ellenőrizte

KATTINGER GUSZTÁV

© Koch-Kostersitz Manfred, 1967

© Hungarian translation Aradszky Gézáné, 1969

MC 110127

1990

ETO 636.7

ISBN 963 234 297 6

ISSN 0238—7255

Előszó

Akinek egyszer már volt kutyája, az többnyire élete végéig ragaszkodik a kutyatartáshoz. Többé nem akar lemondani a négylábú barátáról.

Ez történt velem is. Minden kutyámnak más és más volt a jelleme, mindegyiknek megvoltak a sajátosságai, mindegyik külön „személyiség” volt. Nem viselkedtek mindig kifogástalanul, néha-néha bizony bosszúságot is okoztak, de megbízhatók voltak és hűségesek, meghatóan ragaszkodtak hozzám és hozzátartozóimhoz.

Senta, az ír szetter néha úgy tudott rám nézni, mintha ember lett volna. Borostyán színű szeméből szeretet és bizalom sugárzott felém. Ha halkán odaszóltam neki, a térdemre fektette a fejét, és úgy maradt mozdulatlanul, amíg csak cirógattam.

Az egyik esti vadászlesről késő éjszaka igyekeztem hazafelé, koromsötét erdőn át. Mellettem kocogott Treff, a rövidszőrű német vizsla. Egyszer csak mérgesen, vészjóslóan felmordult, ahogyan még sohasem hallottam tőle. Vadul ugatva néhány méterre beszaladt a fák közé. Egy fa mögül, amelynek a körvonalát is inkább csak sejtettem, mint láttam, egy ember ugrott ki és iramodott el.

Ha az íróasztalnál ülök, Jerry, a szálkásszőrű tacskóm időnként megbökdösi a lábam. Ez gyengéd felhívás arra, hogy vakargassam a füle tövét vagy simogassam a hátát. Ha kívánsága teljesül, szép békésen visszavonul a kosárba.

Ilyen vagy ehhez hasonló minden kutya. Így talán nem túlzás, ha a kutyáról mint barátról beszélünk.

Kutyáim sokat tanultak, ezt meg is követeltem tőlük. De én is tanultam tőlük, mert hisz mi emberek sem születünk tökéletes kutyatartóknak.

Az igazi kutyabarátot minden kutya érdekli. Bármilyen kutya került a szemem elé, véreb vagy öleb, kutyaólbán vagy selyem vánkoson, mindet szakértő szemmel vizsgálgattam. De a hozzájuk tartozó „gazdikát” és „asszonykákat” is szemügyre vettem. Az eredmény távolról sem volt mindig kielégítő. Főként ami a kutyák gazdáit illeti.

A durva ember, aki veri és kínozza a kutyáját, szerencsére már kihalóban van. De olyan emberek még szép számmal akadnak, akik a másik végletbe esnek, s a kutyájukat úgy kezelik, mintha „kétlábú barát” volna, vagyis akik szinte embert akarnak faragni a kutyából, noha ezzel sem a kutyának, sem maguknak nem tesznek jót. Ahhoz, hogy a kutyát megértsük és helyesen neveljük, az kell, hogy „kutya módra” próbáljunk gondolkozni. Kutyánk ezért nagyon hálás lesz nekünk.

Ilyesfélék — szeretet a kutyák iránt és szeretet az emberek iránt — indítottak ennek a könyvnek a megírására.

Négylábú barátunkról, a kutyáról alig akad olyan tudnivaló, amelyet a szerző jó tanácsai közt meg ne találjunk rövid és világos megfogalmazásban. A kutyatartó, a kutyabarát szinte minden kérdésére megkapja a választ. A tartalomjegyzék megkönnyíti az éppen szükséges tanács gyors kikeresését, nem kell hosszú ideig böngészni a könyvben. Minden tanács külön egységet alkot. Ha mégis kiegészítésre szorul vagy valamelyik másik szakasz további szakmai útmutatást ad, a szövegben zárójelben megtaláljuk a kiegészítő tanács számát.

A rajzok Hans Preusse grafikust dicsérik. Igen plasztikusan érzékeltetik a tanácsokat, ugyanakkor a kérdés humoros oldalára is rávilágítanak, hisz a dolgok humoros felfogása hozzátartozik a kutyatartáshoz. Kívánjuk, hogy a könyv negyedik kiadása, az előzőekhez hasonlóan ne csak az Olvasónak, hanem a kutyájának is sok öröm forrása legyen.

A Kiadó

Ki tartson kutyát?

1. Aki valóban szereti az állatokat és viszonszeretetre vár, az szerezzen magának kutyát

Nincs még egy állat, amelyik úgy tudna viszonzni a szeretetet, mint a kutya. Pontosan megérzi, mennyire kedveljük, és szeretetünket hűséggel, ragaszkodással, vagy ha kell, akár élete feláldozásával is viszonzza (197).

2. Aki őrizetről kíván gondoskodni családjá és lakása, háza és udvara számára, az szerezzen magának kutyát

A kutyának mi, a gazda és családja jelentjük a farkáját (94). A lakás, a ház, a kert, az udvar

pedig a kutya felségterülete, ezt ő mind őrzi és védi. A betolakodót az idomított őrző-védő kutya megtámadja, a jelző kutya legalábbis elkergeti, de még az egészen kis kutya dühös ugatása is figyelmeztet a veszélyre (26, 27).

3. Akinek több mozgást, friss levegőt, kisebb-nagyobb sétákat javasol vagy rendel az orvos, az szerezzen magának kutyát

Sokféle tanácsot kapunk az orvostól; ezeket többnyire meghallgatjuk, de nem fogadjuk meg. Ezek közé tartozik a friss levegőn

való sok mozgás is. De amit az orvos hiába tanácsol, azt egy kutyának sikerül elérnie. Mert a kutya kedvéért kénytelenek vagyunk sokat sétálni. És ezek a séták soha nem unalmasak. Barátunk bizony jól megsétáltat bennünket, és közben mindig új feladatokkal találjuk szembe magunkat (13).

4. Aki magányában valami élőlénytszeretne maga körül tudni, az szerezzen magának kutyát

Egyetlen állat sem tud olyan szorosan kapcsolódni az emberhez, mint a kutya. Ha a ragaszkodás kölcsönös, a kutya minden hangulatunkat megérzi, osztozik örömeinkben és bánatunkban (197).

Ha legalább egy kutya'm volna!

5. A kutya az idősebb házaspárnak is nagyon kedves társa lehet, amikor a gyerekek már kirepültek a családi fészekből

A kutyáról gondoskodni kell, anyáskodni kell felette. A kutya cirógatást és kényeztetést kíván, de ugyanakkor megfontolt, következetes nevelésre is szüksége van. Ez fáradtságot és munkát jelent, de a kutya szeretetével, hűségével és ragaszkodásával meghálálja.

6. Aki idegenkedik az állatoktól, nem tud velük szeretettel bánni, aki minden állatban csupán az ösztöneitől irányított teremtményt látja, az ne tartson kutyát

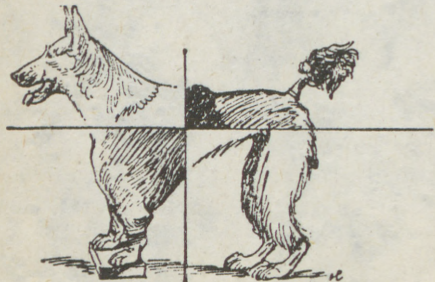
Az ember és a kutya közötti viszonyoknak a kölcsönösség, a kölcsönös megbecsülés és szeretet az alapja. Az olyan ember, akiből az ehhez szükséges tulajdonságok hiányoznak, aki állatokkal nem tud kapcsolatot teremteni, az egész biztosan kutyával sem fog jól, sőt talán még csak elviselhető módon sem megférni.

Amiket a kutyavásár előtt jól meg kell fontolni

7. A kutyatartás célját és várható következményeit előre tisztázni kell

A kutyatartást az adott körülményeinkhez kell alkalmazni. A szoba- és luxuskutyák rendszerint munkát nem végző, kedves négylábú barátot jelentenek. Az őrző-védő és a szolgálati kutyák viszont szigorú fegyelmezést és rendszeres foglalkozást kívánnak. Vadászkutya csak vadász mellé való (36). Teljesen más az, ha városban vagy vidéken, magányos házban vagy bérlakásban lakik a leendő kutyatulajdonos.

Ha mindenki mást akar...

8. A kutya beszerzése előtt azt is figyelembe kell venni, vajon tervünk közvetlen környezetünk egyetértésével vagy ellenkezésével találkozik-e

Annak, aki vidéken vagy külvárosban, egy mástól távolabb fekvő házak egyikében lakik, többnyire nem kell törődnie a szomszédokkal. Hasonló a helyzet akkor is, ha ugyan nagyvárosban, de családi házban lakunk. Ilyenkor csak arra kell vigyázni, hogy a kutya túlságosan ne hangoskodjék. Minél szorosabb közösségben élünk, annál több tekintettel kell lennünk

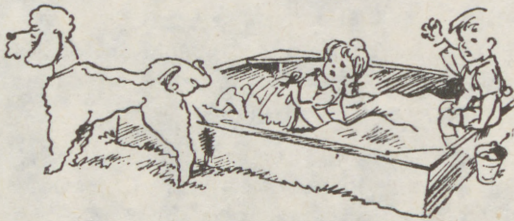
embertársainkra. Ez egyébként nem is elvi kérdés, hanem egyszerűen nevelés dolga (343). Akármilyen kis lakásban lehet kutyát tartani, csak az a fontos, hogy helyesen neveljük.

9. A bérlakásban lakónak a kutya beszerzése előtt nem kell kérnie a bérbeadó hozzájárulását

Egyes államokban az erre vonatkozó megállapodást vagy már a bérleti szerződés megkötésekor, vagy külön, de mindenképpen írásban kell rögzíteni. Bizonyos körülmények között a bérbeadó megtagadhatja a hozzájárulást, de ez ritkán szokott előfordulni.

10. A bérház — gyakran be sem kerített — előkertje, parkterülete nem arra való, hogy ott a kutyát szabadon futkároztassuk

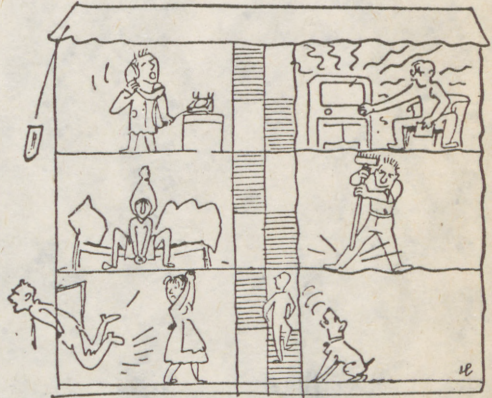
A kutyának a kerti ágyásokban, a gyermekjátszótereken, a pázsiton vagy az utakon elpottyantott „névjegyei” bosszúságot okoz-

nak a lakótársaknak, és ennek veszekedés a vége. Mindezt elkerülhetjük, ha a kutyát úgy neveljük, hogy dolgát csak meghatározott helyeken végezze; de ez, sajnos, elég ritka eset.

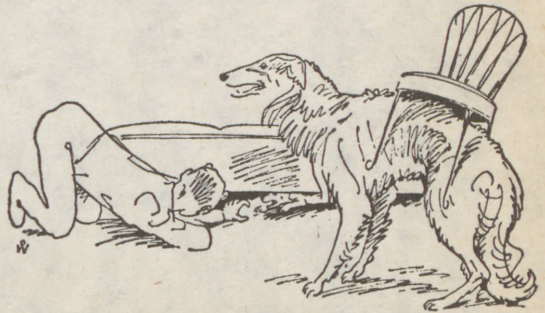
11. Ha a kutya minden külső zajra hangos ugatásba kezd, az bizony nagyon kellemetlen lehet

Tágas kertben vagy vidéken nem okoz semmi bajt, ha a kutya a levélhordót, az újságkihordót vagy akár a kedves vendégeket is hangos ugatással köszönti. Sőt, ezzel jó előre jelzi a jövevényt, mintegy kiegészíti a kapucsenget. De egészen más a helyzet a bérházban! A szomszéd lakó nem feltétlenül „ideges” ember, ha rossz néven veszi a hangos ugatást. Kellő türelemmel az ugatós kutyából is nevelhetünk kellemes, csendes lakótársat (343). Sőt vannak olyan fajták is, amelyek az idegent, a csöngetést, porolást vagy például a telefon berregését egyáltalán nem vagy csak olyan szerény ugatással jelzik, hogy ezzel a környezetet alig zavarják (30).

12. A lakás mérete és a kutya nagysága legyen összhangban

Ha a lakóhelyiségek kicsik vagy bútorral túlszűfoltak, a nagy kutya mindig és mindenütt útban van. Ez a kutyát is zavarja, feszélyezi, s

szegény akaratlanul is bosszúságot okoz. „Inkább túl kicsi, mint túl nagy” — legyen a jelszó. Akad sok olyan kutyafajta, amelynek képviselője számára a legkisebb lakásban is szoríthatunk — akármilyen kicsi, de mégis — saját „birodalmát”.

13. Bármilyen fajtájú a kutya, minden nap lehetőséget kell neki adni az elegendő testmozgásra

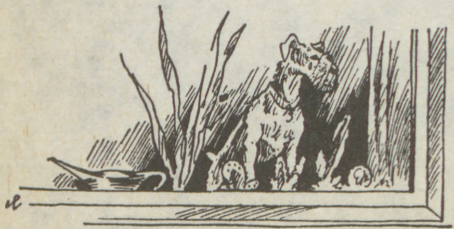
A mozgásszükséglet mértéke a kutya méretétől és fajtájától függ. Nagyvárosban, ahol a nagy forgalom és a parkírozott területek előírásai miatt a kutyát pórázon kell vezetni, ennek a szükségletnek a kielégítése bizony nem könnyű. De a napi, legalább félórás sétáltatás a kutya gazdája számára is nagyon egészséges kényszermozgást jelent (3).

Egy kis séta a gazdának sem árt!

14. Az egyedülálló dolgozó férfi vagy nő jól fontolja meg, hogy tarthat-e kutyát

Éppen ilyen embernek jelenthet a hűséges kutya nagyon kedves társat (197). De ha reggel elmegy a lakásból és rendszeresen csak délután vagy késő este tér haza, csak akkor tartson kutyát, ha van valakije, aki napközben gondoskodik a kutyáról. A kutyát napjában háromszor-négyszer ki kell engedni a szabadba, hogy dolgát elvégezze. A vizezés huzamosabb

kényszerű visszatartása árt a kutya egészségének és már súrolja az állatkínzás fogalmát (318, 320).

15. Kisgyereket csak abban a korban engedjük felügyelet nélkül kutyával játszani, ha már eléggé értelmes ahhoz, hogy a kutyás kezével nem babrálja az arcát, és megérti: a kutyával való játszódzás után gondosan kezet kell mosnia, s nem szabad engednie, hogy a kutya megnyalja

A kutyán vagy a kutyában élő paraziták (159) általában nem telepednek meg az emberen; kivétel a galandféreg (Echinococcus), amely főként az emésztőcsövön át terjed és súlyos bajt okozhat (163). Éppen ezért a kisgyerekek és kutya nem egymás mellé való.

16. A kezdő kutyatartó inkább kan kutyát tartson, ne szukát

A szuka évente kétszer tüzel, ilyenkor összemocskolja a vackát és közelből-távolból magához vonzza a kan kutyákat, ami gyakran bonyodalmakat okoz. A tüzelés teljes időszaka alatt állandó és szigorú felügyelet alatt kell tartani, hogy elkerüljük a nemkívánatos utódokat. De ezt könnyebb mondani, mint a gyakorlatban megvalósítani (364).

17. Akinek van elég szabad ideje és szereti annyira a kutyát, hogy nem sajnálja a veszélyt, az feltétlenül kölyökkutyát vegyen

A két- vagy háromhónapos kölyök könnyen és készségesen alárendeli magát gazdájának, a falkavezérnek (94), az embernek pedig az első naptól kezdve a szívébe lopja magát. Nevelése

sokféle feladatot jelent, ezek megoldásához időre és megértésre van szükség. Ha valaki ezt a két dolgot nem tudja vagy nem akarja a nevelésre rászánni, az vegyen hat-tíz hónapos szigorú, de szeretetteljes gyerekszobai nevelésen már túlésett kutyát, amelyet már leszoktattak a legtöbb neveltlenségről.

18. Tanácsosabb fajtatiszta kutyát beszerezni, mint valami bizonytalan származású kutyát

Kutyafajtáink az ember tapasztalaton alapuló nemesítési tevékenysége eredményeként jöttek létre. A nemesítéssel olyan meghatározott tulajdonságokat és egységes külső bé-

lyegeket alakítottak ki, amelyek szépnek és hasznosnak bizonyultak, s lényegében változatlanul átöröklődnek a fajtában. A kölyök-kutya még nagyon keveset árul el arról, hogy mivé is fog fejlődni. A fajtajellegű tulajdonságok csak féléves kor után fejlődnek ki egyértelműen (48).

19. Öreg kutyát ne vegyünk

„Minél öregebb, annál nehezebb vele bánni” — ez a mondás az állatokra is érvényes. Az öreg kutyában az eredeti hajlam és a nevelés már olyan szorosan összefonódott és úgy megrogzódott, hogy rajtuk már aligha lehet vala-

mit is változtatni. A kutya mint falkaállat a változott környezetben hosszú ideig idegennek érzi magát, és nehezen lehet elérni, hogy az új gazdához, az új falkavezérhez (94) igazán ragaszkodjon.

20. Ha valaki kutyát akar ajándékozni, ne éppen minket boldogítson vele

Fajtatiszta kutyát ritkán szoktak elajándékozni. Ha viszont öt-hat „édes” kis kutyakölyök hempereg a kutyakosárban, amelyek ugyan ismeretlen apától származnak, de a boldog tulajdonosnak és családjának nincs szíve elpusztítani őket, akkor nem marad más hátra, mint az elajándékozás. Előfordulhat persze, hogy az ismeretlen származású „korcs” is hűséges, ragaszkodó és szeretetreméltó lesz, sőt esetleg még oly szép is, mint egy fajtatiszta. De az esetek többségében nagyon világosan kiütközik rajta az „utcakeverék”. És ki az, aki szívesen mutatkozik az utcán mondjuk a spitz és a tacsó keverékével?

21. A kutya vételára csak egyszeri kiadás, de a tartás folyamatos költségeit jól számításba kell venni

Ezek a költségek a következőkből adódnak:

1. Ebadó (57); ennek összege a kutya fajtájától, hasznosításától függ;

2. Táplálási költség; ez a kutya nagyságától függően napi 3—10 forint között ingadozik (de az egészen nagy kutyák esetében ennél lényegesen több).

Egyes fajták esetében további költséget jelent a rendszeres trimmelés vagy nyírás (37,

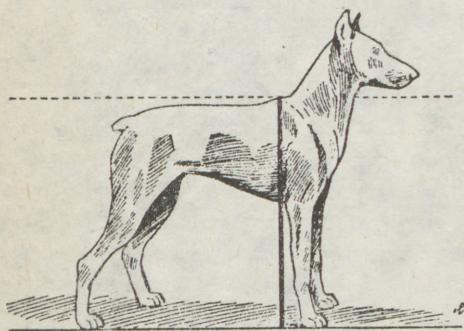
157); ennek összege a divat és a kutyatulajdonos kívánságai szerint változik.

Végül nem árt, ha egy-egy állatorvosi vizit költségeit is számításba vesszük.

A fajta megválasztása

22. A fajta megválasztásakor meg kell gondolni, hogy az adott viszonyok között a nagy, a közepes vagy a kis kutya felel-e meg

A fajtánként megadott testméretek mindig a kifejlett állatra értendők. Ha kölyökkutyát vásárolunk, kérjünk a tenyésztőtől pontos adatokat a később várható méreteiről. A kutya magassági méretét a marmagassággal fejezik ki. Ez a talaj és a mar legmagasabb pontja közötti távolság.

23. Ha egészen nagy alakú fajtához tartozó kutyát akarunk beszerezni, előre fontoljuk meg jól, hogy mennyibe fog kerülni az etetése

A kifejlett bernáthegyi naponta mintegy 2 kg húst kíván s a leonbergi vagy újfundlandi se sokkal kevesebbet. Ehhez még figyelembe kell venni, hogy az olcsó lóhús beszerzése mind nehezebbé válik. A kutya hússzükségletét egyéb táplálékkal (mint pl. zabpehely, rizs, kutyapogácsa vagy csont) csak nagyon kis hányadban pótolhatjuk.

24. Hogy hosszú vagy rövid szőrű legyen-e a kutya — ezt a ház asszonya döntse el

A hosszú szőrű kutyák ősszel és tavasszal vedlenek, de kisebb mértékben egész éven át hullatják a szőrüket. Ráadásul a hosszú szőrön

jobban megtapad az utca piszka és a kemény hó is, különösen a kutya mancsán, az ujjak között. A szőnyegről, vánkosról és egyéb lakástextiliákról a kutyaszőrt még porszívóval sem könnyű eltávolítani; kevés gondot okoz viszont akkor, ha a kutyát rendszeresen keféljük (137). A piszkot és havat pedig durva ronggyal nagyjából ledörzsölhetjük (156).

25. A fajta megválasztásakor személyes tetszésünkön, kívánalmainkon kívül az éppen uralkodó kutyadivatot is figyelembe kell vennünk

Az ízlések a kutyát illetően is erősen változnak. A századforduló körül számban a tacszó vezetett, a harmincas években a foxi, 1958-ban a német juhászkutya. A magyar törzskönyvi bejegyzésekből a kutyafajták közkedveltségére jelenleg a következő rangsort lehet felállítani: városokban 1. tacszó, 2. puli, 3. foxterrier, 4. boxer; vidéken 1. puli, 2. pumi, 3. kuvasz, 4. komondor.

26. Őrző-védő kutyának különösen alkalmas fajták: német juhászkutya, spitzek, dogok, boxer, komondor, kuvasz, puli, pumi

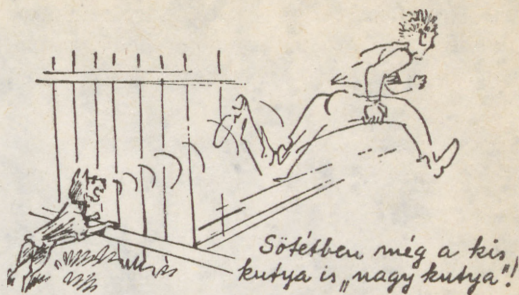
A házőrző kutyával szemben az a követelmény, hogy bizalmatlan és támadó kedvű legyen. Ezért erre a célra a kevésbé magabiztos,

könnyen indulatba jövő fajtákat kell előnyben részesíteni; ezek állandóan feszült figyelemmel kísérik a környezetükben a történéseket, a külső ingerekre gyorsan és ellenségesen reagálnak, kitartóan ugatva riasztják gazdájukat.

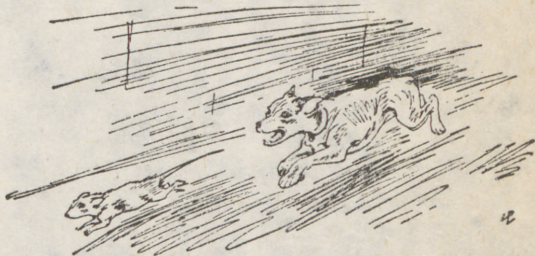
27. Kisebb kutyák is lehetnek hasznos házőrzők

Gyakran a kutya dühös ugatása is elég ahhoz, hogy a rossz szándékú betolakodót elriassa, hiszen a hangból még nem tudja megállapítani, hogy mennyire „támadóképes és veszélyes az a komisz dög”. Ilyen szempontból különösen jól beválik a törpe uszkár, a törpe puli, a pumi.

28. Ha a kutyától mellékfoglalkozásként a patkány- és egérfogást is elvárjuk, akkor leginkább a pinszi, a schnauzer vagy a foxterrier felel meg

A pinscek és schnauzerek, különösen ezek törpe változatai híresen jó pusztítói a kártevő rágcsálóknak. Ezeket erre a vadászatra nem is kell külön idomítani. Magtárakban, nagyobb élelmiszerraktárakban és hasonló helyeken ezek a kutyák főfoglalkozású patkányfogóként is kitűnően beválnak.

29. Erősen elfoglalt, szabad idejében nyugalomra szoruló vagy ideges embernek a következő kutyafajták nem ajánlhatók:

foxterrier, bullterrier, ír terrier és welsh terrier. Ezek a kutyák határozottan élénk, tem-

peramentumos természetűek, rendkívül mozgékonyak. Ezért csak nyugalmas, kiegyensúlyozott légkörbe valók.

30. Aki csak mérsékelt temperamentos, de amelletttámadókészséget, ingerlékenységet és ugatási hajlamot vár a kutyától, az a következő fajták közül válasszon:

puli, cocker spániel, springer spániel, francia bulldog, uszkar, olasz agár, skót terrier vagy

Szelíd, mint a bárány

tacskó (akár sima-, akár szálkásszörű). Persze nem biztos, hogy e fajták minden egyede valóban betartja ezt a közéletet, de kellő neveléssel elérhetjük, hogy legalább megközelítse.

31. Ha szobakutyát akarunk tartani, a a szoba jöhető fajták közé nyugodtan felvehetünk néhány munkakutyafajtát is

A munkakutyáknak sok és egymástól nagyon eltérő fajtájuk van: ezek olyan fajták, amelyeket bizonyos szolgálatok céljára szigorú szelekcióval tenyésztettek ki, s ennek megfelelően kiképezhetők. De ez nem zárja ki, hogy az ilyen kutya, ha speciális kiképzésben nem részesül, egyszerű, kedves, hűséges és éber szobakutya is lehessen. Nagyon sok terrier, collie, afgán és orosz agár, szetter, különböző juhászkutyák vagy egyéb fajtájú kutyák „munkánélküli szolgálati kutyának” is nagyon jól beváltak. A munkakutyák rendszerint különösen intelligensek és tanulékonyak. Bizonyos vadászkutyafajták csak vadászember keze alá valók (36).

32. Ha munkakutyát tartunk házi kutyaként, ne akarjuk saját módszerünkkel speciálisan kiképezni

Az ilyen jellegű kutya kiképzése általában nem könnyű dolog, éppen ezért inkább szakemberre kell bízni (333). Ehhez járul még az is, hogy a fajtajellegűen kitenyészített tulajdonságok — kisebb vagy nagyobb mértékben — meghatározott munkaterületre irányulnak. Az afgán agárból nem lehet vadászkutyát, a pásztorkutyából hajtó kutyát nevelni vagy fordítva.

33. Ha jól kiképzett haszonkutyát szereztünk magunknak, továbbra is következetesen ezen a kiképzési fokon kell tartanunk

Minden kiképzés gyakorlatoztatást és állandó ismétlést kíván (249). Ha a kiképzett kutya nem érzi állandóan gazdája kemény akaratát, nagyon hamar elkanászodik. A támadókészség és a vadászszenvedély ugyan megmarad, de már a feltétlen engedelmesség körül baj lehet, ami a bosszúságon túl nem kis kellemetlenségeket is okozhat.

34. A német juhászkutya nem való lakásba
Ezek a kutyák sokféle vonatkozásban nélkülözhetetlen segítőtársai az embernek. Így joggal szerezték maguknak hírnevet. De állandó foglalkoztatás és rendszeres, kiadós mozgás

nélkül könnyen ingerlékennyé és arra is hajlamosá válnak, hogy elkóboroljanak és saját szakállukra vadászgassanak. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy ha a kiképzés nem eléggé

szakszerű és a fegyelmezés nem eléggé következetes, igen vaddá válhatnak, ami csak akkor engedhető meg, ha a kutya egyetlen szóra már feltétlenül engedelmeskedik.

35. Bizonyos fajtákhoz tartozó kutyák nagyon sok mozgást kívánnak, ennek hiányában nem érzik jól magukat, kedvetlenné válnak

Az ilyen kutya olyan ember keze alá való, aki gyakran tesz nagy sétákat vagy kerékpárja mellett futtatja a kutyát (284). A sétát, futtatást a tágasabb, bekerített házhely, ahol a kutya kellően kitombolhatja magát — ha nem is egészen — pótolhatja. Vonatkozik ez elsősorban a következő fajtákra: airdale terrier, foxterrier, ír terrier, dogok, dobermann, gordon szetter, ír szetter és schnauzer.

36. A következőkben felsorolt kutya-fajtákat vadászat céljára tenyésztették ki. Csak vadászember keze alá valók:

magyar vizsla, rövidszőrű német vizsla, drótszőrű német vizsla, hosszúszőrű német vizsla, szálkásszőrű német vizsla, német vadássterrier, német fürjészeb, griffon, weimari vizsla, hannoveri véreb, bajor hegyi véreb, pointer és pudelpointer. Az ilyen fajtájú kutyák csak

Néhány szó a családfáról

38. Azt, hogy egy kutya mennyire fajtatiszta, csak a családfájából, „származási lapjából” tudhatjuk meg

Családfán a gyakorlati szóhasználatban olyan származási lapot értünk, amely feltünteti a

akkor érzik jól magukat, ha vadászati feladatokot végezhetnek.

37. Ha uszkárt akarunk tartani, számolnunk kell a rendszeresen ismétlődő nyírási költséggel

Az uszkár „frizurája” a divattal változik, de ezenkívül országonként is különbözik. Ajánlatos a nyírást trimmelésben és nyírásban jártas szakemberrel megvitatni, mert tőle útmutatást kaphatunk az éppen divó formákról. A „zsinóros” frizura nagyon sok ápolást kíván, éppen ezért ritkábban találkozunk vele (157).

kutya őseit. A származási lap, amelyet a fajtatiszta kölyökkel vételkor kapunk (53), tulajdonképpen kivonat az ebtenyésztői törzskönyvből (39). Rendszerint az üknagyszülőig bezárólag tünteti fel az ősoket, tehát összesen 30 őst. A származási lap okirat.

39. A törzskönyvben minden minősített kutyafajta saját nevének szerepel

Ezeknek a kutyaneknek a kezdőbetűje az évi árat szerint változik. Ezt követi a kennel neve, ahol a kutyát tenyésztették; a kennel neve lehet helységnév vagy a tenyésztő által szabadon választott elnevezés. Ilyen név például: „Balduin von Lerchenberg” vagy „Pentelei”. A kutya törzskönyvi nevének a használata nem

kötelező, saját használatra úgy szólítjuk, ahogy éppen tetszik (67).

40. Két fajtatiszta kutya pároztatásából született alom akkor minősül fajtatiszta tenyészetnek, ha a származás igazolható:

1. a szülők törzskönyvével,
2. a fedezetés igazolása a fedező kan tulajdonosa részéről,
3. az alombejelentővel.

Ezek hiányában a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete szakbírája ilyen irányú igazolásával.

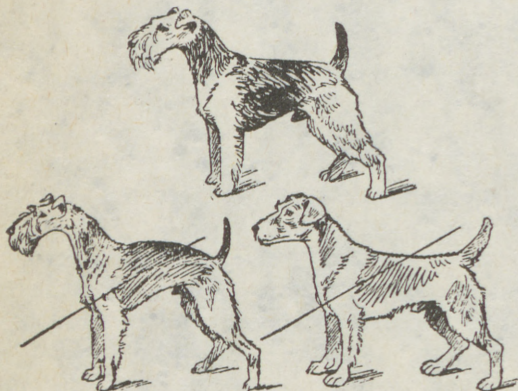
Aki fajtatiszta kutyát kíván tenyészteni, annak ezeket az előírásokat szigorúan be kell tartania.

41. Aki egy fajtatiszta kutya összes őseiről tájékozódni akar, a törzskönyvből kaphatja meg a felvilágosítást

A törzskönyvekben az őseket általában kb. a századfordulóig visszamenőleg tartják nyilván, az újabb fajtákat a fajta elismerése időpontjáig. Több fajtáról a törzskönyvek nyomtatásban is megjelentek.

42. A fajtastandardtól (43) kinézésben és tulajdonságaiban eltérő kutya nem törzskönyvezhető és fajtatiszta tenyésztésre nem alkalmas

Ilyesmi könnyen előfordulhat, még ha a szülők kifogástalanul fajtatiszták voltak is. Ezt szaknyelven visszaütésnek nevezik. Amikor egy

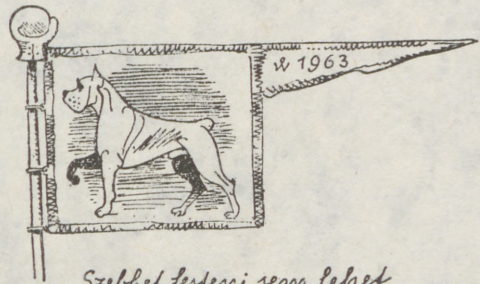

Welsh terrier..., de a másik kettő??

alomból kiválasztjuk azokat a kölyköket, amelyeket a szukanak felnevelésre meghagyunk (392), mindig figyelembe kell venni az adott fajta standardkövetelményeit; ennek elbírálására az adott szakosztály tenyészellenőrei a legilletékesebbek.

43. A törzskönyvbe fölvetett fajtatiszta kutyának minél jobban meg kell közelítenie az adott fajtára megszabott standardot

Standardon a fajtára megállapított ideális képet értjük, amelyet a kutyának külsőben és tulajdonságokban el kellene érnie. De ezt az

Szebbet festeni sem lehet

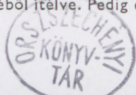
ideális alkatot a gyakorlatban a kutyák rendszerint csak megközelítik, éppen ezért bizonyos variációs szélességet megengednek. A törzskönyvbe csak olyan kutyát jegyeznek be, amely küllemében és tulajdonságaiban a megengedett variáció határai közé esik.

44. A törzskönyvből azt is megtudhatjuk, hogy a kutya mennyire beltenyésztett

Beltenyésztésen tágabb értelemben a fajtán belüli tenyésztést értjük. Legszorosabb módja a rokontenyésztés, a közvetlen és közeli rokonok párosítása. A meghatározott fajtaelőírás (43) annál könnyebben elérhető, minél erősebb a beltenyésztés, mert ezáltal a kívánatos tulajdonságok összegeződnek. De ezzel együtt bizonyos hibák, mint pl. hajlam bizonyos megbetegedésekre, érzékenység, jellemhibák és hasonlóak is összegeződnek. Újabbán általában a hátrányos beltenyésztés elkerülésére törekszenek. Ez persze, a ritkább kutya-fajták esetében, amelyeknek csak kevés képviselője közül lehet választani, elég gyakran nehézségekbe ütközik.

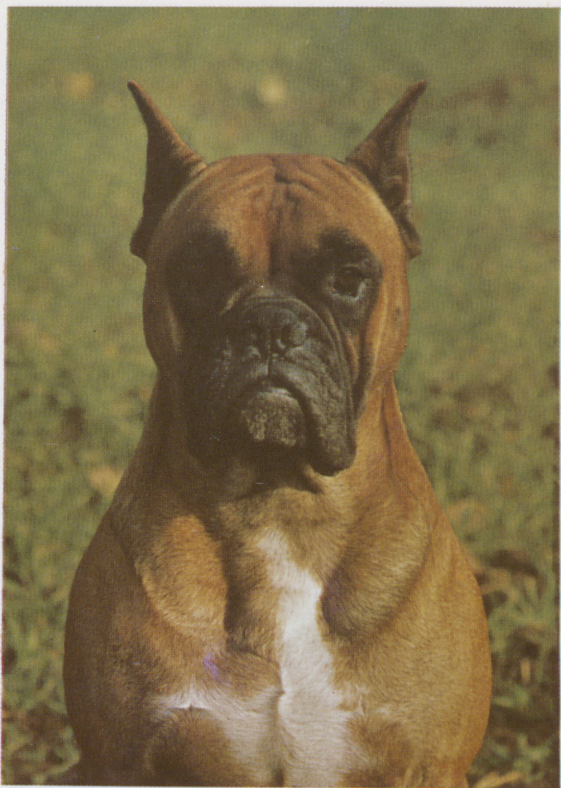

Még hogy én valami zavart okozhatnék! Mindig yakon engedelmeskedem a gazdámnak. Huncutságok? Legfeljebb tudatlanságból! Igen, ezt hinné az ember ennek a hosszú szőrű tascónak szelíd, ártatlan tekintetéből ítélve. Pedig egy ravasz kis kópéval nézünk szembe. Mindamellett megbocsátjuk csibészégeit, mert mindig leszereli haragunkat.

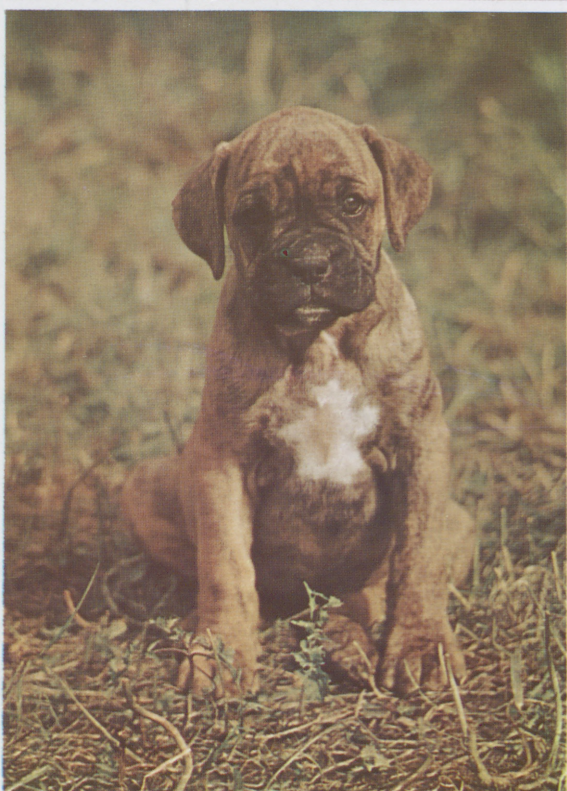

Íme, én vagyok a német juhászkutya! Bennem feltétlenül meg lehet bízni. Éber vagyok, hűségesen ragaszkodom gazdámhoz és családjához, mindig bátran megvédek őket. De az idegenekkel szemben kissé óvatos és bizalmatlan vagyok, mert mit lehet tudni. Engem nem lehet megvesztegetni! De a munka nélkül élő szobakutya szerepe nem nekem való.

A csau-csau (1) úgy mutogatja kékesfekete nyelvét, mintha pontosan tudná, milyen fontos ez a fajtabélyeg. A német bokszer (2) egy kissé bizalmatlanul méregeti az embert, de csak addig, míg össze nem barátkozik vele. A legelegánsabb, legfeltűnőbb kutyák közé tartozik a perzsa agár (3). Sok szakértő a skót juhászkutyát, a collie-t (4) tartja a világ legszebb kutyájának.

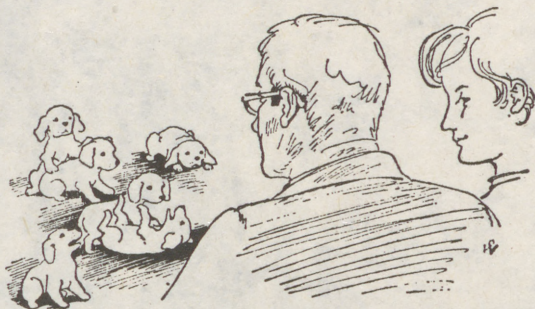

Négy kis vadászkutya, a kölyökkor minden kis idétlenségével, játékoságával és öntudatlanságával; olyasféle érzést támasztanak az emberben, mint a kisgyerek, hiszen ugyanúgy ők sem tudnak még semmit arról, mi vár rájuk a világon. De mindnek vannak már olyan megnyilvánulásai, amelyek előre sejtetik későbbi, sajátos egyéniségüket. 1. White highland-terrier, 2. kékterrier (kerry-blue terrier), 3. cocker-spániel, 4. bokszter.

A kutyavásárlás

45. Ha kezdő kutyatartó vásárol kutyát, vegye igénybe tapasztaltabb barát vagy ismerős szakember segítségét

Bizonyos gyakorlat és tapasztalat kell ahhoz, hogy a kölyökkutyán észrevegyük az esetleges hibákat, megértsük a származási lap adatait és

egy négyes vagy hatos alomból a céljainknak legjobban megfelelőt válasszuk ki. Mindezen felül a szakember a tenyésztőből is több felvilágosítást tud kihúzni, mint a laikus.

46. A legcélszerűbb, ha a kölyökkutyát annak a fajtának egyik neves tenyésztőjétől szerezzük be, amely fajtára a választásunk esett

Mivel az áhitott kölyökkutyát nem mindig találjuk meg az adott pillanatban, többnyire elő kell jegyeztetni magunkat.

47. A kölyökkutya a vétel idején legyen legalább 8 hetes, ha nagy fajta, inkább 12 hetes

A tenyésztő — érthető okokból — igyekszik a szaporulatnak mielőbb gazdát találni, már csak a szukára való tekintettel is, mert annál gyorsabban szedi össze magát, minél jobban csökken kölykeinek a száma. De ne engedjük magunkat rábeszélni, tartsunk ki, és vásár-

még túl kicsi

ez már megfelel!

laskor követeljük meg a legkevesebb 8 vagy 12 hetes kort.

48. Nézzük meg alaposan a kölyköt mielőtt megvesszük, de még kritikusabban a szukát és — ha mód van rá — bizony az apát is

A kis kutyabébi kedves esetlensége és bájosága sok mindent elárul, de hogy valójában mi rejlik benne, mivé fog fejlődni, azt még nem

Valóban nem erik messze a fájától?

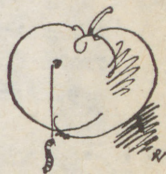
lehet tudni. Erre csak következtethetünk abból, amit a szülők alapos megvizsgálásakor látunk. Az apa sajnos többnyire nincs jelen, meg kell elégednünk a fényképével.

49. Az ügylet megkötése előtt kérjünk igazolást arról, hogy a kiválasztott kölyökkutya már átesett az első féregűzésen, és tudakoljuk meg azt is, hogy mikor esedékes a következő

Ezt a féregelhajtó kúrát mindenképpen el kell végezni, függetlenül attól, hogy a kutyának van-e galandférges, orsóférges vagy nincs (404). Fiatal kutyára különösen a galandférges lehet veszélyes. Ezért tudakoljuk meg a tenyésztőtől, hogy milyen féreghajtó szerrel kezelték és miként kell azt a következő alkalommal adagolni. Ajánlatos azonban az adagolást az állatorvossal is megtanácskozni.

Férges vagy nem férges?

50. Ha olyan fajta kutyát választunk, amelynek szokásos a farokkurtítása és fülcsonkítása (kupirozás), a kölyök-kutyán a vétel idején a seb már gyógyult legyen

A farokkurtítást 5 napos kortól kezdve, de legkésőbb 2 hetes korban, a fülcsonkítást pedig kb. 8 hetes korban kell elvégezni (158). Ezeket a beavatkozásokat feltétlenül addig kell végrehajtani, amíg a kölyök az anya mellett van, mert az mindig gondoskodik a sebápolásról is. A fülcsonkítással egyidejűleg szokták általában eltávolítani a farkaskörmöket is (158).

51. Kérdezzük ki alaposan a tenyésztőt vagy a kutyakereskedőt minden olyan részletről, ami a kutya későbbi kezeléséhez hasznos tudnivaló lehet

Hogyan etették eddig? Milyen időpontban? Mennyi tejet kapott napjában? Ki az apaállat tulajdonosa? Adtak-e már el az alomtestvérei közül egyet legalább és kinek? Hol lehet legjobban beszerezni mindenféle kutyacikket?

Mikor kell trimmeltetni? És kivel trimmeltessük? Ez csak néhány kérdés, úgy példaképpen. Nem árt, ha az ehhez hasonló kérdéseket előre feljegyezzük, nehogy a helyszínen megfeledezzünk némelyikről. Minél többet kérdezzünk, annál többet tudhatunk meg.

52. Ha valaki 8–10 hónapos kutyát akar beszerezni (17) és tenyésztőnél ilyen nem kap, forduljon megbízható állatkereskedőhöz

Biztosnak kell lennünk abban, hogy a kutya származására, fajtájára, tulajdonságaira és kiképzésére vonatkozólag kapott adatok a való-

ságnak megfelelnek, és a kutyához mellélt származási lap valóban a megvásárolt kutyára vonatkozik. Ezért jó, ha előzőleg referenciákat kérünk az eladóról és a megadott címen tudakozódunk felőle.

53. Állapodjunk meg a kutya árában, de csak akkor fizessünk, amikor a kutyát és vele együtt a származását igazoló papírokat (38) átvesszük

Ha fajtatizta kutyát vásárolunk, a családfája, illetőleg a származási lapja a biztosíték a származását és a fajtatiztaságát illetően; a származási lap a kutyát egész életén végigkíséri, anélkül az illetékes tenyészszervezet sem a fedezetést, sem a szuka kölykezését nem ismeri el. Éppen ezért ne elégedjünk meg olyan ígérettel, hogy a származási papírokat majd pótlólag adják át.

54. Ismeretlen személytől vagy különösen az utcán ne vásároljunk kutyát
Bármilyen megnyerő a ráadásul még olcsón is kínált kutya, az utcán ne kössünk vásárt, még ha fajtatiztának látszik, akkor se. Ennek ellenére a kutya lehet korcs, de szökött vagy lopott kutya is, az ilyesmitől tehát sok kellemtelenségünk származhat.

A kutyavásárlás jogi következményei

55. **Ha az eladó a kutya bizonyos tulajdonságait garantálja, és kiderül, hogy ezek a tulajdonságok mégis hiányoznak, a vevő árengedményt követelhet vagy a vételtől visszaléphet**

Ez volna szigorúan a jogi helyzet! A gyakorlatban viszont nem könnyű dolog a minőségi kifogást érvényesíteni, mert a vevőnek bizonyítania is kell, ha az eladó tagadja a hibát. A szavatosságnak egyébként elsősorban az őrző-védő, a rendőr- és a vadászkutyák esetében van jelentősége akkor, ha az adott kutyaajtára jellemző és tőle megkövetelt tulajdonságot ígértek, és kiderült, hogy éppen ez a tulajdonság csak elégtelen mértékben vagy egyáltalán nincs meg.

56. **A kutya megvásárlása vagy tulajdonbavétele napjától kezdve minden kárért felelünk, amit a kutya netán okoz**

A kutya minden rossz szándék nélkül, és egészen függetlenül attól, hogy tulajdonosa éppen jelen van-e vagy sem, jelentős károkat is okozhat. A károk között a harapás a legkevésbé jön számításba. Annál könnyebben történhet azonban közlekedési baleset, például amikor a kutya beleszalad mondjuk egy kerékpárba vagy motorkerékpárba; ekkor a kutya gazdája felel a néha előre nem látott, gyakran elég jelentős kárért. Egyik-másik államban szavatossági biztosítást lehet kötni.

57. **A kutya 3 hónapos korától kezdve kötelező ebadózt fizetni**

Az ennél korosabbakat 30 napon belül be kell jelenteni a tanács mezőgazdasági vagy kereskedelmi osztályán. Az ebadó összege a kutya fajtája és hasznosítása szerint változik (21). Bizonyos feltételekkel az őrző, szolgálati, vakvezető, pásztor-, artista- és munkakutyák adómentességet élveznek vagy mérsékelt adó alá esnek.

58. **A bekerített lakóterületen (lakás, ház, kert, udvar) kívül a kutyán mindig legyen nyakörv, s célszerű, ha egy**

arra felerősített fémlapra rá van vésve a tulajdonos neve, címe és esetleg a telefonszáma

Csak ilyen megjelölés esetén remélhetjük, hogy az elszökött kutyát rövid idő alatt visszakapjuk. A gazdátlan kutya megtalálójától nehezen lehet elvárni, hogy maga nyomozza ki a tulajdonos hollétét. Egyébként a kutya megtalálóját az illő jutalmon kívül a felmerült költségek megtérítése is megilleti.

59. **Nagyvárosban vagy nagy forgalmú helyeken kutyát szabadon szaladgálni hagyni nagyfokú felelőtlenség**

Ezzel nemcsak a kutya életét kockáztatja a tulajdonos, hanem súlyos közlekedési balesetet is okozhat, amelynek következményéért azután teljes mértékben felel.

Azt a kutya mundenit!

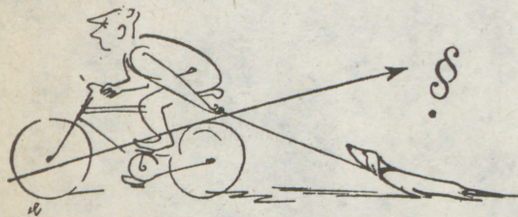
60. **Lakott helyen kívül is csak akkor hagyjuk a kutyát szabadon szaladgálni, ha úgy van nevelve, hogy mindig érintkezési távolságban marad és gazdája szavának feltétlenül engedelmeskedik**

Nemcsak a vadászó, hanem az egyszerűen csak elkóborolt kutya is sokat árt a vadgazdálkodásnak. Éppen ezért a vadászati törvények kimondják, hogy a vadvédelemmel megbízott személy bármilyen vadászterületen nemcsak a kóbor, hanem a tulajdonosától a fegyelmezési távolságon túl talált kutyát is elpusztíthatja. Ez alól kivételek a pásztor-, vadász-, vakvezető és rendőrségi szolgálati kutyák, feltéve, ha ez a megkülönböztetés egyértelműen megállapítható.

61. Az állatvédelmi rendelkezéseket a kutyatartónak is meg kell tartania

Az állatbarátok számára ez persze teljesen felesleges megjegyzés, de a teljesség kedvéért mégis meg kell említeni. Ha valaki a kutyáját korbáccsal, bottal ütlegeli (294), erejét túlságosan igénybe véve motorkerékpár vagy kerékpár mellett futtatja, állandóan láncon tartja, a kutyán szakszerűtlen beavatkozásokat végez vagy tudatosan kínozza, az állatvédő rendeletek értelmében büntethető,

62. Mit kell tudni a veszettség elleni kötelező oltásról?

Valamennyi kutyát évenként egyszer be kell oltani veszettség ellen. Az oltások időpontját a területileg illetékes tanácsok állapítják meg és teszik közhírré. Az oltásokat a kerületi állatorvosok végzik — díjtalanul. A kötelező védőoltásról az állatorvos eb tartási és oltási igazolást állít ki, amely egyúttal a tulajdonjog igazolására is szolgál. Ezt az igazolást egész éven át meg kell őrizni, és a legközelebbi oltáskor fel kell mutatni.

63. Városban, különösen a zárt házsorú lakónegyedekben ügyeljünk arra, hogy a kutya ne „díszítse” ki a járdát lépten-nyomon a névjegyével

A közlekedési utak nagyobb mérvű összehasználatára joggal bosszantja embertársainkat,

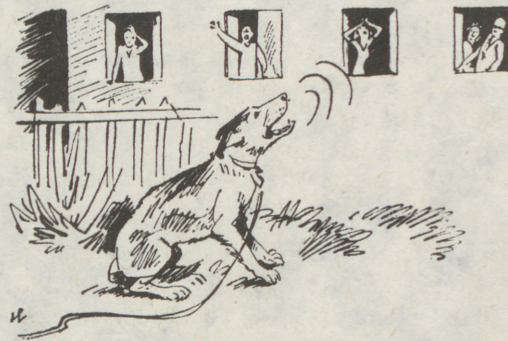
ellene a köztisztasági szolgálat is kifogást emelhet. Különösen a sűrűn lakott nagyobb városokban igazán nem kívánhatjuk a járókelőktől, hogy minduntalan kutyapiszkot kerülgeszenek. A napi sétáltatáskor váltogassuk az útírányt, és igyekezzünk kutyánkat arra nevelni, hogy dolgát a járda mellett, az úttest szélén végezze.

Jól van, kutyám!

64. A kutyát le kell szoktatni arról, hogy éjszaka gyakran és a legcsekélyebb okra is hangosan és kitartóan ugasson

A szomszédok az ilyen lárma miatt joggal panaszkodhatnak, sőt a rendőrség segítségét is igénybe vehetik az éjszakai csendháborítás megszüntetésére. A kutya kiképzésének egyik alapvető feladata, hogy hangoskodását a kellő vagy legalábbis az elviselhető mértékre csökkentsük.

65. A kerítésen vagy kapun gyakran látható, „Vigyázat, a kutya harap” feliratú figyelmeztető tábla nem mentesíti a kutyatartót a kártérítési kötelezettség alól, ha kutyája valami bajt okozott

Felelőssége tudatában levő kutyatulajdonosnak nem is jut eszébe kutyáját szabadon tartani, ha valóban harapós. De arra nagyon hasz-

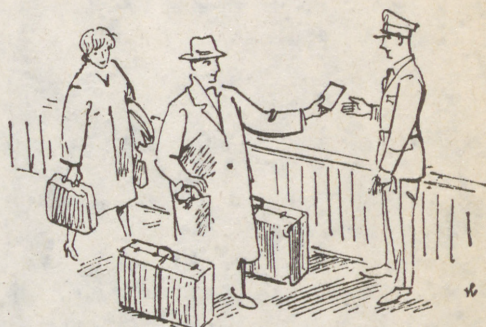
nos lehet a figyelmeztető tábla, hogy tolakodó, erőszakos idegent távol tartson, habár a kutya inkább csak ugat, mint harap.

66. Kutyát külföldi útra magunkkal vinni semmi esetre sem tanácsos

Minden országnak megvannak a külön rendelkezései a kutyákkal kapcsolatban. Van, ahol a tulajdonos költségére karanténba (egészség-

ügyi zárlat) teszik a kutyát. Egyes országokba szabad a kutya bevitele, mások viszont még az átmenő forgalmat is tiltják. Ha valaki feltétlenül magával akarja vinni kutyáját külföldre, jól teszi, ha előbb pontosan megtudakolja a helyenként és időnként is eléggé változó rendelkezéseket.

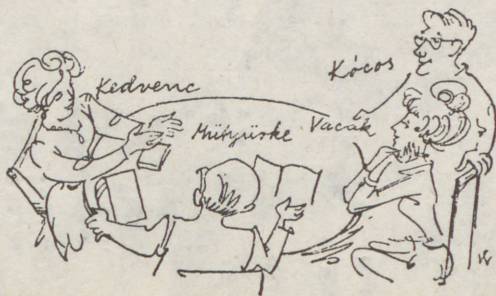

Tiltott határátlépés — zsebben

Mi legyen a neve?

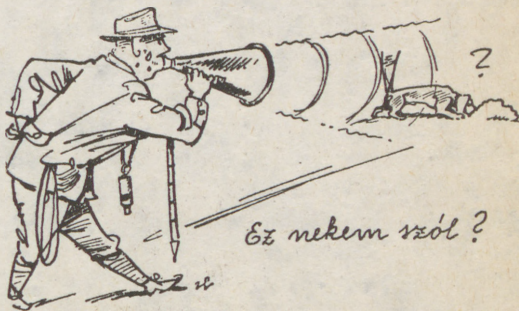
67. Adjunk kutyánknak magunk választotta nevet

A törzskönyvbe (39) bejegyzett nevet, amelynek kezdőbetűje mindig egy bizonyos nap-tári évet jelez, és éppen ezért néha egészen furcsa névképzésekre vezet, a kutya hívónevének megválasztásakor egyáltalán nem kell figyelembe vennünk. A megfelelő név eldöntésére tartsunk családi kupaktanácsot; ilyenkor minden családtag előterjeszti javaslatát, de a tanács rendszerint nem határozatképes, mert a családtagok nem tudnak egyezsége jutni. Így a kérdést végső fokon a kutya gazdája fogja majd eldönteni.

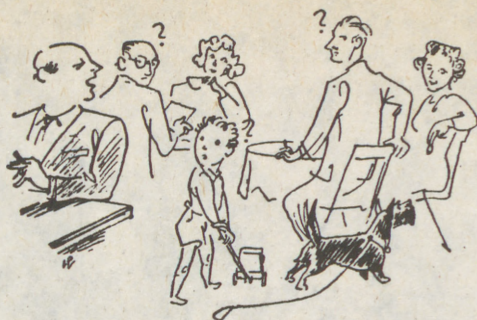
68. A kutya neve egy vagy két szótagonál lehetőleg ne legyen hosszabb és főként jól és világosan ki lehessen mondani

Lehetőleg magasmagánhangzó-összetételt válasszunk. Három szótagú, mély magánhangzókat tartalmazó elnevezések nem szerencsések. Jó kutyanévek például: Bodri, Bojszi, Bikfic, Betyár, Bizsu, Fifi, FÜRGE, FÜLES, Tommi, Kora, Bonzo. Mélyebb hangzásúak, de még megfelelők: Burkus, Bundás, Bojtár, Plútó, Pajti. Nem ajánlatos vagy nagyon erőltetett: Lucifer, Gazember, Aranyoska.

69. Ne adjunk olyan kutyanévet, amely összetéveszthető embertársaink utónevével

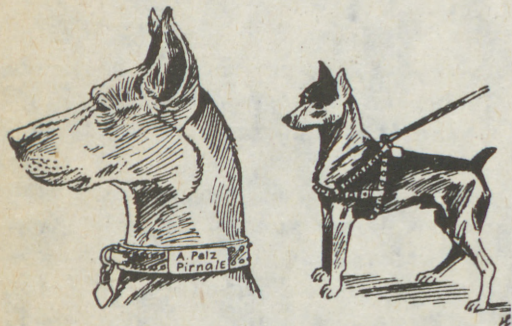
Ottó, Feri, Jancsi, Marci stb. nem kutyanévek! Azok az emberek, akik személy szerint megszólítva érzik magukat, amikor a parkban, körvadászaton vagy hasonló helyzetekben csupán a kutyánkat hívjuk, az effajta névadást jogosan fogják tapintatlanságnak minősíteni.

A legszükségesebb kutyafelszerelés

70. A nyakörv a kutya legfontosabb felszerelési tárgya

A nyakörv nagyon sokféle célt szolgál. Nyakörvnel megfoghatjuk és visszatartathatjuk a kutyát. De erre szereljük a tulajdonos nevét és pontos címét feltüntető fémlemez is (58), sőt az előírás szerint ezen függ az adójegy is (57). A nyakörv erős bőrből készüljön s a

kutya nagyságától függően 1—3 cm széles legyen. A kutyának ne szorítsa a nyakát, de a kutya ne is húzassa át a fején. — Aki a nyakörvet egyúttal díszítőelemnek is tekinti, szaküzletekben különféle díszes kivitelű örvet, sőt hámszerszámot is talál. — A tulajdonos bekerített lakóterületén kívül a nyakörv mindig legyen a kutya nyakán.

71. A póráz 1—2 cm széles és mintegy 120 cm hosszú, erős bőrből legyen

A póráz egyik végén karabinernek vagy ollósfogónak kell lennie, amivel a nyakörvet gyűrűjébe kapcsolhatjuk; a másik végére szilárdan tartó, olyan nagyságú hurkot kell

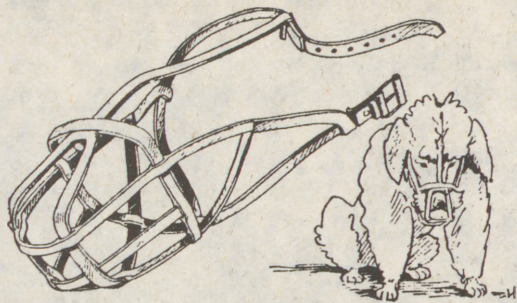
szerezni, hogy könnyen a kézre lehessen húzni. — Minden alkalommal, amikor a kutyával elhagyjuk a szorosan vett lakóterületünket — tehát a lakást, házat, kertet vagy udvart —, vigyük magunkkal a póráz, még akkor is, ha úgy neveltük, hogy szabadon futkározva is látótávolságon belül marad és első szóra engedelmeskedik. Mindig adódhat olyan helyzet, amikor tanácsos, sőt esetleg szükséges is, hogy a kutyát pórázra vegyük.

72. A szájkosarat nem szereti sem a kutya, sem a gazdája, mégsem hiányozhat a kutya felszereléséből

Nem várt kiadást és bosszúságot takarítunk meg magunknak, ha szájkosarat teszünk a kutyára, amikor pl. közúti közlekedési eszközön utazunk vele vagy más nyilvános helyre akarjuk bevinni. (Vendéglátó üzembe, ételmisszerüzletbe, vásárcsarnokba tilos.) A legjámborabb kutyával is előfordulhat, hogy valami váratlanul úgy felfingerli, hogy egy kicsit „oda-
kap”; ha ez még oly ártalmatlan támadás is, könnyen minősíthetik „testi sértésnek”. — Olyan vidéken, ahol veszethettség fordult elő, a szájkosár felrakása kötelező. — A szájkosár

puha bőrből készüljön és méretben pontosan feleljen meg a kutyának, ne szorítsa, ne horzsolja.

73. A kutya fekhelye vagy kosara akkora és olyan legyen, hogy ott a kutya kényelmesen ki tudjon nyújtózkodni, jól és biztonságban érezze magát

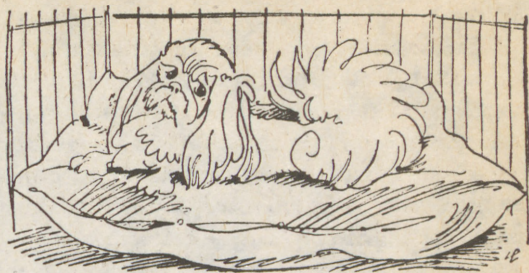
A fekvőhelye a kutyának a saját birodalma, az a nyugalmas pont, ahol teljes biztonságban és védettségben érezheti magát. A beteg és a haldokló kutya is ösztönösen a vackába vonul vissza. — Ha azt akarjuk, hogy a kutyánk ne zavarjon, akkor ide, a birodalmába, a „helyére” parancsoljuk.

A helyemre parancsoltak!

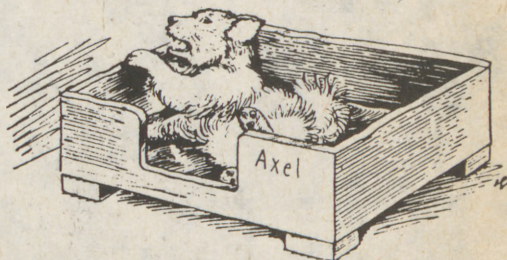
74. A kutya párnája teljes egészében töltse ki a fekvőhelyet, és ne legyen puhán töltve, mert az árt a szőrének (141)

A párnát ne tollal vagy pihével, hanem lószőrrel, afrikával vagy hasonló, keményebb anyaggal töltsük. Célszerű a párnára legombolható huzatot készíteni, amit szükség szerint moshatunk.

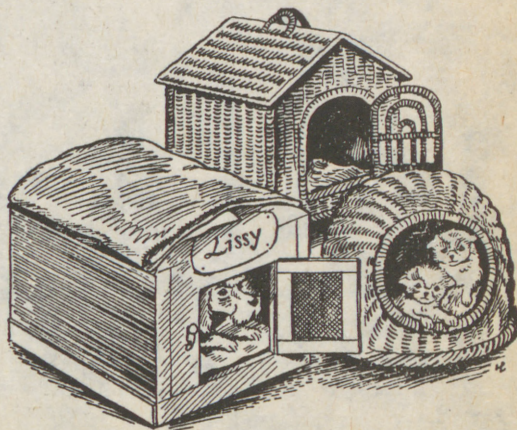

75. Kölyökkutya fekhelyéül alkalmas a gyalult deszkából készült, nyitott ládikó; az egyik hosszanti oldalán bejáratot nyílást fűrészeljünk ki

A láda előkészítésekor figyelembe kell venni a kölyökkutyák gyors növekedését. — A fiatal kutya mindig szívesen rágcsál; a ládában kiélheti ezt a szenvedélyét anélkül, hogy vele kárt okozna. Csak amikor már kinőtt ebből a rágcsálókorból, akkor kapja meg a végleges testméretéhez illő kosarat.

76. Kis termetű kutyának nagyon célszerű fekhely a szállítókosár, a szobakutyaház vagy az ún. „kutyabarlang”

A rácsajtóval és kettős fogantyúval ellátott szállítókosár nagyon célszerű alkalmazosság utazáshoz, kiállításához és hasonló célokra. A szobába illő kutyaház szintén kosárfonó anyagból készül, de a szállítókosárnál nagyobb, szilárdabb kivitelben. A méhkasoz hasonló, elülső oldalán nagyobb, kerek nyílással ellátott kutyabarlang az apró kutyák számára alkalmas fekhely.

77. Közepes méretű kutya számára legjobb fekhely az egyik oldalán bejárati nyílással kialakított kosár

Helykihasználási okokból az ovális kosár célszerűbb, mint a kerek. A kosár alja gyalult deszkából készüljön.

78. Nagy kutyanak matracot adjunk fekvőhelyül

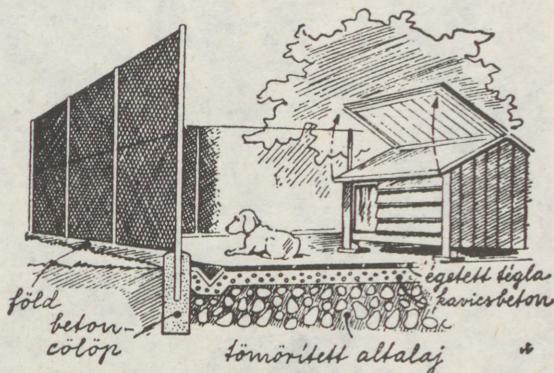
A szokásos ágymatrac nagyon megfelel a célnak; erre mosható anyagból készítsünk huzatot. Többször összehajtott és összevarrt durva pokróc (lópokróc) vagy kellő nagysá-

gúra kiszabott és összevarrt kókusz-futószőnyeg is jól megfelel a célnak. A fekhely nagyságát a kutya méretéhez kell szabni.

79. Nagy alakú vadász- és haszonkutyák számára, ha valamilyen okból nem tarthatjuk őket a lakásban, a kertben vagy az udvaron kifutót és benne kutyaházat kell építeni

A kifutót olyan nagyra kell méretezni, hogy a kutyának elég mozgásszabadságot biztosítson; dróthálóval kerítsük körül, és azt olyan mélyen rögzítsük a földbe, hogy a kutya ne tudjon magának kijáratot ásni alatta; a kerítés

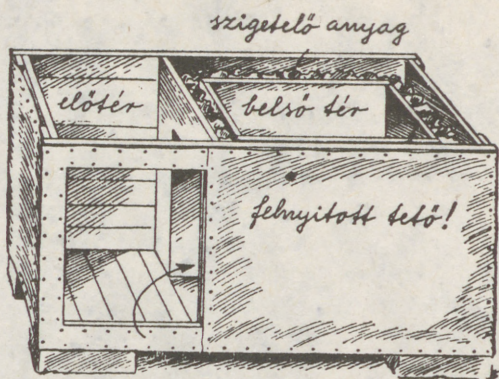

elég magas legyen, hogy átugorni se tudja. A kifutó egy kissé lejtősen kiképzett talaját (vízlevezetés!) legjobb kibetonozni. Ha földes padlójú, tanácsos jó vastag homokréteggel takarni. — A kifutót csendes, szélvédett helyen állítsuk fel úgy, hogy ne érje az erősen tűző nap, de a napfényes óráknak legalább a felében érje napsütés.

80. A kifutóban az adott szabad térség időjárási körülményeinek figyelembevételével kell a kutyaházat felépíteni

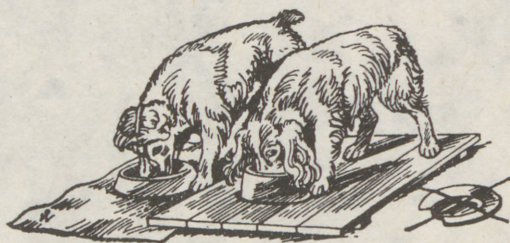
A kutyaház deszkáit hornyolással illesszük össze, másként a részeket gondosan tömíteni kell. A kettős deszkafal és a padló közötti hézagot megfelelő szigetelőanyaggal (kova-föld, üveggyapot vagy hasonló) töltjük ki. Az ólat néhány téglára vagy cementlapra állítsuk, semmi esetre se közvetlenül a talajra. Az előugró tető egyrészt jól záródjon, de ugyanakkor le is lehessen venni, hogy az ól belsejét tisztítani tudjuk. A bejárati nyílást ajánlatos télen valami sűrűbb szövésű kelmével elfüggönyözni. Az ól belső térfogata legyen

összhangban a kutya testméretével, de ugyanakkor azt is vegyük figyelembe, hogy az ólat a kutyanak saját teste melegével kell kifűtenie.

81. Készítsünk külön etetőtálat, amibe soha semmi más nem kerül, csak a kutya étele

Nem helyes erre a célra kicsorbult tálat, tányért vagy egyéb kiselejtezett konyhaedényt használni; a kutyát ugyanis hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy kizárólag saját etetőtáljából egyen, és semmi más edényhez ne nyúljon. Az etetőtál olyan alakú legyen és lehetőleg úgy rögzítsük, hogy a kutya sem felborítani, sem a szájában elcipelni ne tudja. — A piszkítás megelőzésére állítsuk az etetőtálat valami durva rongyra vagy még célszerűbben olyan deszkalapra, amelyen akkora nyílást fűrészelhetünk ki, amibe a tál pontosan beleillik, s így szilárdan

áll. — A nagyon hosszú fülű kutyák füle evés közben könnyen beelöng az ételbe. Ennek elkerülésére ezek számára megfelelőbb a keskenyebb, de magasabb etetőtál. Ez mindenestre jobb megoldás, mint a fülét csipesszel a fejbúbjára erősíteni.

82. Az itatótál könnyebb anyagból is lehet, mint az etetőtál, mert a folyadékot minden kutya csak a nyelvével lefetyeli föl

Ez az oka annak, hogy az itatótálat a kutya még akkor sem tologatja ide-oda, ha könnyű műanyagból van. Az etetőtál és az itatótál egymás mellett, ugyanazon a helyen álljon.

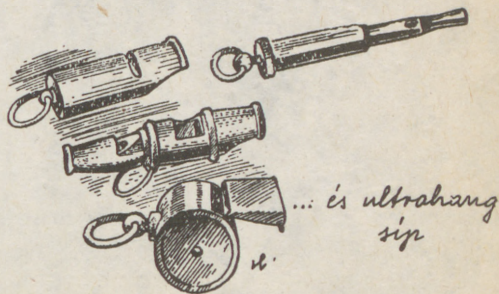
83. Csont és labda — ezek a kutya elmaradhatatlan játékszeri

Ezeket kitombolhatja a rágcsálási szenvedélyét anélkül, hogy kárt okozna. De csak tömör, szétrághatatlan gumiból készült játékot adjunk a kutyának, megfelelő méretben, nehogy lenyelhesse. A felfújt gumilabda veszélyes lehet, mert a kutya könnyen szétrágja, darabjait esetleg le is nyeli. Ha azután egy ilyen gumidarabka odatapad a gyomornyíláshoz, csak műtéti úton lehet eltávolítani (178).

84. Ha kutyánkkal gyakran járunk erdőmezőn, hordjunk magunkkal sípot

Az egyszerű síp vagy a hívósíp, esetleg valamilyen kombinált síp egyaránt megfelel a célnak. Az ultrahangsíppal nem zavarjuk a természet csendjét, mert ennek hangja olyan frekvenciájú, amit az ember már nem hall meg, de a kutya elég nagy távolságból is tisztán kiveszi.

Luxuscikkek kutyák számára

85. Ha gyakrabban vagy rendszeresen szállítjuk ide-oda kis termetű kutyánkat, nagyon hasznos a „kutyaszatyor”

Fontos, hogy két erős bőrfüle legyen a táskának. Ha a táska oldal falán nincs „ablaknyílás”, úgy is megoldhatjuk a dolgot, hogy a cipzárat nem húzzuk be végig, s az így hagyott nyíláson a kutya kidughatja a fejét.

86. A kutya felöltöztetése, bármilyen fajtájú is, ellenkezik természetes adottságaival

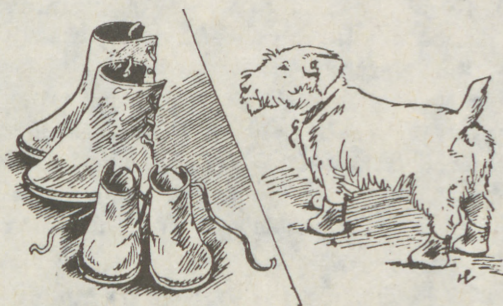
Nedvességre, hőre és hidegre a kutya általában nem érzékeny, csak az a fontos, hogy házaérve megfelelően ellássuk (156). — Kabátka, pulóver, pizsama, esőkabát, sőt teljes kutyaöltöny s mindaz a kutyaruházati cikk, amivel az üzletekben találkozunk, inkább árt, mint használ a kutyának. — Bármilyen ruhadarab árt a szőrzetnek, alatta túl sok hő keletkezik, s éppen ennek lehet következménye a

kutya megfázása. Csak az olyan, egészen sima vagy rövidszőrű kutyákat lehet indokolt kis takaróval védeni, melyek ritkán kerülnek rossz időben, keményebb hidegben a szabadba.

87. A kutyacipellő csak egészen kivételes esetben lehet indokolt

Ha kénytelenek vagyunk kutyánkat télen havas, jeges időben olyan utakon járatni, amelyek rendszeresen felszórnak sóval, talpbőrre kímélésére adhatunk rá puha bőrből készült „kutyacipőt”. A szabadon szaladgáló kutya egyébként magától is hamar rájön arra, hogy az ilyen utakat jobb elkerülnie.

88. Ne cicomázzuk ki a kutyát szalaggal, masnival, díszecskékkel, ilyen vagy olyan jelvényekkel

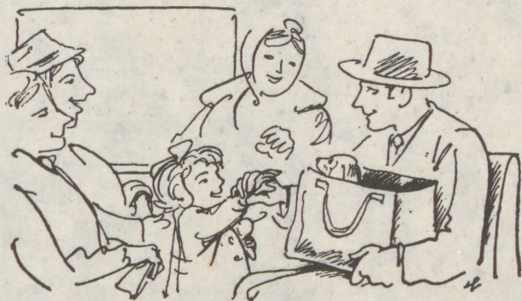
A kutyának testalkata, kiállása, kifejezése, ápoltsága és jólneveltsége adja az egyéni jellegét, nem pedig a ráaggatott külső díszek, cicomák.

A kutya átvétele és hozzászoktatása az új környezetéhez

89. Ha kölyökkutyát vásároltunk, ajánlatos kora délelőtt elhozni a tenyésztőtől

Így a fiatal állat még napvilágnál kezdhet ismerkedni új környezetével, könnyebben túlesik az anyjától és testvéreitől való elszakadás megrázkódtatásán. — Nagyobb, nyitott táskában (85) szállítsuk haza a kölyköt. — A barátokzani kívánó idegeneket, akik elragadtatásuknak ilyen vagy amolyan formában kifejezést akarnak adni, udvariasan, de határozottan beszéljük le erről.

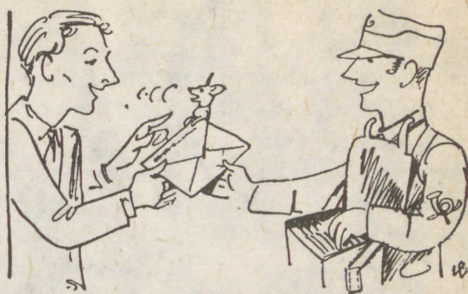

90. Ha autóban akarjuk hazaszállítani a kölyökkutyát, ezt előzőleg hozzuk a tenyésztő tudomására, nehogy előtte megetesse

Nem minden kutya viseli jól az autózást, ehhez először hozzá kell szoktatni (330). Ha az előzőleg jóllakott kölyökkutya az autóban rosszul lesz s kiadja az ételt, később is nehezen leküzdhető félelmet kaphat az autótól. — Arra is ügyelni kell, hogy a személygépkocsiban ne érje huzat a kölyökkutyát (151).

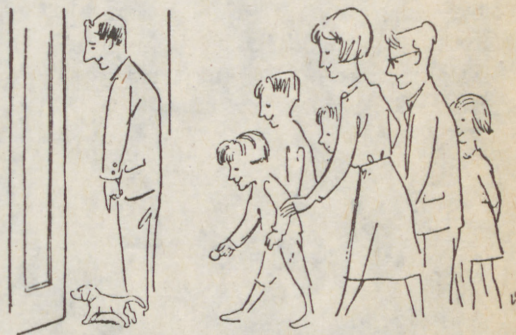
91. Ha postán vagy más úton szállítják le címünkre a vásárolt kutyát, megérkezésekor azonnal szabadítsuk ki a szállítóládából

Elsősorban lehetővé tesszük számára, hogy szükségletét elvégezze. Utána megetetjük és megitatjuk: ezt a megriadt állat rendszerint hálásan fogadja. Ha hosszabb utazás után elcsigázva érkezik meg a kutya, hagyjuk, hogy először is alaposan kialudja magát.

92. A kutyát mindjárt az első napon ismertessük meg új környezetével

Járjuk vele végig az egész lakást, kertet, időnként vegyük fel a karunkba (273), beszéljünk hozzá, szölongassuk az első perctől kezdve a számára kiválasztott hívónéven; ne engedjük, hogy a család különböző tagjai, főként a gyerekek az első napokon elhalmozzák kedveskedésükkel.

93. A kutyakölyköt könnyebben szoktathatjuk új környezetéhez, ha a régi „gyermekszobájából” elhozott valamilyen tárgyat odarakunk a kosárba

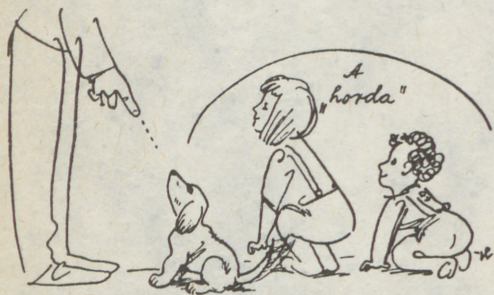
Kérésünkre a megértő tenyésztő bizonyára szívesen átengedi nekünk a kölyök régi takarójának egy darabját vagy valami kis olcsó

játékát. Ez a tárgy, jobban mondva ennek a tárgynak a szaga (201) mindjárt otthonossá varázsolja számára az új fekvőhelyet.

94. A szoktatás első napjaiban csak a gazdája legyen a kutyával állandó és szoros kapcsolatban

Az ükükősei — a farkas és a sakál — örökségeként a kutyában ma is él a farkaöszön. A farkán belül mindig a legtapsztaltabb, legerősebb állat veszi át — ha kell, brutális erőszakkal — a vezérséget; ezt a farka többi tagja tiszteletben tartja, és aláveti magát a vezérnek. A háziásított kutyánál a gazdája tölti be a vezér szerepét, és a kutyának az első perctől kezdve éreznie kell a „vezér” hatalmát, akarátának alá kell vetnie magát. A család többi tagja viszont a farkát jelképezi számára. A kutya számára „falkavezérré” válhat a ház ura vagy asszonya, esetleg a család valamelyik más tagja is; a szereposztást nem a kutya iránt tanúsított több vagy kevesebb kedveskedés dönti el, hanem kizárólag az akaratere és tekintély érvényesítése, ami szükséges ahhoz, hogy a kutya előtt kivívja a „kétlábú falkavezér” pozícióját.

95. Megkönnyíthetjük a kölyökkutya hozzászoktatását új gazdájához, ha az első időben annak valami használt ruhadarabját időnként odarakjuk a kosárba

Erre csak olyan ruhadarab jó — pl. fehérnemű, harisnya —, amit a gazda közvetlenül a testén hordott, s így azt az illúziót kelti az állatban, hogy falkavezérének (94) elismert gazdája is a közelében van. A kutyának az orra a legfejlettebb érzékszerve (201). Gazdájának a

testszaga — minden embernek megvan a maga egészen sajátos testszaga — a kutya számára minden másnál kedvesebb illat, annak kell lennie.

96. A kutya fekhelye számára a lakásban olyan zugot keressünk, ahol nem kell kerülgetni és ahonnan nem kell folyton máshová telepíteni

Ez a zug valamilyen csendes hely legyen, ahol nincs huzat. A legtöbb kutya nagyon szereti, ha fekhelyéről jól áttekintheti az egész lakóhelyiséget. Ha a kutya már megszokta a helyét, lehetőleg ne költöztessük át.

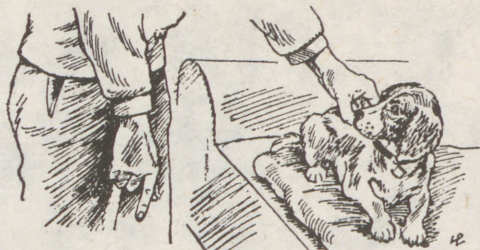
97. A kölyökkutya nevelését mindjárt az első napon meg kell kezdeni, először is annak megértésével, hogy szükségét nem szabad a lakásban végeznie

Ez persze nem sikerül az első szóra, hiszen a kölyökkutyának először is azt kell megtanulnia, hogy mit szabad, mit nem. A nevelést azzal kezdjük, hogy napjában többször is kivisszük a szabadba, és ha éppen ott végzi el a dolgát, akkor nem mulasztjuk el megdicsérni, ismételt „jó kutya” vagy a nevéhez fűzött „jól van...” kifejezéssel. A lakásban azt a helyet, ahol illetlenkedett, nem túl erős fertőtlenítőszerrel „szagtalanítjuk”. Ezzel majdnem teljes biztonsággal kizárjuk, hogy még egyszer ilyen célra próbálja használni (314).

98. Ha a kölyökkutyán fáradtságot érzünk, azonnal, de este mindenképpen küldjük szépen helyére, a kosárba (75)

Minden kutya hajlik arra, hogy székre, heverőre felugorjék és ott kényelmesen elhelyezkedjék; erről mindjárt az elején le kell szok-

tatni úgy, hogy barátságosan, de nagyon határozottan és következetesen leparancsoljuk ezekről a helyekről. Ha önként nem marad

Csak a párnás jó neked?

meg a kosarában, szükség esetén pórázzal oda is köthetjük (313). Mivel a kutyakölyök meleget kíván, éjszakára borítsunk rá könnyű pokrócot.

Etetés és itatás

100. A kutya a ragadozók közé tartozik — erről nem szabad megfeledkeznünk

A ragadozó elejti a prédát, utána pukkadásig telezabálja magát nemcsak hússal és csonttal, hanem belsőségekkel, sőt a gyomor tartalmával is. Ha a habzsolásban valami olyat is lenyel, ami nem felel meg neki, esetleg mindent kiöklendez magából, majd újra kiválogatja a kedvére valót és minden további nélkül befalja. A préda maradványaihoz később is

visszatér, egyáltalán nem zavarja, hogy az már büzlő döggé vált. Ha kutyánkat ilyen vagy ehhez hasonló dolgon kapjuk, az nem valami rossz szokását jelenti, egyszerűen csak arra vall, hogy kiütközött az ősi ragadozó ösztöne.

99. Ha idősebb kutyát vásároltunk (17, 19), jobb, ha nem mi megyünk el érte, hanem eddigi tulajdonosa kíséri el hozzánk

Az idősebb kutyát csak erőszakkal lehet megszokott környezetéből kiszakítani. Ha a volt gazdája már bevezette lakásunkba a kutyát, egy kis idő elteltével tűnőn el észrevétlenül, mi magunk pedig gyengéden és nyugtatólag beszéljünk a kutyához. Még ha úgy is látjuk, hogy már kezd hozzánk ragaszkodni, mindig számolnunk kell azzal, hogy mindent el fog követni, csak hogy visszakerülhessen régi környezetébe. Ezért ügyelnünk kell, hogy a lakáson kívül mindaddig ne futkározhasson szabadon, amíg biztosak nem lehetünk benne, hogy véglegesen elfogadott bennünket új gazdájául (94).

101. A ragadozók egy része sem él kizárólag húson

A borz sokszor eszik gyökeret, rovart és csigát, a medve nagyon kedveli a gyümölcsöt, makkot, erdei bogyókat, fűvet, gabonát, sőt még a hangyákat is; a róka ürüléke pedig néha egészen kék a sok elfogyasztott áfonyától, de találni benne bogárszárnyakat is. A kutyának is a vegyes táplálék felel meg a legjobban, s ezt az étrendje összeállításakor figyelembe kell vennünk.

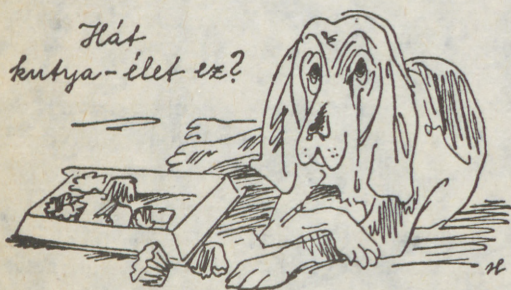
102. A nyers táplálék egészségesebb, mint a főtt étel

Minden ragadozó nyers táplálékkal él, abban az állapotban, ahogy azt a természet nyújtja, mert a szervezete ilyen táplálék hasznosítására van berendezkedve. Ha a kutya túl sok nyers húst kap, néha kellemetlenül erős testszagot áraszt. Ilyen esetben adjunk neki félig főtt húst.

103. A kutyának nincs olyan kifinomult ízlése, mint az embernek, nem kívánja a változatosságot vagy a fűszeres ízeket

A kutyának, akár csak a szarvasmarhának vagy a lónak, mindennap adhatjuk ugyanazt az ételt. Persze, ha előzőleg fűszeres kolbászfélével, ízes falatokkal, finom édességgel elkényeztettük kutyánkat ne csodálkozzunk, ha végül válogatós lesz.

104. A kutya tápláléka 2/3 rész húsból, 1/3 rész növényi eredetű élelmiszerből tevődjön össze

A húsrész lehet: belseg (szív, gyomor, máj, tüdő, vese), lóhús, bármilyen növényevő állat feje, inak és mindaz, amit a háziasszony a húsfélék elkészítésekor letisztogat. Lehet

ezenkívül friss hal is, de a gerinccsontot szálkáival együtt el kell távolítani. A kutya az állott, sőt egy kissé már megbűdösödött húst általában könnyebben emésztí. — Növényi eredetű tápanyagok: rozs, rizs, zab, búza, dara, köles, sok zöldség és gyümölcs.

105. A kutyaeledel elkészítése

A húst kisebb darabokra vagdaljuk fel vagy durván daráljuk át. A csontokat úgy el kell darabolni, hogy a kutya könnyen rághasson rajta. A kétes származású húst egyszer fel kell forralni, de azért a levét is odaadhatjuk a kutyának. A gabonaféléket — dara, korpa, zabpehely, árpakása — néhány órán át vízben áztatjuk, majd leforrázzuk. A rizst főzni vagy párolni kell. A zöldséget mindig nyersen etessük, mégpedig reszelve (sárgarépa) vagy finomra vagdalva (paraj, csalán, saláta, metélőhagyma). De ügyeljünk: káposztát vagy kelkáposztát ne adjunk a kutyának! A gyümölcsöt (alma, körte, áfonya, szamóca, szilva) szükség szerint felvágjuk és kimagvazzuk. — A különböző ételféléket közvetlenül az etetés előtt jól összekeverjük.

106. A kutya étele ne legyen se forró, se hideg, sem egészen száraz, sem nagyon híg, leves

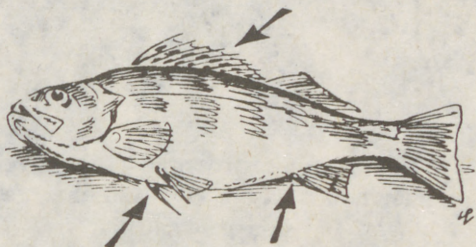
Általános szabály: langyos legyen és pépes. Ami a hűtőszekrényből kerül ki, annak előbb fel kell melegednie, amit a tűzhelyről veszünk le, azt előbb hűtsük le. A hőmérséklet megállapításához nem kell hőmérő, megteszi az ujjunk is. — Ha helyes a keverési arány, akkor magától is pépes állományú lesz az étel.

107. A fejet vagy az összefüggő, nagyobb csontrészeket (pl. borda, karajcsont) csontbaltával szét kell aprítani

A csontot úgy hasítjuk szét, hogy a kutya jól hozzáférjen, és fogaival jól megfoghassa a darabokat. Nem szívderítő látvány, ha egy kutya túl nagy csonttal bajlódik, kevés eredménnyel.

108. A hal tápanyagokban gazdag eledel
A kisebb szálkák és a halfej a kutyának általában nem jelentenek sem gondot, sem veszélyt. De nagyobb halaknak ajánlatos a gerinccsontját és az uszonyai éles szálkáit kiszedni.

109. A jó minőségű kutyapogácsa is értékes táplálék

A kutyapogácsa különböző összetételben készül, a test építéséhez és fenntartásához legszükségesebb tápanyagokat tartalmazza, ezeken kívül foszfor, mész és vitaminok is vannak benne. Mégis csak kiegészítésül adhatjuk a kutyának, soha nem lehet az egyedüli táplálék.

110. A csont egyik legfontosabb táplálék a kutyának

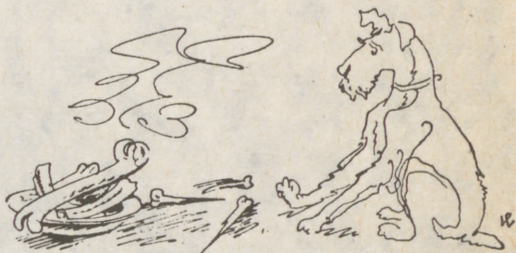
A csontban van mész, fehérje, enyv és sok más értékes tápanyag, de emellett a csontágás a fogazat és a foghús erősítésére is nagyon egészséges. A fiatal kutya táplálékának elengedhetetlen része a csont, mert megkönnyíti a

4–6 hónapos korban meginduló fogváltódást. — A legjobb valamely fiatal állat (pl. borjú) csontja, amelyen bőven akad porcogó, mócsing vagy húsfoszlány, mint pl. a bordacsontokon.

111. A kifőtt csontnak nincs tápértéke, a hosszú csont pedig veszélyes a kutyára

A főzés a csontból minden tápanyagot kivon. A hosszú csont szilánkos, különösen a baromfi-

csont, éles darabkákra hasad, s ezek a kutya szájában vagy torkán megakadva bajt okozhatnak, azonnali állatorvosi beavatkozást tehetnek szükségessé. Az ilyen csontot mindig a hamuba dobjuk, ne a komposztgödörbe (117).

112. Négy-öt éves kortól kezdve fokozatosan csökkentjük a kutya napi csontadagját

A csonttáplálék kemény székletet okozhat. Az ürüléket ellenőrizve (126) megállapíthatjuk, hogy nem indokolt-e más összetételű táplálékra áttérni.

113. Burgonya, bab, borsó és kukorica nem a kutyának való eledel

A burgonyát a kutya szinte emésztetlenül üríti ki. A hüvelyeset és a kukoricát nehezen tűri a gyomra, így gyakran kihányja.

114. Csokoládét, csokoládés desszertet, cukorkát, teasüteményt és hasonló finomságot még kivételes alkalmakor se adjunk a kutyának

Barátunknak mindez nagyon ízlik ugyan, de amikor a kutya ételmennyiségét megállapítottuk, nem vettük számításba (118), így a dolognak az a vége, hogy a kutya elhízik (210). A kedves rokonokat és látogatókat, akik — nem egyszer lopva, az asztal alatt — ilyesmivel kedveskedve igyekeznek kutyánkat meghódítani, ezen a helyen is kellő tisztelettel felkérjük: erről szíveskedjenek leszokni. A jól nevelt kutya egyébként csak a gazdája „vedd el” parancsszavára fogad el ennilót (350).

115. Néha szükség lehet rá, hogy a kutya edelébe vitaminkészítményeket és meszet keverjünk

Ebben a kérdésben helyesebb az állatorvos tanácsát kikérni, nem pedig saját diagnózisunk szerint eljárni. De kölyök- és növendék kutyának rendszeresen adjunk vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmazó tápszert. A vitaminkészítmények közül ajánlható a gyógyszertárban kapható Protecan.

116. Amit magunk már nem ennénk meg, azt a kutyának se adjuk oda

Fűszerezett ételeink maradványai, a kissé már megsavanyodott vagy félresikerült ételek általában a különböző maradékok nem valók a kutyának. Mint nekünk, neki is megvan a maga ízlése.

117. Amit nem akarunk, hogy a kutyánk megegyen, azt ne dobjuk a kerti komposzt közé

Tapasztalatból tudjuk, hogy a kertben szabadon szaladgáló kutya nyomban megtalálja azt a helyet, ahol számára csábos dolgokat kotorhat ki. Ha ilyen módon ehető holmihoz juthat, először is nem ellenőrizhetjük, mennyi tápanyagot vesz vagy vett fel (118), másrészt valami hosszú csont (111) vagy műanyag kolbászhéj az egészségét is veszélyeztetheti.

118. A napi eledel mennyisége legyen arányban a kutya életmódjával, fajtájával és korával

A következő (Klever nyomán közölt) adatokat csak irányszámnak tekintsük:

10 kg testsúlyú kutyának 650 g, 20 kg súlyúnak kb. 1 kg és 50 kg súlyú kutyának már kereken 2 kg napi élelem kell. A karcsú testű és hosszú lábú kutyáknak valamivel kisebb mennyiséget, de nagyobb tápértékű ételmet kell adni. A zömök testű kutyák nagyobb mennyiséget kívánnak, de ez kisebb tápértékű is lehet. A kölyökkutyának a test felépítéséhez az említett mennyiségnek kb. a háromszorosára van szüksége. A sokat szaladgáló vagy rendszeresen dolgozó kutyáknak, amilyenek a vadászkutyák, a teherhúzó kutyák, a szánkutyák és hasonlóak, természetesen lényegesen több tápanyagra van szükségük, mint a túlnyomóan lakásban tartózkodó kutyáknak.

119. A teljesen kiürített, sőt tisztára nyalt etetőtál a legjobb jele annak, hogy nagyjából helyesen állapítottuk meg az eledel mennyiségét

Az etetőtálban ne maradjon vissza semmi!

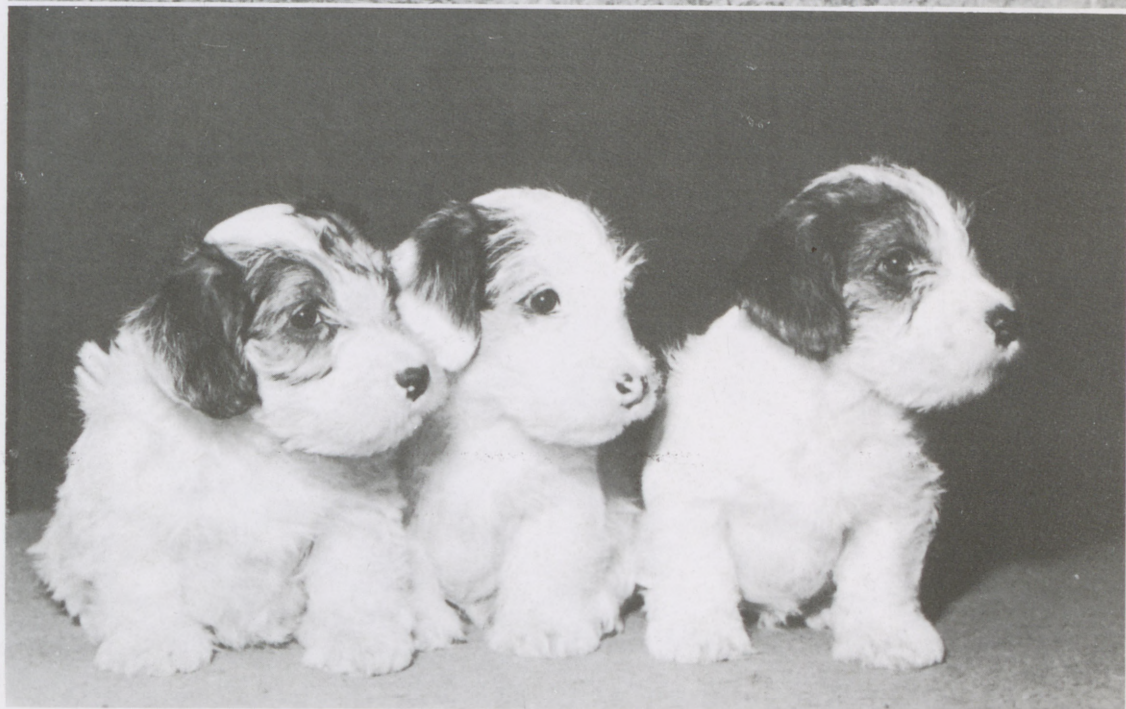

Íme, hat tacsókölyök, hat csibész (1). A középső, ágaskodó kölykőn már most kiütközik, hogy nagy kópé lesz, jobb oldali szomszédja pedig egy ravasz, számító kis csaló. Még alig „bújtak ki a tojásból”, máris ravaszkodnak, csak hogy előnyökre tegyenek szert. Ragyogó színészek, mintha csak tudnák, hogy komédiázásukkal a legjózanabb embert is átjethetik. És ez többnyire sikerül is nekik! Semmilyen más kutyafajta nem tud csínytevése után annyi alázattal és szeretettel, olyan tökéletes ártatlanságot mímelve a gazdája szemébe nézni, mint a tacsó. Akinek egyszer már volt tacsója és jól összebarátkozott vele, az végérvényesen kiköt ennél a fajtánál. Mennyire mások a törpe uszkárcölykök! (2) Megrettenve, szinte féltékeny néznek az emberre, mintha csak várnák, hogy tanítsuk már meg őket egy s másra. Amire tanítjuk őket, azt ragyogó intelligenciájukkal igen gyorsan felfogják. S a végén boldogan kísérik a ház asszonyát bevásárlóköriútjára, a szájukban ott lóg a kosár.

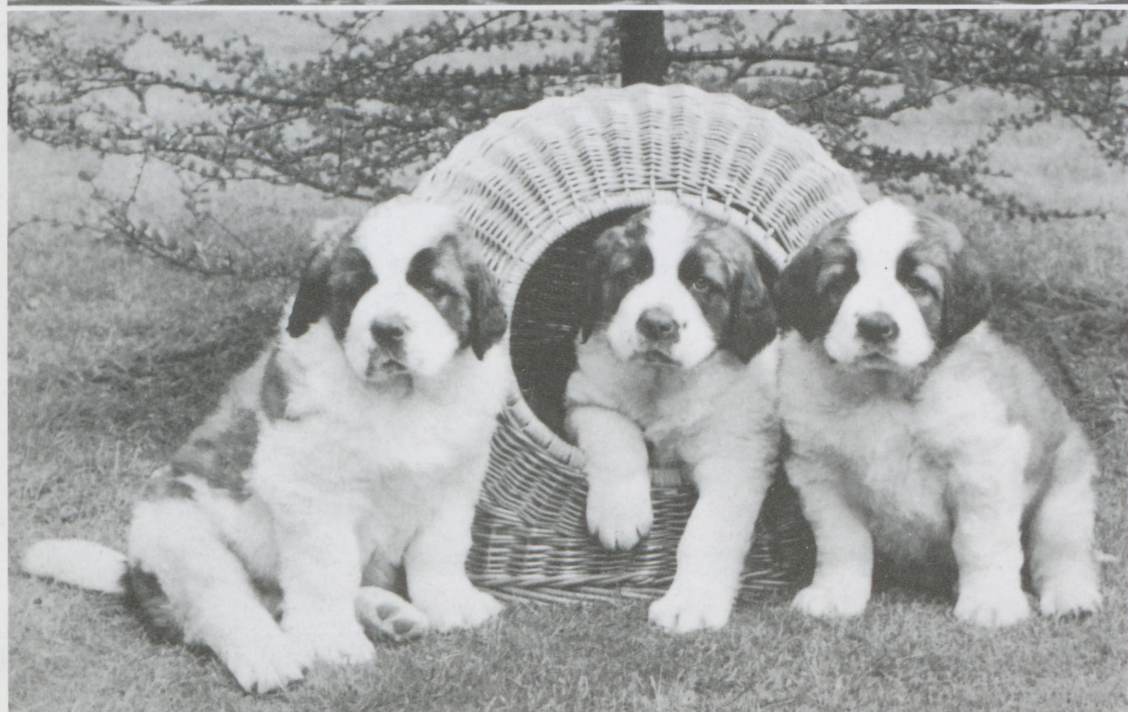
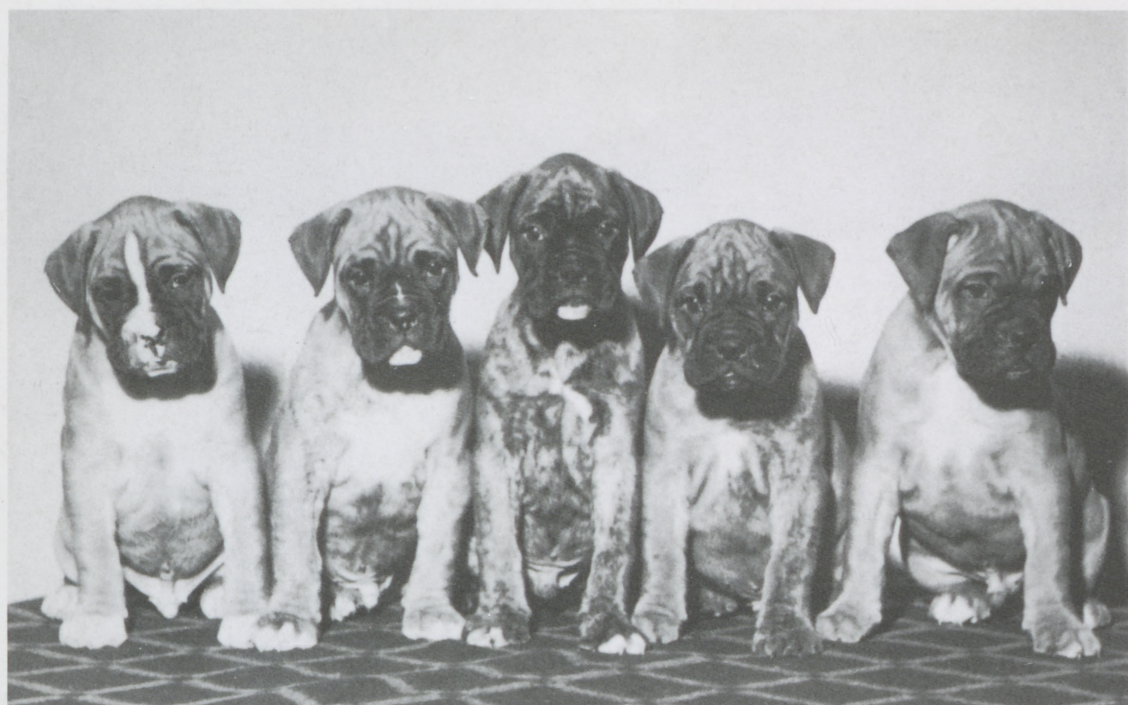
A skye-terrier kölykei (1) szorosan odasimulnak anyjukhoz, mellette teljes biztonságban érzik magukat. S igazuk is van, mert ezek a terrierek kemény fickók. Az idegen, aki a szuka kölykeihez próbál nyúlni, rémülten hátrál meg az előtt a rettenthetetlen bátorság előtt, amivel kicsinyeit védelmezi. A kölykök ilyenkor még nagyon szolid „frizurát” hordanak. A „hiper-frufru” fejlődés csak később alakul ki. A szőrfüggöny azonban nem akadályozza a skye-terrier látását; egyébként a hölgyek, akik szívesen kényeztetnek egy skye-terriert, úgyszólván fésűlik és kefélik, félre-féltetolják a szeméről az „arcfátyolt”. A West Highland White terrier (2) mulatságos, vidám kutya, szőre a mancsától a füle hegyéig, a farkától az orráig mindenütt makulátlanul hófehér — persze csak akkor, ha kellően ápolják, keféltetik.

Tévedés ne essék, ezek nem bégető báránycák, csak bedlington-terrierek (1), s így távolról sem olyan szelídek, mint a bárány. Egy nagyon intelligens, gyors kutyafajta képviselői, kitűnő üregínyúl- és vidravadász, s nagyon bátor, kitartó védelmező válhat belőlük. Ennek ellenére kedveskedő, szeretetreméltó és ragaszkodó társai lesznek az embernek. Néha nehéz eldönteni, hogy a gótikus dómok vízköpői bedlington-terriert vagy báránycákát akarnak-e ábrázolni. Ez a három kis sealyham-terrier (2) olyan ártatlanul néz a világba, mintha soha semmi víz nem zavarna. De a látszat csal! Ha felnőnek, bizony kemény kézzel kell őket fogni. Hozzáértő, kemény vezetéssel a sealyham-terrier éber, bátor és intelligens házikutya — ennek hiányában inkább tartózkodó, bizalmatlan.

A német bokszert (1) kölykeinek szinte kérdő tekintete nem sokat árul el abból, ami bennük lakozik. Az ember inkább valami jóindulatú együgyűséget tételezne fel róluk. De alig néhány hónap elteltével egészen másként fognak festeni. Akkor már bizmatlankodva fogadják a közeledő ideget, és hozzáértő vezetésével kiváló, megbízható őrzőkutyává fejlődnek. A bokszert már a rómaiaknál is szerepelt mint harci kutya. Később medve- és vaddisznóvadászaton volt az embernek segítőcársa. Meglehető, ilyen harci alkalmak hiányában vált a bokszert szelidebbé, s ennek köszönhető, hogy ma már a kedvelt, megbízható házikutyák közé tartozik. Régebben, az Alpokon és a Szent Bernát-hágón átkelő emberek közül nagyon sokan köszönheték életben maradásukat a bernát-hegyi kutyának (2, kölykök). Amikor hóviharban, ködben a kimerült, eltévedt vagy lavinától elsodort ember számára már nem látszott menekvés, nagyon sokszor ezek az intelligens, erős kutyák hozták a segítséget, mentették meg az életet — nyakukon kis borosüveg lógott. A fejlődő technika a maga hatékonyabb eszközeivel főlegessé tette munkájukat, így ma már csak a megbízható őrzőkutya szerepét töltik be.

Magunk is könnyen megállapíthatjuk, vajon megfelelő adagot adtunk-e a kutyánknak. Ha tálkája kiürítése után könnyörgőn néz ránk vagy ugatva még kér, akkor a következő (!) etetéskor egy kevéssel (!!)

Kérlek még 1x1 adagot (vörös a fál)!

120. Ha a kutya nagyon gömbölyödik, csökkentjük az adagját

Persze, csak kellően megfontolva és fokozatosan, semmiképpen sem egyik napról a másikra. Ugyanakkor azonban nagyon következetesnek kell lennünk mindaddig, míg a kutya nagyjából visszakapja megfelelő alakját. Ha úgy szoktattuk a kutyát, hogy étkezés közben neki is juttatunk egy-egy falatka húst, süteményt vagy egyéb finomságot, már nehezen, gyakran egyáltalán nem lehet elérni a célt. Meggondolatlan kényeztetésünk látható „eredménye” a hájas, gyakran már teljesen alakját vesztett kutya (328).

Hordó vagy kutya?

121. Az etetési időt minél pontosabban tartjuk be

A kölyökkutyát háromhónapos koráig négyóránként (pl. 7, 11, 15, 19 órákor), a fiatal kutyát héthónapos koráig naponta háromszor (pl. 8, 14, 18 órákor) kell etetni. A teljesen kifejlett kutyának egy ideig naponta kétszer,

később azonban már csak naponta egyszer adunk enni, de mindig ugyanabban az órában; ehhez az időponthoz a kutya rövidesen úgy hozzászokik, hogy percre számon tartja. Bebizonyosodott, hogyha huszonnégy óránként etetjük a kutyát, jól teszünk az emésztésének.

122. Hetente egyszer a böjtölés jót tesz a kutyának

Sőt, ha egy napnál tovább kell böjtölnie, az sem árt neki. A ragadozó sem talál mindennap zsákmányt, néha hosszabb ideig is kénytelen táplálkozás nélkül meglenni. Igaz, hogyha aztán sikerül prédára szert tennie, degeszre zabálja magát.

Ma gyümölcsnap van — mindenki koplal!

123. A kölyök- és a növendékkutya számára csak az egészen jó táplálék lehet elég jó

Minél táplálóbb a táplálék és minél jobban megfelel a kutya igényeinek, annál inkább elősegítjük vele a csontozat és az izomzat kifejlődését. De elsősorban a táplálék összetétele a fontos, a kellő mennyiség önmagában nem elegendő.

124. A kölyök- és a növendékkutya eledele húsból, zöldségből, tejből és kenyérből tevődjék össze (398)

A kölyökkutyának a húst darálva, a fehér kenyeret pirítva, a zöldséget pedig apróra vágva adjuk. A kb. 6 hónapos kutyának

fatatokra vágjuk a húst és fehér kenyér helyett barna kenyeret adunk szintén pírítva. Ezek mellett kutyapogácsát is adhatunk. Tejet rendszeresen itassunk a kutyával, de ne nagyon sokat. A tej a kutya gyomrában könnyen megtúrósodik, ezt elkerülhetjük, ha egy evőkanál mézet keverünk bele.

125. Már kölyökkorában rá kell nevelni a kutyát: az evésben tartson rendet

A fiatal kutya folyton enne. Finom orra mindig pontosan tájékoztatja arról, hogy mi leledzik az éléskamrában, mi sül-fő a konyhában vagy mi kerül a gazda asztalára. Ha egyszer megesik a szívünk a „kolduson”, végleg elveszítjük a játszmat. Attól kezdve kutyánk folyton koldulni fog, s végül már nem tudjuk ellenőrizni, egy-egy nap mennyit is eszik. Ha következetesen ellenállunk — bár ez csakugyan nem könnyű, hiszen olyan rimánkodó tekintettel néz ránk, sőt még szolgál is —, idővel tudomásul veszi, hogy számára nem létezik egyéb enivaló, mint amit az etetőtálában talál.

126. A kutya ürülékéből megállapíthatjuk, sőt meg is kell állapítanunk, hogy helyesen vagy helytelenül tápláljuk-e

Megfelelő etetés esetén a kutya ürüléke lágy, kolbász alakú, barna vagy világosbarna színű. Kemény, széteső, fehér vagy világos-sárga ürülék azt jelenti, hogy túl sok csontot, a majdnem fekete ürülék pedig, hogy túl sok húst kapott. A folyós, alaktalan ürülék azt jelzi, hogy túl sok tápanyagban szegény,

kiegészítő táplálékot etetünk vele. Ezekből a tünetekből egyúttal arra is feleletet kapunk, hogy mit kell az étrenden változtatni.

127. A kutyát ne zavarjuk, amikor eszik Ilyenkor még simogatással se közeledjünk hozzá, ne szólongassuk, mert ezzel felébresztjük benne a zsákmány megvédésének ősi ösztönét. Így fordulhat elő, hogy evés közben még a gazdájára is ráfordul. Ne vegyünk erről tudomást, hagyjuk, hogy békésen elfogyassza ételét.

128. A napi etetés után a kutyának legyen egy-két órnyi pihenője az emésztésre

A pihenésre szüksége van, hogy a felvett tápanyagokat szervezete teljesen hasznosítani tudja; különösen fontos a pihenés a növendék korú kutyának, nehogy a csontszerkezet még puha porcrészei az evés utáni mozgás következtében meghúzódjának.

Kérem, ne zavarjanak!

129. A döghús kedvelése nem rossz szokása, hanem hajlama a kutyának (100) Ha kutyánk egy szép húsos csontot a kertben elásott, majd napok múltán, mikor már bűzlik és megzöldült, ismét kikotorja, csak úgy tesz, mint sok ragadozó; ezek is több

nap elteltével térnek vissza a már jócskán bűzlő zsákmányukhoz. Az állott vagy már kissé megromlott nyers húst a kutya a legkönnyebben emésztí. A ragadozóknak az úgynevezett hullaméreg nem árt.

130. Ha a kutya csontot vagy egyéb ételmaradékot el akar ásni, ne akadályozzuk meg benne

Az élelem elásása a kertben, a puha földbe, amit a kutya az orrával túr fel és nyomkod rá az elrejtett kincse, ősrégi ösztön megnyil-

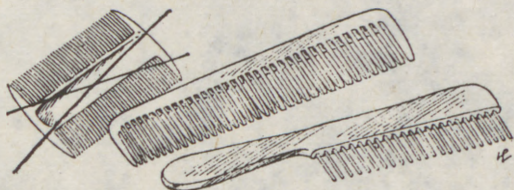

vánulása, amolyan készletgazdálkodás (100), bár a kutya nagyon gyakran nem is keresi meg többé az elásott holmit. — Ha rendszeresen megismétlődik ez a dolog, azt is jelentheti, hogy a kutya túl van táplálva. Ekkor egy kicsit csökkenthetjük az adagját. — Csak a

Az ápoláshoz használt eszközök

133. Csak olyan kutyafésűt használjunk, amellyel semmiképpen sem sértjük meg, sőt nem is izgatjuk a kutya bőrét

A fésű fogai ne legyenek nagyon hosszúak és hegyesek. A régi, mindkét oldalán fogazott sűrűfésű ugyanúgy nem alkalmas kutyafésű-

nek, mint a hegyes vagy szálkás fogú fémfésű. Nagyon jól beválnak a fafésűk. A fémfésű fogainak vége legyen egy kissé legömbölyítve.

vadászkutyának nem szabad elnézni az elásást, mert akkor esetleg az elejtett és apportírozandó vaddal is megteszi. Ezt vadásznyelven úgy is mondják, hogy „sírásó” lesz.

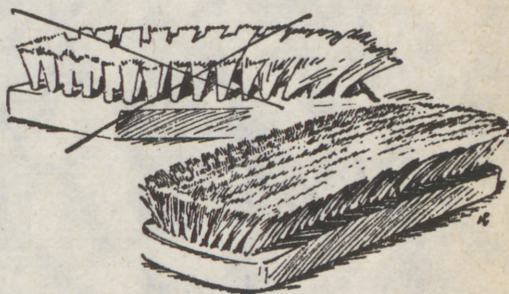
131. Ha a kutya megeszi az ürüléket, ne büntessük meg érte

A ragadozó az elejtett zsákmánynak rendszerint először a hasfalát tépi fel és a beleket tartalmukkal együtt falja be (100). A belekben levő, sőt a kiürített bélsár is olyan anyagokat tartalmaz, amelyek a ragadozó, így a kutya számára is értékesíthetők és hasznosak. Különösen jó a tehén- vagy a lótrágya; az ezekben levő emésztetlen cellulózrészecéknek bél-tisztító hatása is van. Ha a kutyát eléggé változatos tápanyagokkal látjuk el, ezt a kellemetlen szokását legalábbis visszaszoríthatjuk.

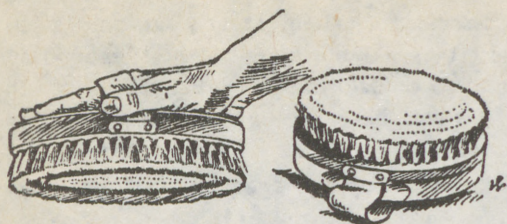
132. Az etetőtál mellett mindig álljon ott az itatótál is (82), és természetesen legyen friss ivóvíz benne

Bár a kutya az étellel is sok folyadékot vesz fel, lehetővé kell tennünk, hogy szomját tetzés szerint bármikor olthassa. Ha kifejtett kutyának tejet adunk, azt fele-fele arányban vízzel hígítsuk.

134. Csak természetes sörtéből készült keféket használjunk

A kefe sörtéinek megfelelő hossza a kutya szőrének a hosszúságához igazodjék. A műanyag kefék rendszerint túl kemények.

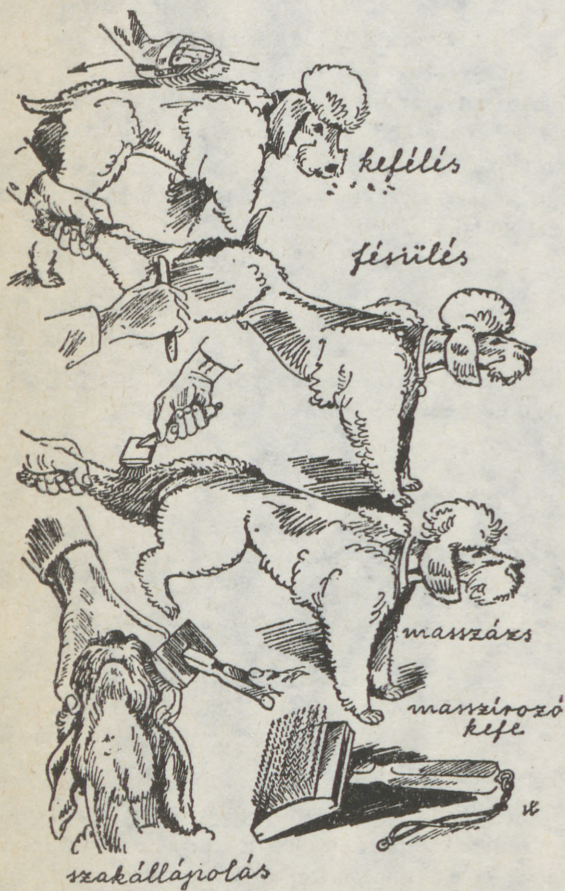
lóápoló kefe

kutyakefe

135. Bizonyos esetekben lóápoló kefét használunk a szőrzet ápolásához

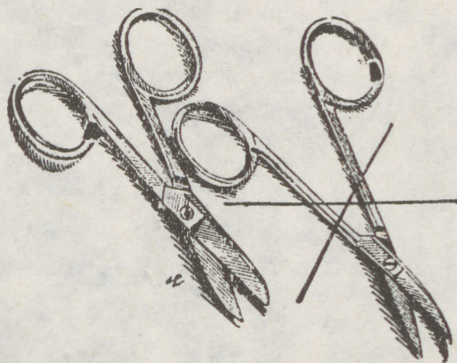
A lóápoló kefe ovális alakú, az egyik oldalán bőrkengyel van, amibe bedughatjuk a kezünket, a másik oldalán pedig természetes sörte van elhelyezve, körkörösén.

A kutya ápolása

136. Bizonyos ápolási műveletekhez ollóra is szükségünk van

Az olló egyik vágófelülete a hegyén legyen legömbölyítve, nehogy a kutyát megsebez- zük, ha a művelet közben hirtelenül elmozdul. A görbe és a hegyes körömvágó olló kutya- ápolására nem alkalmas.

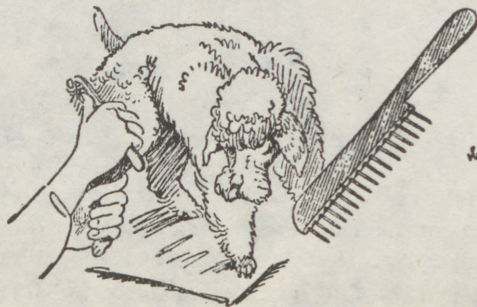

137. A kefélés és fésülés hozzátartozik a kutya mindennapi ápolásához

A fejnél kezdjük, s onnét hátrafelé haladva fésüljük végig az egész testét, egészen a farkáig, tehát a hasi részt is. A fésüt (133) ne merőlegesen, hanem foggal a húzási irány felé tartjuk. A fésülést követő kefélést elő- ször ellentétes irányban, majd a szőr mentén végezzük. Befejezésül nedves ruhával letöröl- jük a szőrzetről a felkavart korpát és port. Az ápolásból a füleket sem szabad kihagyni. — A hosszú szőrű kutyák szőrápolását lásd még külön (139).

138. Szálkás szőrű vagy dús aljszőrű kutyák (gyapjas uszkár) ápolásához gyérfogú fésüt használjunk

Így csökkenthetjük a veszélyt, hogy fésülés közben az aljszőröket kitépjük. Rövid szőrű

kutyafajták ápolásához sűrű fogú fésű is használható.

139. A hosszú szőrű kutyákat ne fésüljük, mindig csak keféljük

Ha a hosszú szőr helyenként összegubancolódott, ujjainkkal óvatosan bontsuk szét. — Kivételek a szetterek és a spánielek; ezek testhez simuló szőrért fésűvel kell ápolni.

140. A közepes és hosszú szőrű kutyát kefével (134), a rövid és gyapjas szőrűket loápoló kefével (135) ápoljuk

A loápoló kefe jobban felveszi a rövid szőröket. — Gyapjas szőrzetnek azt nevezzük, amelyben sűrű az alszőr és hosszú fedőszőr borítja a kutya testét (l. a kutyafajták táblázatát).

141. A szőrzet ápolásához az is hozzátartozik, hogy ne fektessük a kutyát puha vánkoston (74) és ne tartsuk túl melegen

A puha vánkostól a bőr elkényesedik, a kutya a hideg iránt túl érzékennyé válik, a vedlési időszakok megnyúlnak, és végül helyenként kopaszodás is bekövetkezhet. Hasonló következményekkel jár, ha a kutya túlnyomóan a túlfűtött lakásban tartózkodik, élete nagy részét a kályha előtt vagy mögött tölti.

142. A kutyát évente kétszer fürösszük, semmiképpen sem többször

A víz és a szappan kivonja a bőr és a szőrzet természetes zsirtartalmát. Ezáltal a kutya érzékenyebbé válik az időjárás változásai iránt és könnyebben meghűl.

143. A fürdetővíz 35 °C körüli hőmérsékletű legyen, és a kutyának legfőljebb a hasáig érjen

A kutyának a fejét ne vizezzük be (a kivételt l. 146), de előzőleg azért dugjunk egy kis vattacsomót a fülébe, és arra is vigyázzunk, nehogy a szappanos lé a szemébe fröccsenjen. A testet jó minőségű mosdószappannal vagy a víz-

ben előre feloldódott enyhe mosószerrel mossuk végig. E művelet után a szappant maradéktalanul ki kell öblíteni. Megfelelő edény segítségével jó néhányszor leöntjük a testét vízzel, és közben másik kezünkkel alaposan megdörzsöljük a szőrzetet.

144. Fürdetés után addig kell a szőrzetet száraz ruhával dörzsölni, míg teljesen meg nem szárad

Még jobb a kutyát kézi hajszárítóval megszáritani, feltéve, hogy a kutya elviseli a gép zaját és nem fél tőle.

145. Fürdetés és szárítás után a kutyát legalább két óráig szobahőmérsékletű helyiségben kell tartani

Ennyi idő alatt a bőr is teljesen megszárad. Közben a huzattól is feltétlenül óvni kell a kutyát. — Ha rossz az idő, a fürdetés után minél később engedjük ki a szabadba.

146. Ha a kutya „beillatosította” magát, akkor persze kénytelenek vagyunk fürdetni

Sok kutyában, különösen a tacsókban, megvan az a kínos következményű hajlam, hogy dögmaradványokban, állati vagy emberi ürülékben hemperegjen; ez annak az ősi ösztönnek a maradványa, hogy saját testszagát elleplezze, s így megkönnyítse a zsákmány megközelítését. Ha ilyesmi történt, a kutyát természetesen addig nem vihetjük a lakásba, míg meg nem fürdettük. Ha a fejét is „beillatosította”, úgy kell tisztára mosnunk, hogy a szemét és a fülét ne érje a szappanos lé.

147. A növendék kutyát egyéves koráig nem szabad fürdetni

Ha a kis kutya türehetetlenül összepiszkította magát, például dögmaradványban hempergett (145) vagy hasmenés következtében beszennyeződött a hátsója, a piszkos testjüket langyos szappanos vízzel lemossuk és utána alaposan megszáritjuk.

148. Ha a kutyának szakálla van, azt minden étkezés után meleg vízzel le kell mosni

A kutya szakállszőreire tapadt, odaszáradt ételmaradék nagyon gusztustalan látvány.

149. A fül tisztításához a végén legömbölyített, vattával bevont fapálcikát használjunk

A tisztogatás csak a külső, látható hallójáratra korlátozódjék. Megkönnyíti a tisztogatást, ha a vattát paraffinolajba vagy 10 százalékos szalicilalkóholba mártjuk. Ha a fülben zsírdugó képződött, előbb néhány csepp paraffinolajjal feloldjuk, s aztán a vattás pálcikával már könnyen eltávolíthatjuk. A külső felületről a fülbe benőtt szőrszálakat — de

csak az ilyeneket — ollóval (136) levágjuk. A fül helyes ápolásával megelőzhetjük a fülgyulladást, a fül folyását (174).

150. A fülápolás során meg kell vizsgálni, hogy nincsenek-e férgék a fülkagylóban

A fülkagylóban atka vagy tetű telepedhet meg (160), ezeket adott esetben szeszbe mártott vattás pálcikával (149) távolíthatjuk el. Ezután most már száraz vattával burkolt pálcikával rovarirtó port hintünk a fülkagylóba.

151. A szemsarokban néha megjelenő váladékot puha ronggyal és langyos vízzel mossuk le

Elég gyakori látvány, hogy a kutya hosszú fülel törlik ki a szemét, ez nem vall valami kényes higiéniai érzékre. — Ha a kutya szeme könnyezik, mossuk meg 2%-os, langyos bór-vizes oldattal. Ha ettől a kezeléstől nem jön hamarosan rendbe, állatorvoshoz kell fordulni. — A huzat szemgyulladást idézhet elő. Ha a kutya az autóból menet közben kidugja a fejét az ablakon — ez általában nagyon kedvelt szokása! —, ettől szintén gyulladásba jöhet a szeme.

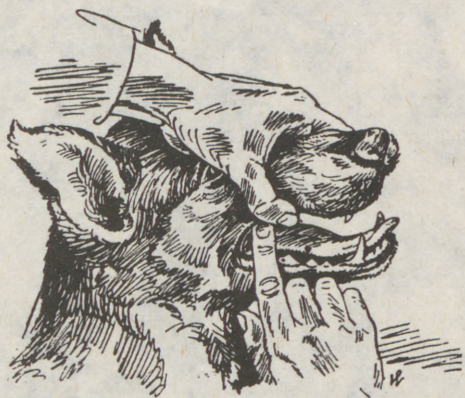
152. A kutya fogazata nem szorul a mi ápolásunkra

Ha a kutyát megfelelően tápláljuk — kutyapogácsát, száraz kenyeret is etetünk vele —, a fogak maguktól megtisztulnak. Ha mégis előfordul, hogy a fogakon lerakódás mutatkozik, azt puha fogkefével és áztatott kréta-porral dörzsöljük le.

153. Ha csontszilánk szorult kutyánk zápfogai közé, meg kell tőle szabádtítani

Ilyen kis balesetet jelez, ha a kutya nyugtalanná válik, többé-kevésbé nyitva tartja a száját, első lábával a pofájához kapkod vagy a fejét oldalvást a földhöz dörzsöli. — Először ún. madárfogással, tehát vagy az orrát felülről, vagy az alsó állkapcsot alulról átfogva a fogakról elhúzzuk az ajkakát, s ezzel arra kényszeríthetjük a kutyát, hogy a száját kitéssa és nyitva is tartsa. Azután a másik kezünk mutatóujjával kitapogatjuk a beszorult csontszilánkot, és a fogak növése irányába kitoljuk.

154. A túl hosszúra nőtt körmöket le kell reszelni

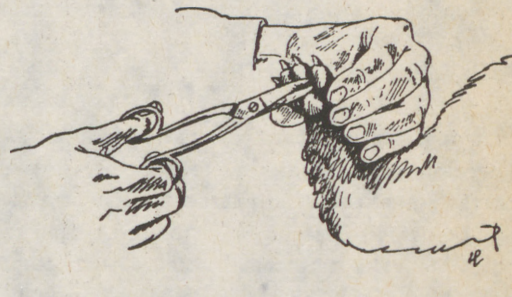
Ez többnyire akkor fordul elő, ha a kutya keveset mozog, és így körmei nem eléggé vagy egyáltalán nem kopnak le. A körmöket óvatosan és csak reszelővel kurtítsuk. Mint-hogy a kutya véredényei a körmökbe is belenyúlnak, jobb ezt a műveletet szakember-

re bízni. — Ha a kutya körmei töredeznék — ez elég ritkán fordul elő —, enyhe beolajozással könnyen segíthetünk a bajon.

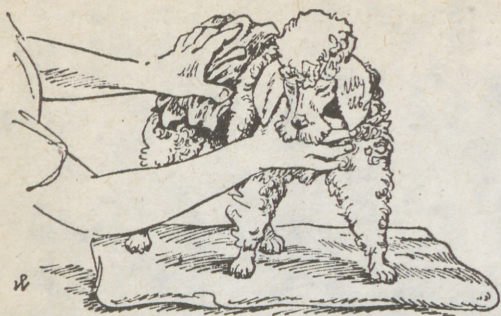
155. A lábujjak és talppárnák közé rakodott földet, az oda beszorult kavicsot vagy egyéb idegen testet, télen a jégdarabkákat is haladéktalanul el kell távolítani

Az ilyen idegen, beszorult anyag nagy fájdalmat okoz a kutyának. Hosszú szőrű kutyákról lenyírhatjuk a lábujjak közötti szőrt is (136), ezzel csökkentjük a csomósodást. De ha elkezdtük, rendszeresen meg is kell ismételni ezt az ápolási műveletet, nehogy a gyorsan kinövő szőr felsértse a lábujjak belső oldalát.

156. Ha a kutya esőben vagy hóban átázott, hazaérkezése után ronggyal szárazra kell törölni

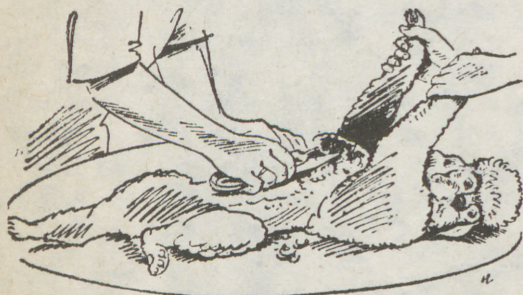
Utána már maga is megkeresi magának a kályha vagy a fűtőtest melletti melegedőhelyet. Ilyen módon biztosabban megóvjuk a kutyát a meghűléstől, mintha védő ruhadarabot adunk rá (86).

157. A trimmelést és a divatosra nyírást bízzuk szakemberre

Trimmelésen a durva szőrű kutyák szőrtépését értjük, amihez speciális tépőfésűt vagy trimmelőkést használnak, bár részben kézzel, a hüvelyk- és mutatóujj segítségével is tépik

Na, ezem jól „kinyírnak”!

Élősködők és irtásuk

159. A bolhákat rovarporral irtjuk

Kereskedelmi forgalomban levő készítmények használatakor pontosan tartsuk be a használati utasítást — Ha hosszú szőrű kutyának a bolhától való megszabadításához sűrű fogú fésűt használunk, vigyázzunk, nehogy a fogak éles hegye érje a bőrt. A bolhákat a hüvelyk- és mutatóujjunkkal szedjük le a fésűről, és vízzel töltött edénybe dobjuk. — A kölyök-kutyának rendszerint sok a bolhája. Az idősebb kutyák pedig ismerkedéseik és flörtjeik alkalmával mindig újra szerezhettek bolhát.

Ha a kutya erősen vakarózik vagy szőrtakarójának egy bizonyos pontját kitartóan

a szőrt. Trimmelni csak bizonyos kutya-fajtákat szokás, meghatározott előírások szerint. — Különböző divatformák szerinti nyírást főként az uszkarok (37) kapnak. A laikus gazda, akinek nincs meg a kellő tapasztalata és technikai tudása, a nyírogatással rendszerint csak elcsúfítja a kutyáját.

158. Csonkítást, akár a fark, akár a fülek kurtításáról van szó, csak állatorvossal végeztessünk

Ezeket a beavatkozásokat legjobb még kölyökkorban elvégeztetni (404). A fület kb. kéthónapos korban, a farkat az ötnapos és kéthetes kor közötti időszakban szokás csonkítani. Hogy mit és miként kell csonkítani, azt az adott fajta küllemére vonatkozó esztétikai előírások szabják meg. — Ajánlatos a csonkítással egyszerre a hátsó végtagok elkorcsosodott lábujjait, az ún. farkaskörmököt is eltávolítani.

...és máris gazdát cserélt a bolha!

harapdálja, biztosra vehetjük, hogy bolhája van. — A kutya bolha fajhoz kötött és csak egészen kivételesen, akkor is csak átmenetileg vándorol át az emberre. — A bolha padló-

résekben, piszkos sarkokban vagy a parkettélécek alatt tenyészik. Az ilyen helyeket ezért nagyon tisztán kell tartani, esetleg rovarirtóval fertőtleníteni.

160. A tetű sokkal ritkább vendég, mint a bolha; ellene rovarirtó szerrel védkezünk

A bolházástól eltérően nem elég a tetveket magukat kiirtani, hanem tojásaikat (petéiket) is ki kell irtani. Miután a kutyát valamilyen radikális hatású rovarirtóval beszórtuk, a megadott határidő tartamára valami szorosan záró zsákfélét (pl. kiselejtezett párnahuzatot) húzunk a testére úgy, hogy csak a feje marad-

jon kint. Azokat a tetveket, amelyek a kutya fején keresnek menekvést, kézzel leszedjük és papír között szétnyomjuk. A kezelés befejeztével a kutyát nedves ronggyal letöröljük, majd jól átkeféljük. De mindenekelőtt tartasuk magunkat szigorúan a készítményhez adott használati utasításhoz. A peték teljes kiirtása érdekében ajánlatos a kezelést 8–10 nap múlva megismételni.

161. Kullancsot nem szabad erőszakosan kicsavarni, még kevésbé kitépni

Így ugyanis a kullancs karmosan beagyazott feje a bőrben marad és elgennyesedik. — Ecseteljük körül olajjal, terpentinnel vagy olvasztott vajjal az egész kullancsot és a befurakodása helyén a bőrfelületet is; így a kullancs nem tud lélegezni, s rövidesen a fejével együtt könnyen kicsavarhatjuk a bőrből. A műveletet meggyorsíthatjuk, ha kénétert, alkoholt vagy borpárlatot cseppentünk a kullancsra, mert attól rövid idő alatt elernyed, s így lassan, óvatosan, ide-oda mozdítással kihúzhatjuk.

162. Ha a kutyának orsóférges van, vessük alá féreghajtó kúrának

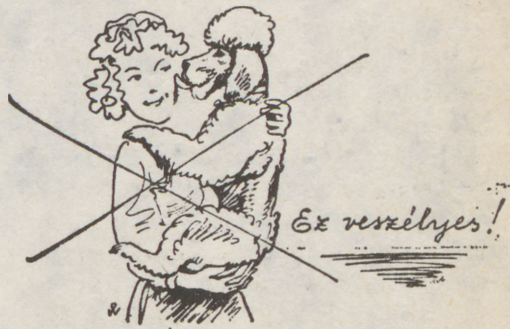
A kereskedelmi forgalomban kapható készítmények valamelyikét használjuk a használati utasítás szerint, de ha nagyon erős a fertőzés, kérjünk állatorvostól pontos kezelési utasítást. Ha a kutya a viszkető hátuljával „szánkázik”, jogosan gyanakodhatunk, az

ürülék megvizsgálásával pedig bizonyosságot is szerezhetünk, hogy valóban férges-e a kutya (az orsóféreg vörössárga színű, kb. 5 cm hosszú és 1 mm vastag). A kölyökkutyával mindenképpen féreghajtó kúrát kell csinálni (49). Nagyon erős fertőzés a kutya pusztulását is okozhatja. Kifejlett kutyával ajánlatos évente két féreghajtó kúrát végezni. Javallat: az adagolást beszéljük meg az állatorvossal. — Ha a kutya ételébe gyakrabban keverünk reszelt sárgarépát, ezzel csökkentjük az orsóférgesség veszélyét (105).

163. Ha a kutyának galandférges van, a féreghajtáshoz az állatorvostól kérjünk utasítást

A használt gyógyszer adagolása a kutya méretétől és a fertőzés erősségétől függ. Hányás, időnként hatalmas étvágy és ennek ellenére mutatkozó fogyás, izgalmi állapot, hasmenés, vinnyogás, „szánkózás” (162) —

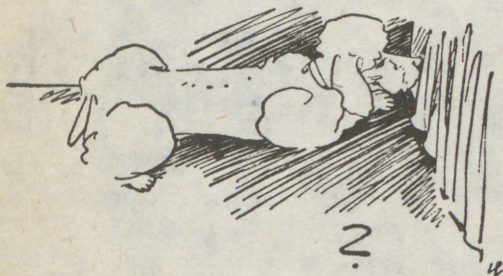
ezek mind annak a jelei, hogy a kutyában egy vagy több galandféreg, a végbélnyílásban és az ürülékben galandféregdarabok vannak. — A számos galandféreg közül, amely gazdaállatként a kutyában élősöködik csak 5 fajnak van nagyobb jelentősége. Ezek közül az egyik,

kb. 4 mm hosszú, 1/3 mm széles galandféreg az emberre is veszélyes, rendszerint súlyos következményekkel (15). Éppen ezért: ne engedjük, hogy a kutya megnyaljon, és ha vele játszottunk, hancúroztunk, mindig nagyon alaposan mossunk kezet.

A beteg kutya

164. **A forró és száraz orr, a szőrzet megváltozása, tudatos elrejtőzés, kedvetlenség, ijedősség, szokatlan nyugtalanság, erősebb vinnyogás vagy vonítás, étvágytalanság, fáradékony-ság, harapós kedv — e tünetek közül bármelyik figyelmeztetés, hogy a kutyának valami vaja van**

Minél jobban ismeri valaki a kutyáját, annál gyorsabban megállapíthatja a normális állapottól vagy viselkedéstől való ilyen eltéréseket. De nem kell azonnal állatorvoshoz szaladni,

mert a legtöbb tünet — különösen ha önmagában jelentkezik — ártalmatlan rosszullétnek is lehet a megnyilvánulása. De ilyenkor gondosan figyelni kell a kutyát, és ha a tünet erősödik vagy más rendellenességgel párosul, akkor haladéktalanul intézkedni kell.

165. **A kutyának bármilyen erős lihegése és — mint többnyire lenni szokott — kilógó nyelve nem betegség tünete**

Nagy hőségben vagy megerőltetéskor hőszabályozásra volna szükség, de erre a kutya bőrfelülete nem alkalmas. Mivel nincsenek verejtékmirigyei, a kutya izzadni nem tud, ezért lihegni kénytelen.

166. **A hányás önmagában általában még nem betegség**

A kutyánál könnyen megy a hányás, kivált ha sokat és mohón zabált (100). A kihányt ételt gyakran rövid idő után ismét megeszi. — Ha a kutya mélyen lehorgasztott fejjel, kúszva jár-ke, öklendezik, számíthatunk arra, hogy rövidesen hányni fog, tehát igyekezzünk vele mielőbb ki a szabadba.

167. **A kutya szokatlanul száraz és forró orra valami betegségnek lehet az előjele**

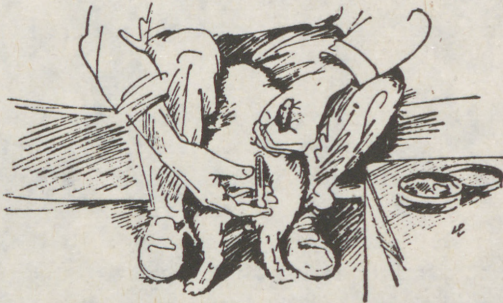
Mivel azonban ez a jelenség alvás vagy megerőltető munka után, nagy hőségben, sőt száraz földben való turkálás következtében, néha pedig a tüzelő szukánál is előfordulhat, mielőtt az állatorvoshoz szaladnánk, figyeljük egy

ideig, mert lehet, hogy rövidesen ismét hideg és nedves tapintású lesz az ijedelmet okozó orr, ahogy az az egészséges kutya orrához illik.

168. Ha csakugyan okunk van betegségre gyanakodni, mérjük meg a kutya hőmérsékletét

A hőmérés technikája: a lázmérő bezsírozott hegyét kb. 3 cm mélyen bedugjuk a kutya végbélnyílásába és 3—4 percig otthagyjuk. E művelet közben, amit feltétlenül a falka-

vezérként (93) tisztelt gazda végezzen, a kutyát le kell fogni. A kutya normális hőmérséklete 37,4—39 °C között ingadozik. Ha a hőemelkedés meghaladja a 39 C fokot, állatorvoshoz kell fordulni.

169. Ha úgy érezzük, hogy kutyánk viselkedése és állapota komolyabb megbetegedésre enged következtetni, haladéktalanul vigyük állatorvoshoz

Mint amikor emberről van szó, a laikus a kutyáról se akarja maga megállapítani a diagnózist. A különböző feltevések és téves elképzelések sok bajt okozhatnak. A betegség felismeréséhez, kezeléséhez és gyógyításához feltétlenül szakmai tudás és gyakorlat kell.

170. A szem és az orr nyálkás vagy genyres folyása, a hastájon megjelenő genyres hólyagocskák, a forró, száraz orr, az étvágytalanság, erős szomjúság, bágyadság, és mindezen felül még a láz is azt jelenti, hogy a kutyát haladéktalanul állatorvoshoz kell vinni, mert a tünetek szopornycára utalnak

A szopornycás kutyát többnyire nem lehet megmenteni. Legjobb a betegséget megelőzni a hathetes kor elérése után beadott védőoltással. — A szopornycica nem „gyermekbetegség” a kutyának. Bár főként a fiatal kutyák kapják meg, a kifejlett kutya megbetegedése sincs kizárva.

171. Ha a kutyán a következőkben felsorolt tünetek jellegzetes megnyilvánulását észleljük, veszettségre gyanakodhatunk és azonnal állatorvoshoz kell vinnünk

A tünetek: a kutya kedvetlen, ingerlékeny, ijedős, szeszélyes, levert, étvágytalan, ugyanakkor megrág különböző élvezhetetlen tárgyakat (bűrtort, cipőt, földet, követ, pokrócot

stb.). Gyenge fényhatásra is érzékenyen reagál, járása ingadozó, harapós, igyekszik elszökni, vonítva ugat, a betegség végső stádiumában pedig az egész hátsó test és az alsó állkapocs megbénul. Az állatok veszettsége gyógyíthatatlan betegség, éppen ezért a veszett kutyát ki kell irtani. Veszettség a legtöbb vadállaton, a háziállatokon, sőt az emberen is felléphet. Annak, akiről a legkisebb okunk van gyanítani, hogy ilyen fertőzés érhet, azonnal veszettség elleni védőoltást (ún. Pasteur-oltást) kell kapnia. Megelőzési

rendsabályok: olyan vidéken, ahol veszettség előfordult, az egészségügyi előírásokat pontosan tartsuk be, a kutyát még az erdőben vagy a mezőn se engedjük szabadon. A zárlat tartama alatt a kutyát ne engedjük a háztájon kívül. Mindig pórázon vezessük, és ne engedjük idegen kutya közelébe.

172. Erős viszketőség és ennek következtében gyakori vakaródzás rührefolyás következteteni

Ezt a betegséget atkák (150) okozzák, következményeként a kutya testén felkopaszodott, sebes foltok keletkeznek. A kezelést és gyó-

gyítást bizzuk az állatorvosra. A rühes kutya használati tárgyait és kosarát alaposan fertőtleníteni kell.

173. A kötőhártya-gyulladás vagy a szemhurutos megbetegedését gennyves folyás jelzi

Ezt a betegséget gyakran huzat okozza (151). A szem öblítése 2%-os bórvízzel vagy kamillafőzettel többnyire gyors gyógyulást eredményez. Ha a szemén folyást észlelünk, ajánlatos a kutya hőmérsékletét megmérni (168), mivel ez a szopornyicának is egyik tünete.

Kétes esetben vizsgáltassuk meg a kutyát állatorvossal.

174. Ha a kutya sűrűn rázogatja a fejét, mégpedig olyan erősen, hogy a hosszú fülek csak úgy csattognak, valószínűleg fülgyulladás van

Ilyenkor a külső füljárat gyulladós; a hosszú és szőrös fülű kutya könnyebben megkapja, mint a rövid fülű. A fül rendszeres ápolásával (149) általában megelőzhetjük a gyulladást. Ha ennek ellenére bekövetkezik, jobb, ha állatorvoshoz visszük, és vele íratjuk elő a szükséges öblítéssel való kezelést. A tacsóval azonban gyakran előfordul, hogy a fülét a feje búbjára rázza, holott a fülének semmi baja sincs.

175. Szokatlanul gyakori vagy sűrűn elcseppentett vizelés hólyaghurutnak a jele

Ennek oka lehet: hideg fekhely, hosszabb várakozás a szabadban. Ilyenkor a kutyát meleg borogatással vagy medveszőlőlevélből készített tea itatásával kezeljük.

176. Szorulás esetén szárított élesztőt keverünk a kutya ételébe vagy külön egy kis falat sörélesztőt nyelünk le vele

Friss sörélesztőt ne keverjünk a kutya ételébe, nehogy megerjedjen tőle. Az élesztő működésre serkenti a bélfloórát, s így rövidesen ismét helyreáll az egészséges, normális emésztés.

177. Hasmenés esetén széntablettát vagy zsályateát adunk a kutyának

A szént a szokásos, kereskedelmi széntabletta formájában adjuk, az ételébe belekeverve. Ajánlatos ezenkívül egy böjtös napot is beiktatni. Ha a hasmenés gyakrabban megismétlődik, a táplálék összetételét meg kell változtatni.

178. Bélelzáródás esetén azonnal állatorvoshoz kell fordulni

A bélelzáródást hányás, az emésztés teljes szünetelése és fájdalmas görcsök jelzik. De

valamilyen emészthetetlen tárgy (pl. gumi-darabka, műanyag kolbászhéj, kő vagy bőr-darab stb.) is előidézheti, ha a gyomorba kerül. Ezért ügyeljünk rá, hogy mi kerül kertünkben a komposztgödörbe (117).

179. Ha a kutya feltűnően gyakran szomjas, erősen lefogy, és a hátán krónikus ekcéma keletkezik, a vese megbetegedéséről lehet szó

A betegség feltétlenül állatorvosi kezelést tesz szükségessé. Elkerülhetjük, ha a kutyának nem adunk sós és fűszeres ételt, és rendszeres mozgási lehetőséget biztosítunk számára.

180. Ha hirtelen lépnek fel súlyosabb betegségekre valló tünetek, mérgezés lehetőségével kell számolnunk

Vigyünk a kutyát azonnal állatorvoshoz. Ha ennek valami akadálya van, adjunk be neki gyorsan hánytatót: 3 g cukrot és a kutya nagyságától függően 0,05 g (törpe kutyánál!) — 0,3 g közötti mennyiségű hánytató borkövet kenyérgolyóba ágyazva (185) Ha 10 percen belül nem következik be a hányás, még egy ilyen adagot adunk be. Ne engedjük a kutyát olyan helyre menni, ahol patkánymérget (tallium!) szórtak ki. A patkányirtó hadjárat befejeztével gondosan nézzünk utána, hogy

nem maradt-e valahol egy-két mérgezett csaletek.

181. A hátulsó végtagok bénulásának még nincs gyószere

Tulajdonképpen csigolyagyulladás, de „tacsóbénulás”-nak is nevezik, mert főként a hosszú hátú kutyák kapják meg. Főként az idős kutyákat veszélyezteti. Az enyhítő gyógykezeléshez állatorvostól kérjünk tanácsot.

182. Ha valakit akár saját kutyája, akár idegen kutya megharapott, sürgősen bizonyosodjon meg, hogy a kutya nem veszett-e

Ha a kutya a mienk, ez könnyebben megy, feltéve, hogy elég jól ismerjük a természetét, normális viselkedését, és ugyanakkor a veszettség összes tüneteivel is tisztában vagyunk (171). Idegen kutya harapása esetén ki kell nyomoznunk a gazdáját, és állatorvossal kell a kutyát veszettség szempontjából megvizsgáltatni.

Hátha veszett?!

A gyógyszerek beadása

183. A folyékony gyógyszert a szájszögletből csurgatjuk a garatba

Bal kézzel átfogjuk a kutya felső állkapcsát, megemeljük a fejét és a kutya méretéhez illő nagyságú üveg száját a szájszöglet foghíjába dugjuk. Ugyanakkor befogjuk az orrát, s ezzel kényszerítjük, hogy lenyelje a folyadékot.

184. Ha a kutya a folyékony gyógyszert kihányja, az újabb beadás előtt valami sűrű pépet etetünk vele

A zab- vagy rizsnyák nyugtatólag hat a gyomorra. A kutyánál általában elég gyakori és könnyen is megy a hányás, így szabadul meg mindentől, amit nem tud megemészteni vagy ami nem ízlett neki.

Köszönöm, ebből elegendő volt!

185. A por alakú gyógyszert kenőmájasba vagy darált húsba ágyazzuk

Kis gombócot csinálunk, vigyázva arra, hogy a por a húsfélével teljesen körül legyen burkolva. Nem árt, ha először egy-két „töltetlen” gombócot dobunk a szájába, s miután ezeket gyanútlanul lenyelte, utolsónak adjuk a gyógyszert rejtő falatot.

186. A tablettát vagy pirulát jó mélyen lenyomjuk a kutya torkába

A kutya felső állkapcsát ún. „madárfogással” (153) összeszorítjuk, a gyógyszer bedugása után pedig jól befogjuk az egész pofáját, ugyanakkor a másik kezünkkel néhányszor végigsimítjuk a torkát, hogy nyelésre serkentjük. A pofáját csak akkor engedjük el, ha már lenyelte a gyógyszert.

187. Ha a kutya szívesen issza a kávé, abban oldva könnyen beadhatjuk a tablettát

A kutyák általában igen kedvelik a kávé. De csak egészen híg kávé főzzünk neki, ne erős feketét. A kávé aromája jól fed minden egyéb ízt.

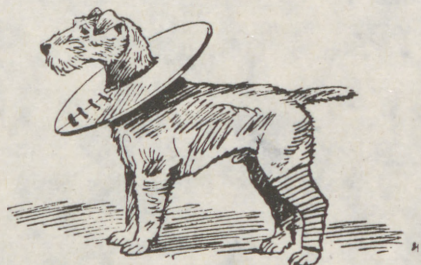
A sérült kutya

188. A kisebb sebeket jódtinktúrával ecseteljük, a seb széleire pedig perubalzsamot kenjük

Kezelés után mindaddig akadályozzuk meg a kutyát abban, hogy a sebet nyalogassa, amíg a gyógyszer meg nem száradt. Szükség esetén a sebet kezelés után ragtapasszal leragaszthatjuk. Bár a kisebb sebek rendszerint különösebb kezelés nélkül is gyorsan gyógyulnak, mégis időközben gondosan figyelni kell a gyógyulás folyamatát.

189. Nagyobb sebekre antiszeptikus kötést kell tenni

Ide tartoznak a nagyobb horzsolások, a tépelt vagy vágott sebek. Az ilyen sebet nem szabad vízzel lemosni, mert ez csak növeli a fertőzés veszélyét. Jódtinktúrával és perubal-

zsammal való ecsetelés után előbb steril gézkötést teszünk a sebre, majd vászondarabbal olyan szorosan átkötjük, hogy a kutya ne tudja lehúzni, de azért a vérkeringést ne szorítsa el. Persze minden kutya igyekezni fog a számára kényelmetlen kötéstől megszabadulni. Ennek megakadályozására egy könnyű „kalodát”, ún. „spanyol gallért” rakunk rá, amitől nem tud a sebhelyhez, illetőleg a kötéshez hozzáférni.

190. Az erősen vérző sebre vérzéscsillapító vattát kötünk

A vattát gézkötéssel rögzítjük. A vérzést vérzéscsillapító szerrel vagy ecettel is elállíthatjuk. A kötést néhány napig fennhagyjuk, majd langyos vízzel felpuhítjuk a gézt, és úgy szedjük le, nehogy a sebet felszakítsuk.

191. Nagy, nyílt sebet állatorvossal kell kezeltetni

A feltépett bőr szélei maguktól nem nőnek ismét össze, ezért össze kell varrni. Ilyen jellegű sérülést szenvedhet a kutya közlekedési baleset alkalmával, vagy ha egy másik kutyával alaposan összemarakodott. Ha idegen kutya összeharapta kutyánkat, ajánlatos a gazdájával kapcsolatban maradni és egy kis idő múltán érdeklődni kutyája egészségi állapota felől (veszettség gyanúja miatt 171).

192. Ha a kutya feltűnően kíméli valamelyik lábát, feltehető, hogy tövis vagy más idegen test került a talpába

Tüzetesen meg kell vizsgálni a talppárnákat s a lábujjak közti közöket is; a beékelődött idegen testet óvatosan, egyenes irányban húzzuk ki, nehogy beletörjön.

193. Ha a kutyát keresztes vipera marta meg, a sérült végtagot szorosan leköttjük és a sebhelyet kivágjuk vagy kiégetjük

Segítség nélkül ez nehezen menne, ezért a kutyát általa jól ismert személy fogja le. A

marás helyét szalmiákszesszel vagy jódtinktúrával minél előbb ki kell mosni. Ha a kutyán elgyengülés mutatkozik, itassunk vele kávét. A végtagot legfeljebb két óráig szabad elszórtva hagyni, különben elhal. Kígyómarás ritkán fordul elő, és ha igen, akkor is szinte kivétel nélkül valamelyik végtagon. A következőképpen a kutya rendszerint néhány nap alatt kiheveri.

194. Csonttörés esetén azonnal állatorvoshoz kell vinni a kutyát

Szállítás közben a törött tagot sem mozgatni, sem terhelni nem szabad. Szükség esetén faágak, botocskák vagy akár kartondarabok

és zsineg segítségével ideiglenes kötéssel rögzítjük a törött tagot. A törött csont végleges helyreigazítását csak állatorvos végezheti.

Magatartás és hajlam

195. A kutyát csak akkor tudjuk eredményesen és maradandóan megnevelni, ha tisztában vagyunk magatartása sajátos, az emberitől teljesen eltérő módjával, és ha kellően figyelembe vesszük öröklött hajlamait is

A kutya csakis a saját nézőpontjából szemléli környezetét, mondhatni „elkutyásítja”. A gazdájában nem az embert, hanem a farkavezért (94) látja. Alapvető hibába esünk ezért, ha emberi mértékkel mérlegeljük cselekedeteit, az emberéhez hasonló érzelmeket és indítékokat tételezünk fel róla, esetleg még az emberhez némileg hasonló logikát is elvárunk tőle; az ilyesmi csak árthat a kettőjük között kialakuló kapcsolatnak.

196. A kutya reakcióinak nagy része reflexen és ösztönön alapszik

Ha tudjuk vagy megtanultuk, hogy kutyánk miként reagál egy s más dologra, és milyenek

a csak ösztönösségén alapuló cselekedetei, mindezt eredményesen hasznosíthatjuk mind a kiképzésben, mind az ember és állat közötti baráti viszony kialakításában.

197. Bár a kutya cselekedetei többségükben reflexen vagy ösztönön alapulnak, azt se felejtjük el, hogy neki is van bizonyos érzelmi élete

Ha valaki már volt kutyával jó „baráti” viszonyban, az tanúja lehetett olyan érzelmi megnyilvánulásnak, ami kétségtelenül több, mint egyszerű reflex vagy ösztönös cselekedet. A kutya gyakran megerzi gazdája pillanatnyi

kedélyállapotát, még akkor is, ha annak nincs észlelhető megnyilvánulása, és erre reagál is valami kedves gesztussal; de ezeket a gesztusokat érteni kell tudni.

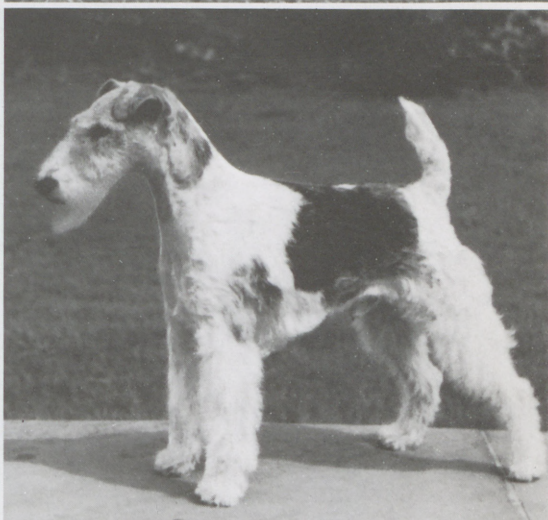

1. Boston-terrier; élénk, éber, intelligens és kedves házikutya, nagyvárosba és autóba különösen alkalmas. Bár a terrierek közé tartozik, a bulldogbeütés erősen megnyilvánul rajta. 2. Skót terrier (vagy scotch-terrier), kedvelt divat- és autós-kutya; tartása nem jelent nagy gondot, így városi lakásba is való. Robusztus, intelligens, temperamentumos és hűséges, de idegenekkel szemben többnyire barátságatlan. Általában a fekete színűt részesítik előnyben, a sárgás vagy csíkos változatok ritkábban fordulnak elő. 3. Sealyham-terrier; intelligens, hűséges és bátor, de egy kissé akaratos és tartózkodó kutya. Kiváló őrzőkutya és kellemes társ a háznál, de csak ha szigorú nevelésben és irányításban van része. Rendkívül hosszú szőrzete gondos ápolást kíván. 4. Skye-terrier. A régi időkben vidravadászat céljára használt, rámenős természetű terrierből a nemesítés során a mai, inkább luxuskutya alakult ki; különösen a hölgyek körében örvend nagy népszerűségnek. Nagyon szereti a gyermekeket, hűséges és jó őrző, idegenekkel szemben inkább tartózkodó; nagyon jól bevált városi és szobakutya. Nagyon hosszú szőrével gondosan kell ápolni. Az álló füllű egyedeket a lógó füllűekkel szemben előnyben részesítik. 5. Bull-terrier. Terrierek és bulldogok keresztezésével előállított fajta. Régen (Angliában) kutyaviadalokra használták. A tüzes természetet, a bátorságot és a harci kedvet napjainkig is megőrizte örökségképpen. A bull-terriert nem könnyű nevelni, szigorú, kemény kezelt kíván. De ha ebben nincs hiány, hűséges, jó őrző, bár egy kissé akaratos lakótárs. Túl érzékeny és ideges ember mellé nem való. 6. Yorkshire-terrier. Elegáns, értelmes luxus- és divatkutya, hölgyek kedvelt ölebe. Nagyon élénk, vidám, de öntudatos fajta. Selymes szőre rendszeres és gondos ápolást kíván. Eredetileg kiváló patkányfogó volt, csak tervszerű nemesítéssel alakult ki belőle a luxuskutya.

1. Máltai pinc és 2. bolognai pinc, mindkettő értelmes luxuskutya; szőrzetüket gondosan kell ápolni. 3. Törpe spániel, kellemes luxuskutya gyengéd bánásmódot kíván. 4. Pinscher. Mahagóni színű, „Rehpinscher”-nek nevezett változata kedvelt szobakutya. 5. Chihuahua, a ma létező legkisebb kutya; jellegzetes erre a fajtára a sötét szem és a denevérfül. 6. Carlin vagy mopsz; kényelmes, nyugodt természetű luxuskutya.

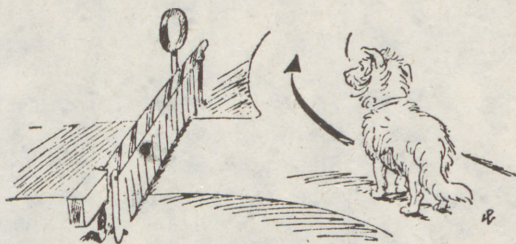
1. Bedlington-terrier. Intelligens, jó őrző, városi vagy vidéki otthonba egyaránt való. 2. Sima szőrű és 4. drótszőrű foxterrier; mindkettő élénk, vidám fajta. 3. Lakeland-terrier; kis termetű, de rámenős, barátságos kutya, kellemes társ. 5. Ír terrier. Jó őrző, igénytelen házikutya. 6. Welsh-terrier; könnyen kezelhető fajta, kellemes lakótárs.

1. Német dog. A kép a fekete-fehér foltos változatot szemlélteti. Más tenyészf ormái az egyszínű fekete, egyszínű acéllék, továbbá a sárga színű és a csíkos. A dogok jelleméről gyakran hallani rossz véleményt. Nagyon intelligens, rártarti és bizalmatlan, az idegennel szemben valóban erősen elutasító és az ideetlen közeledési kísérleteket nagyon határozottan visszautasító kutyák. Tapasztalt kutyaszakértő szigorú keze alá valók, s akkor a gazdájukhoz és családjához hűségesen ragaszkodnak, megbízható őrző-védő kutyák. A dogoknak sok mozgás kell, nem városba valók. 2. Francia bulldog. Élénk, intelligens, erőteljes testalkatú, kedves, ragaszkodó és jó őrzőkutya, de a gyermekeket nem nagyon kedveli. Igénytelen fajta, éppen ezért kis városi lakásba is való. Zömök alakjával és denevérfülével mulatságos figura. 3. Angol bulldog. Jóindulatú, ragaszkodó és hűséges társ és házikutya; a gyerekeket annyira kedveli, hogy tőlük úgyszólván mindent eltűr. A régi, vad korszakokban kegyetlen játékra, bikák elleni harcra használták fel ezeket a kutyákat; a bulldog a bika érzékeny orrát kapta el, miközben — hála előreugró állkapcsának — a saját orra szabadon maradt, így nem volt akadályozva a lélegzésben. A bulldog mogorva külseje ellenére nagyon jóindulatú; a túl kemény hangot nehezen viseli el.

198. Sose várjuk a kutyától, hogy a „jót” és „rosszat” emberi értelemben megkülönböztesse

A kutya csak a „megengedett” és a „tilos” közt tud különbséget tenni. Erről az alapvető igazságról a nevelő munka során sohasem szabad megfeledkezni. Aki a kutyát azért bün-

teti, mert valami olyat tett, ami emberi mértékkel mérve helytelen, a kutya „emberiesítéséből” fakadó tévedésbe esik. Úgy kell kutyáját megnevelnie, hogy a kifogásolt cselekedetet a kutya a számára tilos dolgok közé tudja sorolni.

199. Legyünk tisztában azzal, hogy a kutya az emberi beszédet nem érti

A kutya valószínűleg csak a magánhangzók hangszínét és a hanglejtést különbözteti meg. Ez azonban elég ahhoz, hogy megértse szándékainkat és kívánságainkat, kivált ha a hasz-

nált szavakat kifejező mozdulattal is aláfestjük. A „mozdulatbeszédet” a kutya meglepően jól érti. A kézmozdulatot, a tekintet kifejezését, a testtartást, amivel a szavakat gyakran önkéntelenül is kísérik, nagyon jól értelmezi. A hanghordozás, amivel egy szót kiejtünk, pontosan tájékoztatja a kutyát arról, hogy parancsot vagy kedveskedést fejez-e ki.

200. Meg kell tanulnunk, hogy kutyánk beszédét, ugatását, morgását, vonítást vagy vinnyogását megértsük

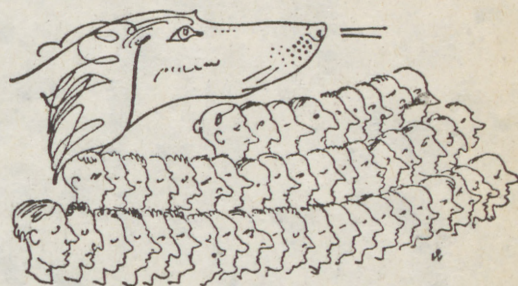
Egy érkező családtag üdvözlését, idegen személy közeledésének jelzését, a csont féltését, idegen kutya elriasztását vagy megtámadását, a vad „állását” vagy a lőtt vad megtalá-

lását, a fájdalmát, a rossz hangulatát, a félelmét — a kutya ki tudja fejezni „beszédének” különböző hangjaival. Idővel magunk is megtanuljuk, hogy mit jelentenek a kutya különböző hangadásai. Ha idáig eljutottunk, akkor is tudjuk, hogy mit művel, mi foglalkoztatja, ha nem is látjuk. A „kutyabeszéd” megértése különösen akkor fontos, ha őrzőszolgálatot végez vagy a vadászatot tölti be a segítőtárs szerepét.

201. A kutya érzékeléseinek a megítélésében mindig figyelembe kell venni, hogy nála a szaglásnak és a hallásnak igen nagy a jelentősége

A kutya rendszerint rosszul lát (202), tapintása alig van és az ízlelése sem mondható differenciáltnak (103). A szaglása azonban az

emberénél negyvennyolcszor, a hallása pedig tizenhatszor többet tud megkülönböztetni. Az ember a szemével és a kezével érzékeli a

környezetét, a kutya az orra és füle segítségével alkot róla sajátos képet. A kutyának tehát egészen más a világa, mint az emberé. Nagyon valószínű, hogy a szagoknak nagy szerepük van a kutya magatartásában.

202. Ne várjuk el a kutyától, hogy nagyobb távolságokról is megismerje a gazdáját

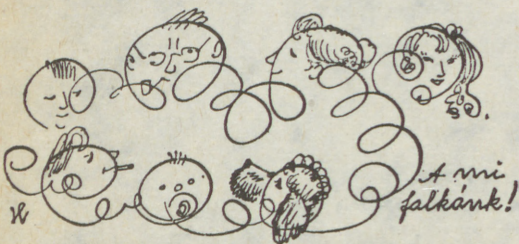
A kis termetű kutya, így például a tacskó 20–30 m távolságból sem tudja biztosan megítélni, hogy idegen ember vagy a gazdája közeledik-e feléje (persze csak szél ellenében van ez így); ezt a bizonytalanságát a farkcsóválás

és a morgás váltakozása fejezi ki. A felismerő képesség, a látás élessége egyedileg és fajtajellegtől függően is nagyon eltérő. A felismerés csúcsteljesítményét mozdulatlan személy vonatkozásában 110 m, mozgó személy esetében mintegy 150 m távolságban állapították meg (dr. Schmidt Friedo adatai szerint).

203. A kutya számos cselekedetét csak akkor érthetjük meg, ha nem feledkezünk meg arról, hogy ösztöneiben falkaállat (94)

Amikor a kutya az ember közelségét keresi, menekül az egyedülléttől. Ha a család tagjait

kívülállókkal szemben védelmezi, az idegen látogatókat bizalmatlanul vagy ellenségesen fogadja, a családhoz tartozóknak elkönnyvelt személyeket ellenben viharos örömmel üdvözli — az ilyen és hasonló megnyilvánulások mind ősi falkaszokások. Ezeket tudomásul kell vennünk, a neveléssel csak arra törekszünk, hogy a nekünk megfelelő vagy elviselhető korlátok közé szorítsuk őket.

204. A kutyát úgy kell megnevelni, hogy az, amit ösztönei alapján a „horda vadászterületének” érez, a gazdája és családja „felségterületével” meg egyezzen

Ilyen értelemben vadászterülete lehet a szoba, a lakás, a ház és a kert, a majorság vagy a nagyobb park. Ezt a kutya a fennhatósága alá tartozó területnek érzi, és ennek megfelelően őrzi is. Itt megvannak a saját „csapái”, ide rejti vagy ássa el az értékes csontot (130), sőt (néha!) még a ház macskáját is megtűri mint falkatársat (283); ezt a „vadászterületét” még körül is határolja azzal, hogy saját „illatos névjegyeivel” megjelöli a fákat, köveket, a kerítést, a cölöpöket s más egyebeket. Ezzel adja tudtára az idegen kutyáknak, hogy ez az ő felségterülete, amit szükség esetén a végsőkig védelmezni is hajlandó.

205. A falkától fájdalmas dolog a kutyának elszakadni — ezt mindig vegyük figyelembe

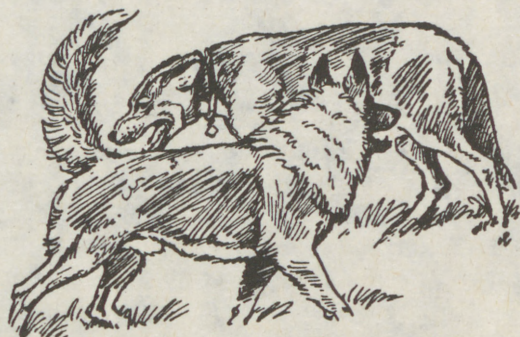
Először a kölyökkutya is szerencsétlennek érzi magát, ha kiszakítjuk a kutyacsaládból (89). Az idősebb kutyát meg a gazdacsere valóságos érzelmi válságba hozza (99), amíg jól bele nem illeszkedik az új falkába. Ha a

kellően még be nem idomított vagy rosszul nevelt kutyát megkötjük és utána eltávozzunk, bizonyára vinnyogni vagy vonítani fog, mert úgy érzi, kiközösítették a falkából. A kutya még akkor is „lelki válságba” kerül, ha póráz nélküli sétáltatás közben a családtagok elválnak az utcán, mert nem tudja eldönteni, hogy melyiket is kövesse. Éppen ezért ajánlatos, hogy ilyen esetben valaki pórázra vegye a kutyát, és így várja ki, míg a másik családtag látótávolságon kívül kerül.

206. A kutya kedélyállapotát és ebből fakadó szándékait többnyire már a „pozitúrájából” is megállapíthatjuk

A zászlósan feltartott farkok, a hegyezett fül, a felborzolt szőr és a fölemelt fej imponálni akarásra vall. Ezt a testtartást az ismeretlen vagy ellenséges másik kutyával szemben veszi fel a kutya. Ha viszont, a fejét lehorgasztja, a

fülét hátracsapja, a farkát pedig behúzza, ezzel azt jelzi, hogy nem veszi fel a harcot, inkább eleve legyőzöttnek tekinti magát. Ugyanezt a testtartást veszi fel akkor is, ha a harcban alulmaradt, gyengébbnek bizonyult, mire a győző nem is folytatja tovább a küzdelmet. A meghunyászkodás e megnyilvánulása, ez az „alázatos megadás” odáig mehet, hogy a hátrára fekszik s úgy kér kegyelmet; ezt különösen a fiatal kutya szokta megtenni. De kifejelett kutyák, különösen a tacsók, így nyilvánítják ki gazdájuk iránti alázatos szeretetüket, sőt néha még a játékra való felhívást is.

207. A fark tartása és mozgása a kutya pillanatnyi kedélyállapotának barométere

Behúzott fark = barátságtalan, elutasító magatartás. Mozdulatlan, lehorgasztott fark

= még nem lehet tudni, mi következik. Egyenesen kinyúló fark = rövidesen változik a helyzet. Gyenge farkcsóválás = kezd kiderülni. Élénk farkcsóválás = pompás, derűs idő. Olyan heves farkcsóválás, hogy egész hátsó teste is vele mozog = ragyogó napfény, mennyei boldogság: megjött a gazda.

208. Ha a kutya „pozitúrájából” (206) támadási szándékot olvasunk ki, lassan, hátrálva vonuljunk vissza

Hátrálva avégett, hogy szembenézzünk a kutyával — így általában megfékezhetjük a támadókedvét, lassan pedig azért, nehogy felébredszük benne az ősi, öröklött üldözési ösztönt (213). Az ember közepes nagyságú kutya támadása ellen is alig tud védekezni. Azt a fogást, hogy a kutya vicsorgó fogai közé nyomott ököllel akadályozzuk meg a harapást,

inkább engedjük át a bátor rendőröknek. Ha térbelileg „sarokba szorítjuk”, nem hagyunk számára elvonulási utat, tehát a „menekülési távolságon” belül kerülünk, a kutyának szükségszerűen a támadáshoz kell folyamodnia, ez az egyetlen menekvés lehetősége.

209. Amikor a kan kutyában vagy a szukában felébred a nemi ösztön, bele kell nyugodnunk, hogy átmenetileg „vadállattá” váljunk

Ilyenkor oda a nevelés, az idomítás, az éberség, az óvatosság és sok minden más is, mert ekkor a fajfenntartás ösztöne kerül előtérbe. Ezt a minden élőlényben domináló, legerősebb ösztönt nekünk is tiszteletben kell tartanunk. Legfeljebb annyit tehetünk, hogy e kritikus napok és hetek alatt a kutyát bezárjuk vagy csak pórázon visszük a szabadba. Ez nemcsak célszerű, hanem szükséges is. De súlyos hibát követünk el, ha a kutyát olyasmért büntetjük aminek ez a „kutyaszerelem” volt az indítéka,

210. Az érzelmi viharból lehetőleg hagyjuk ki a kutyát

Családi viták, házastársi jelenetek, nyugtalanság és rossz hangulat, ideges nyüzsgés a

Minden idegességem remeg

házban, kiabálás, lármázás — mindezt a kutya is megérzi és szenved tőle. Az ennyire furcsán viselkedő „falka” nyugtalanítja és idegessé teszi. Nagyon mozgalmas helyen élő városi kutyák esetében nemegyszer állapítottak már meg neurotikus zavarokat.

211. A gazda és a kutyája között legyen bizonyos hasonlatosság

Ezt persze nem kell szó szerint érteni. De az a bizonyos „összhang”, amire itt gondolni

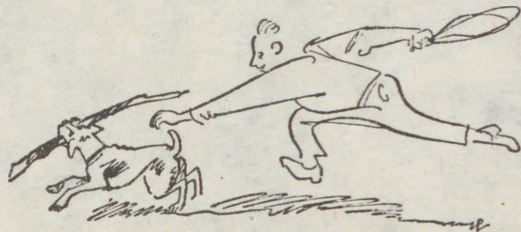
kell, nehezen fejezhető ki szavakkal. Talán példákkal jobban lehet érzékeltetni: vadászember és vadászkutya, rendőr és juhászkutya, filmsztár és afgán agár, szerzetes és bernáthegyi kutya, idősebb hölgy és máltai pincsi, hentesmester és dog, sportember és terrier.

A saját „énje” ellentétét többnyire csak hiúságból választja az ember vagy feltűnési vágyból, néha kisebbségi érzete kompenzálására, esetleg uralkodási vágyból, amit az embernek embertársain nincs módja kiélni, így a kutyán tombolja ki magát. Ilyen esetben a gazda és a kutya egyaránt sajnálatra méltó.

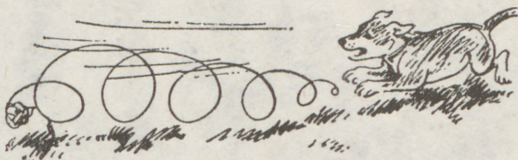
212. Arról se feledkezzünk meg, hogy minden kutyában jó adag játékoság is lakozik

Ha adunk is a kutyának játékszert, tömör gumiból készült labdát vagy csontot (83), ez önmagában még nem elég. Velünk, a farkavezérral is szeretne játszani. A kedvelt játékok közé tartozik a fogócskázás, továbbá egy ág vagy fadarab, amit eldobunk, hogy minduntalan visszahozza. Az ágot, fadarabot szívesen engedi el, de éppen ezért ez a játék alkalmas arra, hogy a kutyát az „add ide” parancsszóra jól betanítsuk. Követ sohase használjunk ilyen játékhoz, mert árt a kutya fogazatának. Időnként arra is kell a kutyának alkalmat adni, hogy egy másik kutyával játszasson.

213. A kutyában megvan a hajlam, hogy parancs nélkül is üldözőbe vegyen mindent, ami előtte gyorsan mozog; erről a leghatározottabban le kell szoktatni

Ez még a ragadozóösztön, a zsákmány elejtésének az ösztöne; minél gyorsabban menekül a „zsákmány”, annál vadabbul üldözi a kutya. Vonatkozik ez a háziállatokra (352), a vadra (354), a kerékpárosra (353) egyaránt, de még a szaladó emberre is (208).

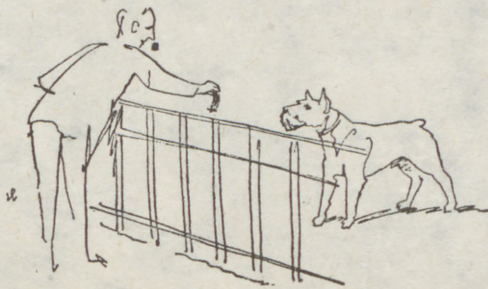
214. Ha a kutya ugat, nem árt utánanézni, hogy mi okból

A kutya a családhoz tartozó személyeket, a lakótársakat, sőt még a házhoz tartozó járműveket is felismeri a lépés vagy a hang alapján, ezek jövés-menését még éjszaka sem jelzi. De a közeledő idegen és minden szokatlan zaj ugatásra készíti. Éppen ezért jó

Az idegen kutya

216. Idegen kutyával ne akarjunk bizalmaskodni

Aki ismeretlenül csalogatással, finom falattal vagy kedveskedéssel igyekszik más ember kutyáját „meghódítani”, tapintatlanul viselkedik. Kutyatartó ilyen soha nem tesz. A tanács tehát elsősorban a többieknek szól.

őrző lehet az olyan kis kutya is, amelyik egyébként senkinek és semminek sem tud ártani. Ha megvolt az oka az ugatásra, mert valami valóban szokatlan dolgot jelzett, ne felejtjük el kellően megdicsérni.

215. Egyik-másik kutya szívesen komédiázik, tehát ezzel is számolnunk kell

Az ilyen színészkedés főként a tacsókóra jellemző. Ha például tüskét húztunk ki a talppárnájából, szívesen sántikál továbbra is, hogy sajnáltassa magát. Ilyenkor valami új dolog hamar eltereli a figyelmét. De ha újra megnézzük a talpát és sajnálkozunk a szegény kis kutyán, azonnal ismét sántítani kezd. Minél többet foglalkozunk vele, annál inkább megjátssza a szenvedő beteget.

217. Idegen kutyával szemben nem árt az óvatosság

Ha az idegen kutya érdeklődéssel szaglássza kabátunkat, nadrágunkat vagy cipőnket, valószínűleg a mi kutyánk szagát érzi rajtunk, de ez még távolról sem jelenti azt, hogy

barátkozni is hajlandó. Ezért kellő tartózkodás ajánlatos mindaddig, míg a természetét közelebbről meg nem ismerjük.

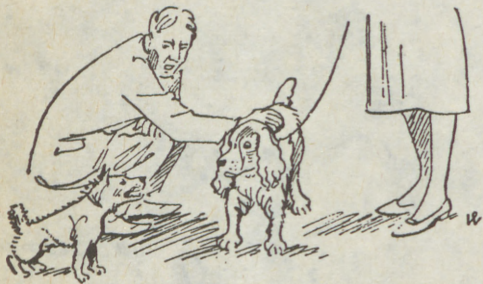
218. Bármilyen oktan dolog, mégis meg-esik, hogy teljesen idegen kutyát próbálunk simogatni

Sok kutya menten megváltoztatja látszólag barátságos magatartását, mihelyt valaki hozzányúlni próbál. Az ilyen közeledésre dühös morgással válaszol, sőt gyakran bele is kap az idegen kezébe.

219. Ha két kutyatulajdonos összejár, jobb, ha nem dicsérgeti és simogatja egymás kutyáját

Így elkerüljük, hogy saját kutyánk féltékenységet kiváltsuk, aminek a két kutya összeverekedése lehet a következménye. Ha azonban a két kutya is barátságban van egymással, akkor már nem kell ilyesmitől tartani.

220. Idegen kutyát csak akkor vegyünk magunkhoz gondozásba, ha magát a kutyát és gazdáját is jól ismerjük

Minden kutyának megvannak a maga egyéni tulajdonságai, szokásai, amelyeket ismernünk és respektálnunk kell, hogy bántani tudjunk

vele. Nem szabad elfelejtenünk, hogyha csak átmenetileg tartózkodik is nálunk a kutya, cselekedeteiért a külvilággal szemben mi viseljük a felelősséget.

221. Ha idegen kutya gondozását vállaljuk magunkra, győződjünk meg előre, hogy van-e biztosítékunk (56) a vendégeskedése ideje alatt esetleg felmerülő kártérítési költség fedezésére

A kutya könnyen tehet olyasmit, ami miatt jelentős kártérítésre kötelezhetnek bennünket, ezért az átmeneti gondozónak sem szabad megfeledkeznie erről.

222. Ha a kutya a hátán felborzolja a szőrét, a fülét hátracsapja, vicsorogtja a fogát és sandán pislog, ez annak a jele, hogy bizalmatlan, esetleg támadásra készül (254)

Ha idegen kutyáról van szó, lassan hátráljunk vissza; a saját kutyánkkal ilyesminek soha nem szabadna előfordulnia.

223. „Szép, szép a fajtatiszta kutya, de a korcs egészségesebb és okosabb”

Ez bizony mese, amely abból a téves fel-fogásból keletkezett, hogy a tiszta vonalú tenyésztés feltétlenül leromlással, degenerálódással jár. A gyakorlat ennek éppen az ellenkezőjét bizonyítja. Gondoljunk csak a német juhászkutya kitenyésztésére. Az intelligencia és az egészség nem keveredés okozta tulajdonság, de nem is a családfe velejárója. Két átlagon felül intelligens kutya párosításakor — ahogy az például a tiszta vérben te-

nyesztett szolgálati kutyák esetében szokásban van — ez a képesség nagy valószínűséggel még fokozódik.

Hiperintelligens

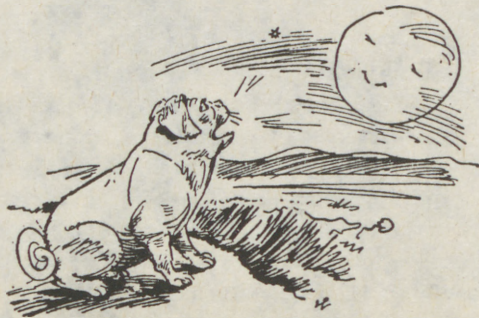
224. „A kutya füvet eszik — eső lesz”

A kutya vagy azért eszik füvet, mert — főként néhány cukortartalmú fűfélé — ízlik neki, vagy azért, mert valami emészthetetlen dolgot körül akar vele burkolni, hogy könnyebben kihányhassa. A dolognak semmi köze az esőhöz!

225. „A kutya a holdat ugatja — ez szerencsétlenséget jelent”

A kutya azért ugat éjszaka, mert őstől, a farkastól örökölte ezt a szokást; a farka tagjainak egykor az éjszakai üvöltés volt a hírközlési módja. A kutya nem a holdat ugatja, az erős holdfény mindössze a farkába verődés ősi ösztönét támasztja fel benne, hiszen hajdan a holdfényes éjszakák különösen sikeres vadászatot ígértek a farkának.

226. „Ne adjunk a kutyának sok nyers húst, mert a nyers hús erősíti ragadozó hajlamait és harapóssá teszi”

A kutya ragadozó állat, éppen ezért a nyers hús a legfontosabb tápláléka. A ragadozóhajlamot étrenddel sem kiváltani, sem elfojtani nem lehet, hasonlóképpen a támadókészséget sem. Az utóbbit kiképzéssel fokozhatjuk, de nyers hús etetésével biztosan nem.

227. „Sajtot ne adjunk a kutyának, mert rontja a szaglását”

A sajt épp oly kevésbé hat a kutya szaglására, mint az állott hús vagy a bűzlő csont. A sajt, amit egyébként a legtöbb kutya nagyon kedvel, szabályozza a bélflórát.

Ezek az illatok!

228. „Ha huzamosabb ideig lóhússal etetjük, a kutya hasmenést kap és lefogy”

A lóhús nagyon értékes, könnyen emészthető, amellet olcsó kutyaeledel, még a kölyökkutya számára is.

229. „Cukor nem való a kutyának”

Ugyanúgy, mint az embernek, a kutyának is energiát adó tápanyaga a cukor, ha kis mennyiségben adjuk az ételéhez. Egy-egy jutalmul adott kockacukor pedig (301) a nevelés során is hasznosnak bizonyul: érte a kutya sok mindent megtesz. Persze, ha sok kockacukorral, csokoládés bonbonnal vagy aprósüteménnyel elkényeztetjük, ne csodálkozzunk, ha a szegény kutya elhízik (114).

Vajon mivel tudnám ezt a zálogot kiváltani?

230. Ne higgyük, hogy a szukát a „szüzeség” hajlamosabbá teszi a betegségekre, különösen a rákra

Az egyébként elég ritka emlőrák ugyanúgy előfordul a többször kölykezett szukák között is.

231. Minden olyan recept, módszer és jó tanács, melyet azzal ajánlanak, hogy szabályozhatjuk vele a várható alom hím és nőstény tagjainak az arányát, szintén csak babonán alapszik

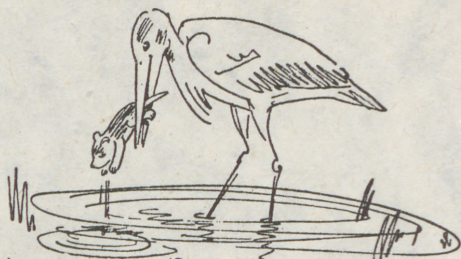
Az utódok neme nem irányítható; független

Hiedelmek, babonák

233. Az se igaz, hogy a szülők és ősök a nevelés és idomítás hatását átörökítik az utódokra

A rövid ideig tartó hatások nyomán kialakult tulajdonságok nem öröklődnek. Csak a hajlamok öröklődnek, ezeket célszerű tenyészkiválasztással (szelekcióval) valóban lehet irányítani.

a szülők korától, méretétől és külsejétől, független a párosodás időpontjától és lefolyásától, csak az ondósejtnak és a petesejtnak az összetétele döntő az egyesülés pillanatában.

Így biztosan csupa kankutya születik!

232. Hogy az utódok minőségét túlnyomóan a fedező kan kutya tulajdonságai szabják meg, az ismét csak afféle balhiedelem

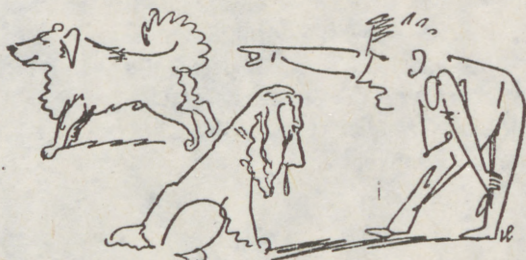
Az utód tulajdonságai ugyanúgy származhatnak az apától, mint az anyától. Az ondósejtnél és a petesejtnél azonos az örökítőanyagok (gének) száma.

234. Elég gyakran hallani azt is, hogy a fajtatiszta szuka alkalmatlanná válik a fajtatiszta tenyésztésre, ha egyszer egy korcs már eredményesen fedezte (telegónia), de ez megint tévhit

Az öröklődés vitathatatlan szabályai értelmében a fedezésnek, az embrió fejlődésének vagy magának a kölykezésnek semmi kihatása

nincs a későbbi utódokra. Ez a babona talán abból keletkezett, hogy a szuka egy-egy tüzelési periódusa alatt többször is megtermékenyülhet, így az alom kialakításában több apának is lehet szerepe, a kölykök ezért különböző keveréktípust képviselnek.

Többi elő ne forduljon!

235. A kutyahús ártalmas!

A kutyahús valóban nagyon veszélyes lehet, de csak azért, mert a kutya is lehet borsóka-gazda. Nálunk a kutyahúst nem használják fel, de ahol eszik vagy felhasználják, pl. prémes ragadozók etetésére, a kutyahúsra is célszerű, s egyes államokban kötelező is a hatósági húsvizsgálat. A kutyában élősködő bélféreg az embert egyáltalán nem veszélyezteti.

236. A kutyaszír nem gyógyít!

Még manapság is előfordul, hogy reuma, fagydaganat vagy egyéb daganatok ellen kutya-

A nevelés alapelvei

238. A nevelés csak az állat iránti jóindulaton és szereteten alapulhat

Az állat pontosan megérzi, hogy az ember csak hideg számítással, erős akarattal és megvesztegethetetlen szigorral kezeli-e, vagy

zsírt használnak. Ez a „gyógyszer” semmit sem használ, bár nem is árt. Veszélyes lehet viszont, ha belsőleg használják tüdőbaj ellen — bizony, néha ilyen is előfordul —, de elsősorban azért, mert ezzel a teljesen téves gyógymóddal időt veszít a beteg.

237. Ne higgyük el azt se, hogy a kutya — akár az ember — gondolkodni, beszélni, számolni vagy énekelni tud

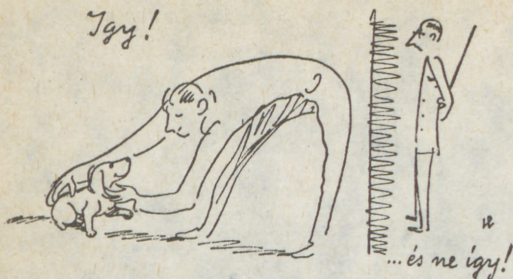
Cirkusz- vagy varieté-műsorban szoktak néha ilyen „csodaállatot” felléptetni. Ha még oly csodálatos dolgokat produkált is itt a kutya, ez csak intelligenciáját bizonyítja, s csalafinta idomításra vall, amellyel elérték, hogy a kutya egészen apró, a nézőtől nem is észlelhető jelekre reagáljon. Még sohasem sikerült a kutyában az emberi kifejezési módoknak még csak a nyomát sem felfedezni!

Tudós kutya?

Neveléses!

ezek mögött valami melegebb érzés és megértés is rejlik. Az állatkeretben a vadállat és ápolója között olyan gyakran tapasztalható jó viszony is ezt bizonyítja.

239. A nevelést mindjárt az első napon kell kezdeni, amikor a kutya hozzánk kerül

Minél fiatalabb a kutya, annál könnyebben és gyorsabban alárendeli magát akaratumknak (17). A családtagok gyakori „protezsálása”, hogy meg kellene várni, amíg „szegény kis kutyus” egy kicsit megokosodik, addig se dicsérettel, se dorgálással ne terheljük, csak hozzá nem értésről és téves felfogásról tanúskodik, hiszen: „Amit Jancsi nem tanult meg...”

240. A kutyától nem várhatunk erkölcsi magatartást

A kutyában nincs ambíció, kötelességtudat vagy felelősségérzet. A szeretetet és a hálát sem ismeri. Csak a maga előnyét érzékeli, ez vezeti az emberrel való együttélésében. A nevelésben ezt az adottságot igyekszünk megfelelően kihasználni. Aki a kutyájától azt várja,

hogy erkölcsi alapon mérlegelje tetteit, ezzel az „emberiesítéssel” szükségszerűen súlyos nevelési hibákat fog elkövetni.

241. Ne akarjunk a kutyára emberi logikát kényszeríteni

A kutya nem tud az ember módján gondolkodni vagy következtetni, de ravaszkodásra és hideg számításra sem képes. A kutya mindig ösztönösen és reflexszerűen cselekszik. Minél jobban szem előtt tartjuk a „kutyalogikát”, annál könnyebben fog menni a nevelés.

242. Ne várjuk el a kutyától, hogy egy bizonyos esetben szerzett tapasztalatait más alkalommal hasznosítsa

A kutya nem úgy gondolkodik és cselekszik, mint az ember; az eseményekből nem tud következtetéseket levonni és az összefüggéseket is csak addig érti meg, amíg azok a neki betanított dolgokra vonatkoznak.

243. A nevelésben a kutya egyéniségét is figyelembe kell venni

A kutyáknak nagyon különböző a természetük. Vannak szilárd jellemű és jellemükben gyenge kutyák (245). Egyes kutyák szívesen engednek az idegen ember hívogatásának, mindenki iránt bizalommal viseltetnek, mások

viszont csak a gazdájukat ismerik el „vezé-
rüknek”, mindenki mással szemben barát-
ságtalanok. Az alaptermészetnek ezt a külön-
bözőségét ne hagyjuk ki a számításból.

**244. Gondoljunk mindig arra, hogy rend-
szabályainkkal kezdetben idegen és
érthetetlen dolgokat követelünk
meg a kutyától**

Szobatisztaság, ülés, lábhoz tartás, parancsra odaszaladás, fekvés és sok más követelmény nem idegen a kutya ösztöneinek, csak éppen az ember eredeti céloktól eltérő összefüggésben kíván ilyen irányú engedelmességet. Ezt a kutyával csak sok türelemmel és gyakori ismétléssel tudjuk „megértetni”.

**245. Arra is tekintettel kell lennünk,
vajon szilárdabb vagy gyengébb jel-
lemű kutyával van-e dolgunk**

Bátorság, a gazda megvédése, a külső hatásokkal szemben ellenállóképesség, harci és védelmi készség, gyors reagálás — ezek jellem-

erős jellem

gyenge jellem

zik a szilárd magatartású kutyákat. Az ilyen keményebben, határozottabban és hosszabb ideig kell nevelni, mint a másik típust, viszont hűséggel és ragaszkodással jobban meg is hálálja munkánkat. Ennek ellentétét, a magatartásában gyengébb kutyát esetleg könnyebb megnevelni, viszont gyakrabban csalódhatunk benne és kevesebb örömet szerez. Persze más a helyzet, ha nem is várunk tőle egyebet, mint hogy babusgatott luxuskutya vagy ölebecske legyen. E két szélsőséges típus között természetesen nagyon sok átmeneti jellegű fordul elő.

246. Mielőtt a neveléshez bármilyen eszközt alkalmaznánk, jól fontoljuk meg, hogy tulajdonképpen mit akarunk vele elérni

A nevelés módszerét előre következetesen végig kell gondolnunk; semmi esetre se hagyjuk abba vagy változtassuk meg menet közben csak azért, mert a kutya nem szívesen veszi vagy ellenállást tanúsít. A kutya azonnal megérzi és ki is használja, ha oktatója csak próbálkozik. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy egy bizonyos irányban milyen mértékben terhelhetjük meg a kutyát.

247. A kiképzésnek az az alapja, hogy azt amit követelünk, kellemesnek vagy előnyösnek, amit pedig ellenzünk vagy tiltunk, azt kellemetlennek vagy hátrányosnak érzékelje a kutya

Mivel a kutya mindig reflex- vagy ösztönyszerűen cselekszik, nem tudja számítóan mérlegelni, hogy számára mi az előnyös vagy hátrányos. De ha elég sokszor megismételünk egy gyakorlatot, a cselekedet és annak következménye közötti okozati összefüggést már jól megjegyzi. Ezt kell a magunk előnyére kihasználnunk.

248. A kiképzés során a büntetés (fájdalomérzet) és dicséret ellentétességét használjuk fel eszközül

Alapvető feltétel kiképzéskor, hogy a kutya a büntetést is, a dicséretet is minden esetben a megfelelő okozati összefüggésbe tudja hozni.

A büntetést, ha lehet, ne közvetlenül a gazda, a „vezér” keze mérje ki. Ilyen megfontolásból hasznos a gyűrűs vetőlánc (306) vagy a „csúzli” (307). A kutya csak így „gondolkodik”: „Ez vagy az a cselekedetem mindig valami fájdalmat vagy szigorú „fúj”-t vont maga után. Tehát jobb lesz abbahagyni! De ha szép szófogadóan odaszaladok a gazdámhoz, simogatást, dicséretet, sőt esetleg még valami finom falatot is kaphatok”.

249. A kiképzés szükségszerűen számtalanszor ismételt, folyamatos foglalkozást jelent a kutyával

A vele született reflexeket és ösztönöket neveléssel ugyan némileg módosíthatjuk vagy visszaszoríthatjuk, de teljesen nem tudjuk kiölni a kutyából. Amint valamiben visszaesés mutatkozik, azonnal ismét és határozottan alkalmazni kell a nevelési eszközt. A kiképzésben megszakítás csak nemi izgalmi időszakban indokolt. A fajfenntartás ösztöne ilyenkor minden eluralkodik, teljesen céltalan tehát minden próbálkozás arra, hogy azt nevelgetéssel vagy akár büntetéssel is elfojtsuk (209).

250. A kiképzés módját, az ismétlések számát és a nevelés eszközét a kutya intelligenciájának fokától függően kell megválasztani

Számos, tudományosan alapozott kísérlet igazolta a kutyák intelligenciájának eltérő fokát. Vannak feltűnően intelligens kutyák,

de vannak buták is, a kettő között pedig rengeteg az átmenet. Minél intelligensebb a kutya, annál gyorsabban érti meg, annál maradandóbban rögzíti és követi parancsainkat, viszont annál csalafintább módon fog azzal is próbálkozni, hogy néha saját útjait járhassa. De azért az „ész” és „okosság” kifejezéseket inkább mellőzzük a kutya megítélésében.

251. Sem a nevelést, sem a kiképzést nem szabad egy-egy alkalommal túlzásba vinni

Mindennap gyakorlatoztathatjuk a kutyát, de egy-egy gyakorlat soha ne tartson 15 percnél tovább. Ha túlzottan igénybe vesszük, elfárad és kedvtelenné válik. Ajánlatos a különböző gyakorlatokat váltakozva végeztetni, s ezek közé hosszabb szüneteket iktatni. De soha ne szakítsunk meg egy gyakorlatot következmények nélkül éppen akkor, amikor a kutya tudta érvényesíteni akarátát. A porondon csak a gazda maradhat a győztes, egyébként megrendül a pozíciója, a „falkavezérnek” (254) kijáró tekintélye.

252. Vele született készsége a kutyának, hogy a falka legerősebb tagjának alárendelje magát; erre alapozhatjuk oktatói tekintélyünket

Ha tudatosan és megfontoltan vállaljuk a „legerősebb”, tehát a falkavezér szerepét, szinte kivétel nélkül minden kutya alárendeli magát akarataunknak és követi parancsainkat. Ha a kutya ez ellen lázadzik és megkísérli, hogy maga vegye át a „vezérséget”, a magyarázatot rendszerint magunkban kereshetjük: nem bizonyultunk következetesen az „erősebbnek” (254). Ritka kivételként vannak

ugyan olyan kutyák is, amelyek egyszerűen nem hajlandók alávetni magukat idegen akaratnak és minden módon arra törekcszenek, hogy maguk játsszák a vezető szerepet. Ilyen esetekben nincs más hátra: meg kell válni a kutyától.

Szerepessere

253. A nevelés, kiképzés a ház urának, a „falkavezér”-nek a dolga (195)

A gazda az, aki dicsér, aki — bár csak közvetve — büntet. Neki kell a kutya szemében a legfőbb tekintélynek lenni, aki mindent megtehet vele, és akinek feltétlenül alárendeli magát. Ezt csak akkor lehet elérni, ha a gazda maga neveli a kutyáját. Ha többen, a család többi tagjai is beleavatkoznak a nevelésbe, ami elég sokszor tapasztalható, a kutya végül is egyiküket sem ismeri el „falkavezérnek”, hanem mindannyiukat egyformán egyszerű „falkatársaknak” tekinti. Ettől függetlenül a kutya minden családtag parancsszavára tartozik engedelmesskedni.

254. „Falkavezéri” tekintélyünk azonnal megintog, mihelyt nem érvényesítjük tudatosan, állandóan és következetesen

A vezérfarkashoz hasonlóan, nekünk is minden esetben újra bizonyítanunk kell a kutyával

szemben, hogy ki a falka vezére. Minden erőpróbából győztesen kell kikerülnünk mindaddig, míg ilyen erőpróbára már nem is kerülhet sor. Ha egy vagy kivált több esetben a kutyának engedjük át a győzelmet, vezéri helyzetünk vésszesen, esetleg helyrehozhatatlanul megintog. Az erős jellemű kutya (245) soha többé nem fog feltétlenül engedelmesskedni.

Erőpróba

255. A kutya könnyebben elismer urának és parancsolójának, ha rendszeresen, lehetőleg éjszaka is a közelünkben tartjuk, mindig magunk etetjük, és hozzászoktatjuk, hogy — akár komoly dologról, akár játékról van szó — minden tőlünk indul ki

Ha ez a fennsőbbbségi viszony közöttünk és a kutya között már eléggé megszilárdult, ezekből az elveinkből szükség szerint engedhetünk valamicskét.

256. Ha a gazda, a „vezér” a földre fekszik; ezzel — különösen a fiatal kutyáknál — óriási hatást ér el

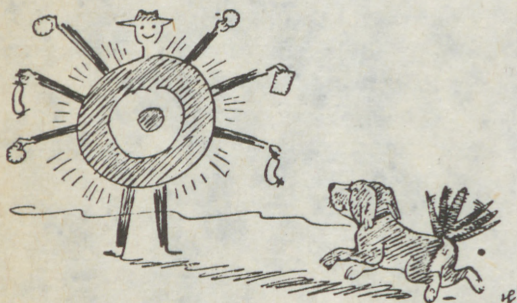
A földön fekvő ember minden kutyát arra

öszönöz, hogy közeledjék hozzá, hozzásimuljon és játsszon vele. Ezt a hajlamát a nevelésben nagyon jól hasznosíthatjuk.

257. A nevelés, kiképzés során nélkülözhetetlen kényszerítőeszközöket maga a gazda lehetőleg ne alkalmazza; a kutya érezze azt, hogy a gazdától főként szeretetet és jóságot, no meg sok jóízű falatot várhat

A közvetlen fenytítés elkerülésére különböző segédeszközöket használhatunk: a hosszú pórázt (305), melynek kényszerét legalábbis a kölyök- és növendék kutya nemigen tudja a tőle távolabb álló kiképzővel összefüggésbe hozni; a vetőláncot (306) és a csúzlit (307). Bizonyos kiképzésekhez segéd is kell, de ez olyan valaki legyen, akit a kutya kedvel. Viszont a fenytítést néha közvetlenül követő dicsérettel mindig maga a gazda jutalmazza a kutyát.

Minden józnak a megterhesítője

258. Kiképzéskor, ha csak lehet, maradjunk négy szemközt a kutyával

A tanítást rendszerint még a családtagok jelenléte is zavarja, mert — ez a tapasztalat — nem állják meg, hogy itt-ott bele ne szóljanak a dolgokba. A legrosszabb az, ha valamely

ismeretlen, kívülálló személy ad kéretlenül jó tanácsokat. Ilyenkor udvariasan megköszönjük az okos tanácsot, aztán pórázra vesszük a kutyát, és elvonulunk vele valami zavartalanabb helyre.

259. A tanításhoz, kiképzéshez az első időben keressünk valami csendes, elhagyott helyet

Fontos, hogy a kutya a gazdájára és annak akaratára tudjon koncentrálni. Közlekedési zajok, idegen emberek vagy más kutyák elterelik a figyelmét és zavarják.

260. Ha a kutya valamilyen nevelési vagy kiképzési feladatot csendes helyen már jól megtanult, ismételtessük, gyakoroltassuk vele forgalmasabb helyeken is

Parancsainkat a kutyának bárhol, bármilyen környezetben követnie kell. Úgy kell betanítani, hogy sem idegen ember, sem más állat, közlekedési eszköz vagy zaj el ne térítse, s ne vonja ki fegyelmező akaratunk alól.

261. A gazdája keze iránt a kutyának teljes bizalmat kell éreznie; tudnia kell, hogy ettől a kéztől csak szeretetet, simogatást kap s ha kell, segítséget is várhat

Nagy nevelési hibát követünk el, ha a kutyát kézzel ütjük, erősen megcibáljuk a fülét vagy

közvetlenül kézzel rántjuk meg a szorító nyakörvet (293). Az sem helyes, ha a kutyát bőréből fogva emeljük fel, mivel ez — legalábbis kezdetben — fájdalmat okoz neki, s így belé

rögződhet, hogy kezünktől félni valója van (262). Mindig két kézzel emeljük fel a kutyát. Bal kezünket elöl a melle alá helyezzük, a jobb kézzel pedig átfogjuk a hátsó lábait, Kölyökkutyának az egész hátsó fele alá helyezzük a tenyerünket (273).

262. Van kutya, amelyik születéstől fogva fél az emberi kéztől, főként a gyengébb jelleműek (245). Ilyenkor arra kell törekednünk, hogy fokozzuk az ember iránti bizalmát

Erőszakkal és veréssel ennek a célnak éppen az ellenkezőjét érjük el, s végül harapós kutyát kapunk. Az első szabály: ne nyúljunk utána, és ne mi menjünk feléje. A szobában is tartasuk rajta a nyakörvet és a hosszú pórázt. Csalogassuk magunkhoz, ha odajött, nyújtsunk neki jutalomfalatot és simogassuk meg a nyakát és a mellét, de mindig alulról (a felső nyakfogást a kutya mindig a legyőzetés, az alulmaradás jeleként értelmezi!), szóljunk hozzá kedveskedő hangon s közben lassan húzzuk a pórázzal magunk felé; legjobb, ha ehhez a művelethez leguggolunk vagy lefekszünk. A második szabály: ne rémítsük hangos parancsszavakkal és ne próbáljuk hirtelenül befogni. Csak akkor fogjuk meg a kutyát, ha már bizakodva és farkcsóválva a közelünkbe jött; ha el akar iszkolni, engedjük azonnal szabadon és kezdjük újra barátságosan magunkhoz csalogatni.

263. Kiképzéskor állandóan legyen a kutya nyakán legalább a szokásos nyakörv (70), még inkább a szorító nyakörv (303); sokszor szöges nyakörvet (304) kell használnunk, a rövid vagy hosszú póráznak pedig mindig rajta kell lennie a kutyán

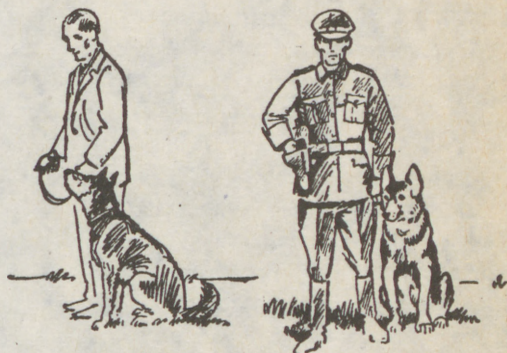
A nyakörvvel és pórázzal hatalmunkban tudjuk tartani a kutyát és megakadályozhatjuk, hogy elszökjön, ha a betanítás egyik-másik lépése végképp nem tetszik neki. Ha kézzel ragadjuk meg az irháját, ezzel csak bizalmatlanságot váltunk ki belőle a kezünkkel szemben anélkül, hogy a nevelés terén eredményt érnének el vele (261).

264. Szöges nyakörvet (304) csak közepes és nagy kutyára csatoljunk, arra is csak akkor, ha különleges feladatokra akarjuk beidomítani

A szöges nyakörv változatai csakis a nevelés céljára szolgálnak, főként vadász-, védő és szolgálati kutyák kiképzéséhez. De például egy középnagy terrier vagy bulldog alapos megneveléséhez is célszerű szöges nyakörvet használni, még ha nem is akarjuk munkakutyának kiképezni. Ölebeknek, kifejezetten szoba- vagy luxuskutyának értelmetlen az ilyen nyakörv. A szorító nyakörv előnyeit azonban szükség esetén ezeken is kipróbálhatjuk (303).

265. Minden kiképzési gyakorlathoz bal oldalunkra vegyük a kutyát

Ezt az általános és kötelező kiképzési szabályt a századforduló után vezette be a német rendőrség azzal a céllal, hogy a jobb kéz esetleg fegyverhasználatra szabad maradjon.

266. Minden gyakorlatot, cselekedetet, amivel bizonyos nevelési célt akarunk elérni, azonos módon és ugyanannak a vezényszónak a kíséretében kell a kutyának tanítani

A kutya logikus gondolkodásra képtelen, így nem tud következtetéseket levonni abból, hogy mit nem tett meg. Csak azt érti meg, ami számára kedvező vagy pedig kedvezőtlen és azt is csak attól fogva, hogy bizonyos „hangjeleket” (268) vagy „mozdulatjeleket” (271) rögzített.

267. A nevelés elengedhetetlen feltétele, hogy a kutya értse a mi kifejezés-módunkat, mi pedig az övét

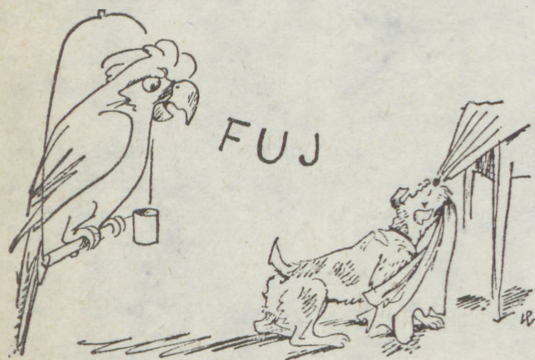
Sajnos nincs lexikon, ami ehhez segítséget nyújthatna! De ha néhány kiképzési szabályt (268, 269) következetesen betartunk, a kutya több vagy kevesebb kifejezésünket felismeri, az egyiket játszva, a másikat esetleg csak sok fáradozás árán. A megértés másik iránya talán

még nehezebb. Ugatás, morgás, vinnyogás, vakkantás és vonítás — ezekből tevődik össze a kutyabeszéd; ezeknek az értelmét kell ki-hámoznunk és megtanulnunk. És ezeknek a hangadásoknak még sokféle változata is van, amelyet a kutya gyakran váltakozva vagy egymást követően használ. Elég széles tehát az a hangskála, amellyel kívánságait vagy szándékait tudunkra tudja adni (200).

268. A parancsot vagy tiltást mindig ugyanazzal a szóval fejezzük ki

Csak rövid és egymástól hangzatban jól megkülönböztető szavakat használjunk. Minél világosabban és határozottabban ejtünk ki egy-egy szót, annál könnyebben tudja a kutya megtanulni. De már a hanglejtésből is ki

kell hallania, hogy parancsról vagy tiltásról van-e szó. Az ilyen rendszeresen ismételt szavakat nevezzük „hangjel”-nek.

269. Igéket a kutya sokkal könnyebben tanul meg, mint főneveket

Az igéket — például: gyere, hozd ide, fogd meg, keresd, vedd — a kutya mindig valami számára ismert cselekedettel hozza összefüggésbe. A főnevek, mint pl. heverő, ágy, szék, ajtó, kert, csont rendszerint olyan tárgyat vagy berendezést jelölnek, amelynek értelmét a kutya egyáltalán nem tudja fel-fogni. A kutya az általunk használt főneveket valószínűleg valamilyen általa ismert cselekedettel kapcsolja össze.

„Lusta kutya!” — ez nem vezényező!

270. A kutya is használ jelbeszédet

A jelbeszéd kifejezheti a kutya kedély-állapotát; az alázatos megadás jeleitől a támadó pozitúráig (206) a tartással, az egész test vagy egyes részeinek különböző állásával az érzelmek széles skáláját kifejezésre tudja juttatni. Csak jól meg kell ezeket figyelni, és akkor rövidesen teljesen tisztában leszünk vele, hogy mivel mit fejez ki. Ezenkívül van sok teljesen egyértelmű mozdulata, amelyeknek a jelentéséről még kétségünk sem lehet: kaparja az ajtót, az orrával bökdösi a kezünket vagy térdünket — ez annak a jele, hogy ki akar menni. Vagy például ide-oda tologatja az üres itatóedényét, körülugrál, ha kabátot húzunk, vagy tisztára megvadul, ha a háti-zsákot emeljük ki a szekrényből. Mindez persze csak néhány példa a kutya gazdag műsorából.

271. Az egyes „hangjeleket” (268) támaszszuk alá, tegyük nyomatékosá bizonyos „mozdulatjellel”

A kutya nem érti az emberi beszédet. Cél-

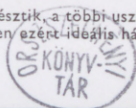
Mennyire különböző egyéniséget árul el ez a négy fej! A német bokszer (1) maga a lehiggadt bölcsesség, jóindulatú leereszkedés, de egy kicsit morcos; a dobermann (2) csupa feszült figyelem, érdeklődés, kíváncsiság; az ír szetter (3) szeméből sugárzik a gazdája iránti szeretet és bizalom; az afgán agárról(4) lerí, hogy minden pillanatban kész az ugrásra, s úgy pattan, mintha rugóra járna.

1. Feketevörös, hosszú szőrű tacsókó. 2. Vörös, sima szőrű tacsókó. 3. Rövid szőrű, tarka foltos (arlequin) tacsókó. 4. Vaddisznószínű, szálkás szőrű tacsókó. Minden tacsókóban két „én” lakozik. A vadászember keze alatt kiváló rámenős kotorékkutya, bátran megtámadja a rókát vagy a borzot, s egy-két harapás elől sem hátrál meg. Házikutyának nagyon is kedvelik, és erre rá is szolgál, mert jó őrző, ragaszkodó és jellemes. Másrészt azonban ravasz kópé, olyan ravasz, hogy mindig pontosan felismeri, sőt emlékezetébe is vési, hogy hol kínálkozik valami előny számára és ezt mindig ki is használja. A kényelemszeretet vele született hajlama. Nem kell sok idő hozzá, s a lakásban csalhatatlan ösztönrel megtalálja a legpuhább széket, a puha vánkost vagy a legmelegebb zugot. A természet meglepően finom érzékeléssel ruházta fel, ezt is a maga előnyére tudja hasznosítani. Pontosan megérzi gazdája pillanatnyi hangulatát, s ha különösen jó kedvűnek találja, gyorsan kirúg egy kicsit a hámból. Pedig nagyon is jól tudja, hogy mit szabad s mit nem. De az engedelmessége nagyon ingadozó. Van úgy, hogy az ember teljesen süketnek vélné. Erről persze szó sincs, éppen csak a maga csökönyös módján a saját fontos, számunkra gyakran érthetetlen dolgaival van elfoglalva. Valami csábító hívogatóra nyomban visszatér pompás hallása. Egészen szigorú nevelése bizonyos korlátokba ütközik, egyrészt azért, mert nagyfokú érzékenysége miatt nem célszerű komolyabban büntetni, másrészt amiatt, hogy minden tacsókó született színész. Ha valami tiltott dolgot művelt, utána olyan büntudatosan, s annyi alázattal pillant a gazdjára — a fejét oldalra horgaszta, és úgy forgatva a szemét, hogy annak a fehérje is látszik —, hogy nem könnyű dolog a megérdemelt szigorú dorgálást komolyan a fejére olvasni. De vigyázzunk, mert ha a tacsókónak ismételt sikerül gazdáját leszednie a lábáról, akkor az már elvesztette a csatát s a tacsókó lesz az úr a házban. De éppen ezek az alapjában véve ártalmatlan kis pimaszságok adják meg a tacsókótartásnak a maga sajátos örömeit. A tacsókóval mindig adódnak újabb és újabb kis problémák, ennek ellenére nagyon kedves, jó őrző és hűséges pajtás. De egyről nem szabad megfeledkezni: a tacsókónak különösen nagy szüksége van a rendszeres és kiadós testmozgásra, egyrészt mert eleve hajlik a kényelmességre, másrészt pedig amiatt, hogy különösen szépen és kitartóan tud „szolgálni”, s ezzel úgy meg tudja indítani a családot, a rokonokat és ismerősöket, hogy hacsak lopva is, mindig juttatnak neki valami finom falatot. Ennek pedig elhízott, asztmás tacsókó a vége. Ha a tacsókót 10—15 cm magas hóban sétáltatjuk, elég gyorsan elfárad és szívesen veszi, ha az út hátralevő részét gazdája hátizsákjában folytatja úgy, hogy a feje és elülső mancsai kilógnak. A háztáskában illedelmesen és csendesen megmarad, kivéve, ha macska kerül a szeme elé, mert attól menten megvadul. Az üreginyúl szűk járataihoz mératatve tenyésztették ki a törpe tacsókót és az ennél valamivel még kisebb „nyúltacsókót”; házikutyának természetesen ezek is nagyon alkalmasak. A századforduló táján kitenyésztett, ún. „szupertacsókó”, amely nem lehetett elég hosszú testű és elég rövid lábú, szerencsére már csak a vicclapok rajzain fordul elő.

A törpe uszkár, melynek egyszínű, fekete, fehér, sötétbarna változatait is tenyésztik, a többi uszkárhoz hasonlóan a legértelmesebb kutyák közé tartozik. Nagyon tanulékony, hűséges és ragaszkodó, amellyel jó őrző is, éppen ezért ideális házi- és luxuskutya, kis lakásokba is való, azért is, mert csak kevésbé ugatós. Szőrzetét rendszeresen nyírni és ápolni kell.

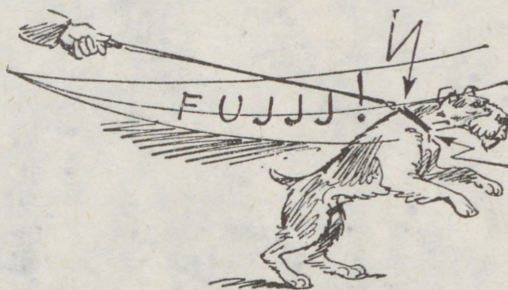
1. A „Wolfspitz” a legnagyobb spitzfajta, nagyon éber, hűséges és bizalmatlan őrzője a háznak és udvarnak; ugató, de nem nagyon harapós. 2. Csau-csau. Csendes, egy kissé akaratos társ, nem nagyon kedveli a cirógatást és a játékot, erősen személyhez kötődő, hűséges és ragaszkodó társ.

szerű tehát a kimondott szavakat értelem-szerű mozdulattal kísélni (199). Az egészen apró kar- vagy kézjelet is gyorsan megjegyzi és helyesen értelmezi a kutya. De ezek a mozdulatjelek is következetesen ugyanazok legyenek.

272. A „fúj”-t megrovó parancsnak kell éreznie

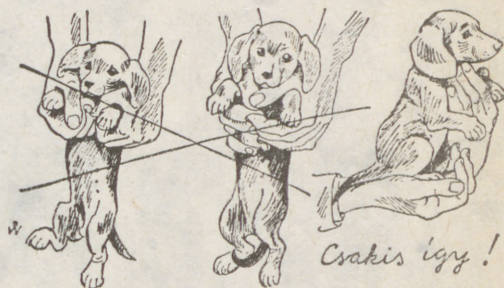
Ha valaki jól ismeri a kutyáját, a viselkedéséből már előre megsejti, ha valami tiltott dologra készül. Morgás, remegés, a póráz megfeszülése — ezek a legszembetűnőbb előjelek. A „fúj” vezényszó hallatára a jól nevelt kutya eláll attól a szándéktól, hogy tilos dolgot műveljen. A nevelésnek ezt a fokát sokszor csak azzal lehet elérni, ha a nevelés kezdetén a „fúj” szóval együtt a szöges nyakörv kellemetlenségeivel is megismertetjük, s ennek emlékét a szó és a fájdalomérzet kapcsolatában őrzi meg.

273. Helyváltoztatásra vonatkozó parancsszavakat úgy tudunk legjobban rögzíteni a kölyök vagy növendék kutyában, ha oda visszük, ahová a paranccsal utasítottuk

Ezt persze nem elég egyszer csinálni, jó-néhányszor meg kell ismételni. Általános

szabály a kölyökkutya felemeléséhez és vivéséhez: az egyik kezünket a hátsó fele alá tesszük, a másikkal pedig a két elülső végtag között a mellet támasztjuk meg. Azt a rossz szokást, hogy — mint olykor láthatjuk — a fiatal kutyát, sőt a kifejlett tacskót is a nyakbőrénél fogva emelik és viszik, inkább ne vegyük át, mert káros.

274. Közepes és nagy termetű kutyák idomításához jól fel lehet használni a kerékpárt

Kiadós kerékpártúrával a kutyát olyan alaposan kifáraszthatjuk, hogy hajlandóbb lesz szót fogadni. Egyúttal egészséges testmozgást is nyújtunk a kutyának, ha a kerékpár mellett szaladtatjuk. A kutya a kerékpár jobb oldala mellett szaladjon (a járművek előzése miatt!), mégpedig a pórázon. De a pórázt nem szabad a kerékpárhoz erősíteni, szabadon kell kézben fogni. A szoktatást csendes, forgalommentes úton kezdjük; először csak toljuk a kerékpárt, majd felülve rá lassan hajtjuk, végül fokozatosan annyira növeljük a sebességet, hogy a kutya különösebb megerőltetés nélkül követni tudjon minket. A kutya mindig kellő

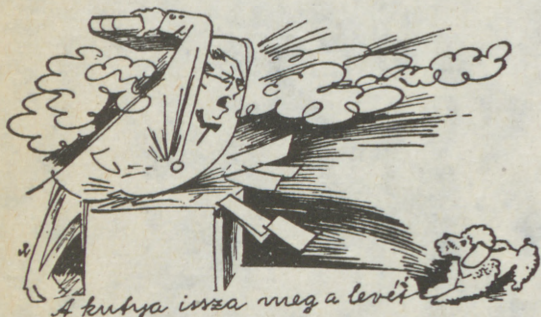
távolságra legyen a kerékpártól, közben a pórásznak nem szabad megfeszülnie. Ha kellő gyakorlatot szerzett, már azt is megengedhetjük, hogy póráz nélkül fusson a kerékpár mellett.

275. Ne ítéljük meg emberi mértékkel a kutyát, ha a kiképzési gyakorlatok alól próbál kibújni

A kutya nem „komisz”, nem „ravaszdi”, nem is „megátalkodott” vagy „önfejű”. A „jó” és „rossz” között nem tud különbséget tenni (198). Cselekedetei mindig ösztönön vagy sokszor még az örökölt, ősrégi falkaszokásból visszamaradt reflexen alapszanak. Ha ismerjük tetteinek az eredetét, indítékait, ennek jó hasznát vehetjük a nevelésben.

276. A bosszúságot, haragos kedvet, rossz hangulatot vagy türelmetlenséget nevelés közben soha ne éreztessük a kutyával

Az emberek mindenkori kedélyállapotában rendszerint nagy szerepük van a környezeti hatásoknak. Alapvető hibát követünk el azonban, ha rosszkedvünket a kutyán tomboljuk ki; ezt pontosan megérzi, de sehogy se érti a miértjét. A neveléshez kiegyensúlyozott kedély és türelem kell. Ha bosszúsak vagy ingerültek vagyunk, jobb mindaddig nem foglalkozni a kutyával, míg haragunk el nem szállt.

277. Az üvöltés és ordítózás nem jó nevelő eszköz

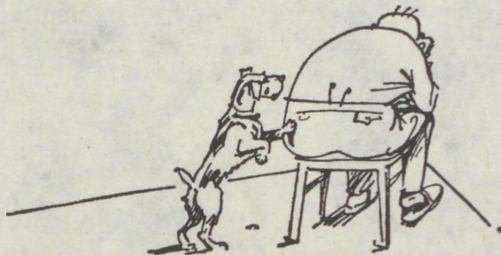
A kiabáló hang úgy hat a kutyára, mintha az embernek 1 m távolságról üvöltene a fülébe egy gyári sziréna, hiszen a kutya tizen-

hatszor élesebben hall, mint mi (201). Az ordítózás rendszerint a dühösködés vagy a rossz hangulat kifejezője (276), és éppen ezért nevelése szempontjából rossz hatással van a kutyára.

278. Semmi értelme sincs, hogy a kutya engedetlenségét sértődöttséggel, duzzogással büntessük

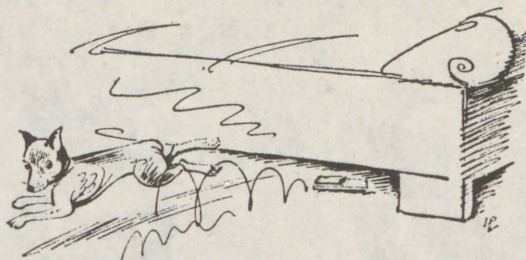
A duzzogás sajátosan emberi vonás, azt a kutya soha meg nem érti. Valamilyen esemény okát és kihatását a kutya csak akkor érti meg, ha ezek időbelileg is közvetlen, világos és félre nem érthető összefüggésben vannak egymással. Bármi történt is, azt a kutya nagyon hamar, esetleg azonnal elfelejti, de az ember többnyire csak bizonyos idő elteltével tudja „megemészteni”.

279. Nagy hiba, ha a szófogadatlan kutyát ügyes csellel azért csalogatjuk magunkhoz, hogy büntetést röhassunk ki rá

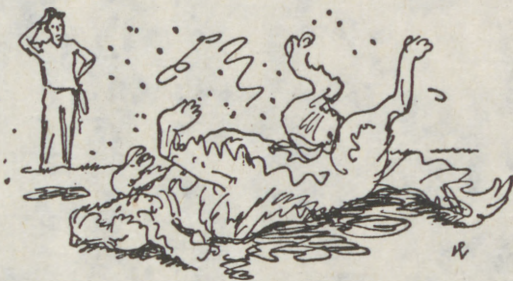
Az ilyesmi arra vezet, hogy a kutyában bizalmatlanság és ellenszenv alakul ki irántunk, s ezt már nagyon nehezen lehet jóvátenni. Ha például a kutya mélyen a heverő alá bújt előlünk, valami finom falattal kicsalogatjuk ugyan, de nem büntetjük, inkább megsimogatjuk, majd pórásra vesszük és

kivezetjük abból a helyiségből. Ha többször is megismétli ezt a „trükköt”, felhúzott egérfogót helyezünk a heverő alá. Nagy ívben fogja ezután azt a helyet elkerülni!

280. A kutyát nem szabad azért megbüntetni, mert valami dögmardványban, fekáliában vagy hasonlóan hempergett

Ilyenkor egy ősi ösztön kerül a kutyában felszínre, s éppen ezért véglegesen nem is lehet erről leszoktatni. Az ilyen „beillatosítás” nyilván a saját testszagának az elfedését célozza, aminek a ragadozó a zsákmány üldözésekor jó hasznát veszi. Lehetőleg kerüljük el vele azokat a helyeket, ahol egyszer-mászor módot talált erre a műveletre. Ha pedig már megtörtént a dolog, nem tehetünk mást, mint hogy megfürdetjük (146).

281. Ha kutyánk egy másikkal össze-marakodott, jól gondoljuk meg a közelbelépés módját

Azzal ne is próbálkozzunk, hogy a nyakánál vagy nyakörvénel fogva húzzuk el. Túl nagy a veszély, hogy közben mi is kapunk egy-két harapást, hiszen a másik kutya nem válogatja meg, hogy hová harapjon. Próbáljuk meg saját kutyánkat a farkánál vagy hátsó végtagjainál fogva kissé megemelni és elhúzni. Így egy kis

szünet áll be a verekedésben és ezalatt határozott fellépéssel esetleg sikerül a másik kutyát elkergetni. Ütés vagy rúgás csak fokozza a harci dühöt, ezzel tehát az ellenkezőjét érjük el annak, amit akarunk. Minden beavatkozás előtt gondoljunk arra — és ez más helyzetre is vonatkozik —, hogy közeledünk, tehát a falkavezér közelsége erősen megnöveli a kutya bátorságát.

282. A kutyát emberre uszítani büntetendő cselekmény

Már magában a „fogd meg” parancsszó kiadása is büntetendő lehet, függetlenül attól, hogy a kutya teljesítette-e a parancsot vagy sem. Csakis önvédelemből szabad a kutyát a támadóra uszítani, olyankor, ha a támadást másként nem tudjuk elhárítani.

283. Aki a kutyáját ráuszítja egy macskára, az számoljon azzal, hogy az okozott kárért felelnie kell, sőt esetleg az állatvédelmi rendelkezések megszegéséért meg is büntetik

Sokszor emlitenek — néha bájos kép kíséretében — példákat arra, hogy itt vagy

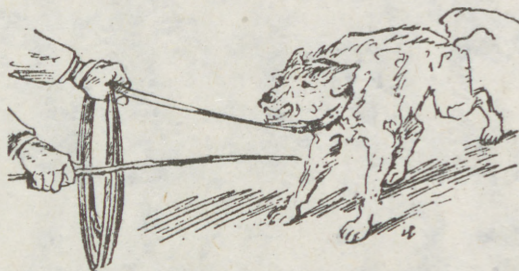
ott milyen békésen megfér egymással a kutya és a macska. A gyakorlatban azonban többnyire más a helyzet. E két állatfaj egymáshoz való viszonyát többnyire az első találkozásuk dönti el, amikor a macska egy „éles” pofonnal elindítja az ellenségeskedést. Nem igazságos dolog, hogy többnyire a kutyát hibáztatják, csak azért, mert a macska gyorsan elmenekül, a kutya pedig ragadozó, őrült ösztöne szerint üldözőbe veszi. De bár-hogy álljon is a dolog — már csak azért is, hogy a szomszédokkal megőrizzük a békét —, ne támogassuk kutyánkat a kutya-macska háborúskodásban. A vadászkutyától soha ne követeljük meg, hogy a macskával barátságra lépjen, de azt az engedelmességet már igen, hogy békén hagyja a cirmost, ha így parancsoljuk.

284. Ha egy kutya dühösen és vicsorogva a gazdájának támad, ez arra vall, hogy ura és parancsolója már kezdet kezdetén eljátszotta a tekintélyét (254)

Azt jelenti, hogy az első nagyobb büntetés kiosztása alkalmával a gazda nem állta meg a helyét, nem bizonyult az akaratát maradék-

talatul érvényesíteni tudó „falkavezérnek”, aki mindent megtehet, ehelyett az engedetlen kutya kerekedett felül. Győzelméből most már hasznot akar húzni, így kutya és gazdája között felcserélődik a szerep. Szöges nyakörv, hosszú póráz és szükség esetén szájkosár segítségével valamelyik kiképzési művelet során még sikerülhet a kutyán úrrá lenni, és a tekintélyt visszaszerezni, de csak ha meg tudjuk törni az ellenállását, s megtanuljuk a szigorú büntetést és a céltudatos jutalmazást megfelelő arányban alkalmazni. Ha ez nem sikerül, inkább adjunk túl a kutyán. Ezzel sok bosszúságtól és kártól megkímélhetjük magunkat.

285. Az idősebb, rosszul nevelt vagy kivált az elrontott kutyát csak némi erőszakkal és szigorral lehet engedelmességre szoktatni

Szorító nyakörvet, esetleg szöges szorító nyakörvet teszünk a kutyára és hosszú pórázra vesszük. Ha parancs- vagy füttyszóra nem hajlandó hozzánk jönni, jót rántunk a pórázon és ugyanakkor hátraszaladunk egy kicsit, így arra kényszerítjük, hogy kövessen. Ha így végül hozzánk ért, meg kell dicsérni, sőt egy jó falattal meg is kell jutalmazni. Ezt a gyakorlatot addig kell ismételni, míg a kutya már magától is hallgat a szavunkra.

Dicséret és dorgálás, jutalom és büntetés

286. A dicséretet vagy dorgálást kifejező szavaknak még a hangmagassága is más legyen

Lágy, barátságos, magasabb hangvétellel dicsérünk, a dorgálást viszont keményen, hatá-

rozottan, mély hangúan ejtsük ki. Teljesen felesleges a túl nagy hangerő, hiszen a kutya tizenhatszorosan jobban hall, mint az ember (201).

Sok múlik a kellő hangon!

287. Sem a dicséretet, sem a dorgálást ne vigyük túlzásba

Ha túl sűrűn vagy egészen jelentéktelen alkalmakkor is használjuk a dicsérő vagy dorgáló szavakat, csak rontjuk hatásukat. Csak az egészen fiatal kutyának osztogassuk bőkezűen a dicséretet. Az idősebb kutya a mértéktelen dicsérgetést végül arra használja ki, hogy egyes nevelési gyakorlatok alól kibújjon.

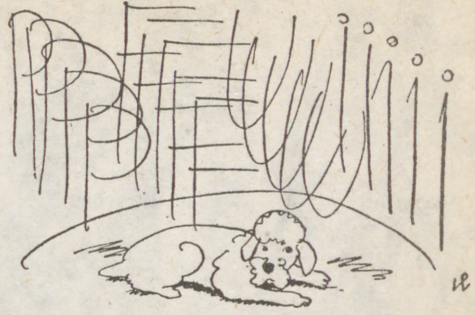
288. A dicséretet egyetlen vagy legfeljebb egy-két rövid szóval fejezzük ki, és ilyen célra következetesen csak ezt a szót használjuk

A legáltalánosabb dicsérő szó a „jól van”, esetleg a kutya nevével vagy a „jól van, kutyám” kifejezésig bővítve. Ezt mindig barátságos, magasabb hangon mondjuk (286). Nincs értelme egyéb dicsérő jelzőket is használni, ilyenekkel csak saját örömnünknek adhatunk kifejezést, a kutya nem érti őket, sőt zavart is kelthetnek benne.

289. A dorgálást kemény hangon és élesen mondjuk ki

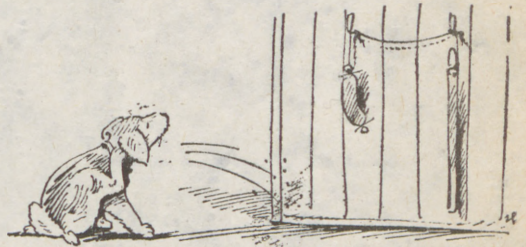
A kutyának már a hanghordozásból is meg kell értenie, hogy elégedetlenek vagyunk vele (286). A legáltalánosabban használt dorgáló

szó a „fúj”. Ezt kétszer vagy háromszor is megismételhetjük, de nincs értelme tucatjával a fejéhez vágni.

290. A dicséret és a szidás között szoros legyen az összefüggés

Ha a kutya a dorgálás után már engedelmesen teljesíti a parancsot, a dicséret vagy adott esetben a kiérdemelt jutalomfalat olyan közvetlenül kövesse a szidást, hogy az összefüggés a két élmény között ne is lehessen kétséges.

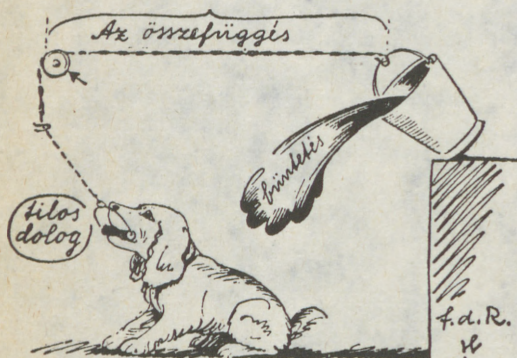
Kolbász = dicséret

291. A kutyát csak akkor fenyítsük, ha dorgálásunk ismételtlen hatástalan maradt

Előfeltétel, hogy a kutya a szidás és az ezt követő büntetés okával tisztában legyen. Ha jól megfigyeljük, rövidesen rájövünk, mikor veszi egyszerűen semmibe a szidást, vagy mikor nem hajlandó készakarva megérteni. Ilyen esetben indokolt a fenyítés. A büntetés kiosztásához mindig vegyük pórázra a kutyát.

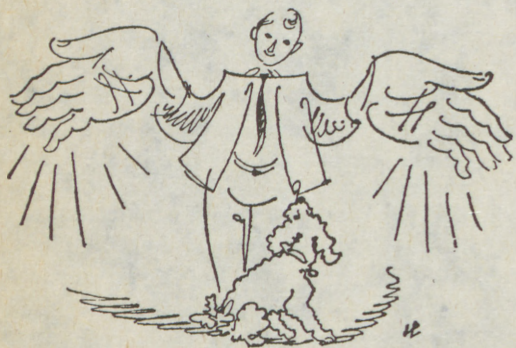
292. Az engedetlenséget egészen közvetlenül és olyan érthetően kövesse a büntetés, hogy a kutyának semmi kétsége ne lehessen a kettő összefüggése felől

Ennek a nevelési elvnek a betartása nem könnyű dolog. Az összefüggést ugyanis nem emberi szemszögből, hanem a kutya gondolkodásmódja szerint kell érteni (195). Nézzünk egy példát: ha a kutya nyulat kergetett, s utána boldogan, lihegve tér vissza a gazdájához, hogyan tudná az érte kapott büntetést értelmezni? A dolgot a veleszületett vadászszenvédelemmel nem képes kapcsolatba hozni. Azért kapja vajon a büntetést, mert elszökött? Vagy azért, mert megkergette a nyulat? Esetleg amiatt, hogy szépen visszatért a gazdához? Éppen ezért célszerűbb, ha eleve leszoktatjuk az üzésről úgy, hogy „csúzli” és sörét segítségével nagyobb távolságra is éreztetjük vele hatalmunkat.

293. A gazda keze mindig csak dicséretet, jutalmat osztogasson, közvetlenül sohase fenyítsen (261)

A gazda keze simogatja, cirógatja a kutyát, az nyújtja neki az ételt, kezeli a sebeit. A kutya számára így magát a jószágot testesíti meg. Ezt a teljes bizalmat a legenyhébb fenyítő

kézlegyintés is megingathatja. Egyetlen kivétel van ez alól, a kutya megragadása nyakbőrénél fogva (298): ezt a kutya másként értelmezi, mint bármilyen más kézi fenyítést. Az emberi kéztől ijedező kutya, amelyre gazdája csak ügyyel-bajjal tudja a pórázt rárakni, elszomorító, elkedvetlenítő példája annak, hogy mire vezethet a szakszerűtlen bánásmód.

294. A bot és a korbács nem nevelő eszköz

Amióta az ember már többet tud arról, hogy a kutya alapjában véve mennyire érzékeny és milyen könnyen irányítható, ezek a barbár nevelő eszközök idejüket múlták. A sokat vert, s ettől bizalmatlanná vált, sunyító kutya már nem az ember barátja, csak szomorú torzkép. Csak a támadásra idomított szolgálati kutya esetében lehet a végtagokra mért korbácsütés indokolt, sőt szükséges is akkor, ha a már kétségtelenül betanult, megértett parancsnak vagy tilalomnak nyíltan ellenszegül.

295. A tesi fenyítéshez könnyű, vékony vesszőt vagy összehajtogatott újságot használjunk

Vesszőt akár minden séta alkalmával újat szerezhethetünk, persze nem is annyira fájdalmat okozó, mint inkább figyelmeztető eszköznek. Az összehajtogatott vagy összetekert — nem

túl vékony — újsággal mért ütést a kutya az erős csattanás miatt érzi nagyon kellemetlennek.

296. Ne rugdossuk a kutyát, mert rugdosással nem lehet nevelni

A kutya sokszor a gazdája lábánál keres menedéket. Éppen ezért a lábban is ugyanúgy bíznia kell, mint a kézben. Ha a kutya gyakran kap rúgást, nem valami készségesen fog az „ide gyere” vezényszónak engedelmességni. Arra is gondolnunk kell, hogy a kemény cipőbe vagy pláne csizmába bújtatott láb rúgásától a kutya még sérülést is szenvedhet.

297. Egy kis hideg zuhany jó nevelő eszköznek bizonyulhat

A szabadban akár egy fél vödör víz is a kutya nyakába zúdulhat, a szobában egy kis locsintás a vizespohárból is megteszi. Persze ennek is előfeltétele, hogy a kutya a hideg zuhanyt összefüggésbe tudja hozni tilalmas cselekedetével.

298. Szigorú büntetésül a kutyát meg- ragadjuk a nyakbőrénél és jól meg- rázzuk

Még kölyökkorából él benne a kutyában az emlék, hogy ez komoly dolog, hiszen az

anyja is ezzel a goromba fogással szoktatta engedelmességre. Ez a fogás a kutyát tehetelenné teszi, mert így sem a fogazatával, sem a végtagjaival nem tud védekezni. Természetesen azért pórázon kell közben a kutyát tartani. Minden más kézi fenytés nagy hiba a nevelésben (293).

299. Amikor a kutyát éppen dicsérjük vagy szidjuk, a családtagok vagy a jelenlevő más személyek tartózkodjanak minden véleménynyilvánítástól

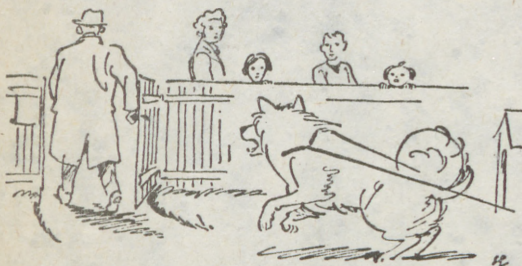
A gyerek pontosan megérzi, ha az atyai dörgelést a mama vagy a nagynéni közbeszólásával tompítani igyekezik, vagy éppen különvéleményen van. Ugyanígy rögtön megérzi ezt a kutya is, és a gyengébb ellenállás irányában keres kibúvót. Az ilyen helyzetek megingatják, esetleg teljesen aláássák a gazda „falkavezéri” tekintélyét.

300. A kutyát lakásban megkötni, láncra verni, a sétától eltiltani — az ilyen büntetések csak akkor érnek valamit, ha a kutya valami konkrét enge-

detlenségével okozati összefüggésbe tudja hozni

Rendszerint nehezen lehet tisztázni, hogy a kutya valóban felfogta-e az ilyen összefüggést (292). Ha nem érti meg, akkor cselekedetünket nem megérdemelt büntetésként, hanem egyszerűen számára érthetetlen mozgáskorlátozásnak fogja föl. Ha a gazda alaposan ismeri a kutyáját, viselkedéséből mindig pontosan meg tudja állapítani, hogy megérdemeltnek érzi-e a büntetést.

301. Ha a kutyát arra akarjuk ösztönözni, hogy valami nehezebb gyakorlatot megtanuljon, a kellő pillanatban a dicséreten kívül jutalomfalatot is adunk neki

A „kellő pillanat” az a pont, amikor a feladatot ugyan még nem teljesítette teljes mértékben, de már a helyes irányba terelődött. Minden újabb előrehaladást egy-egy kisebb, a kitűzött cél elérését pedig egy kiadósabb falattal jutalmazzuk. A jutalomfalat lehet hús- vagy májdarab, kockacukor (229), esetleg egy darab sütemény. Az ilyen falatokat a

A kiképzés eszközei

303. A szorító nyakörv a könnyebben irányítható kutyák kiképzéséhez jó eszköz

Ha a pórázon vezetett kutya akaratunk ellenére tesz valamit vagy nem akar engedelmessé válni, a póráz megrántásával a nyakörv összeszorítja a nyakát. A szorító nyakörv lehet bőr vagy fémlánc. Úgy tegyük a kutyára, hogy a póráz beakasztására szolgáló gyűrű a fej

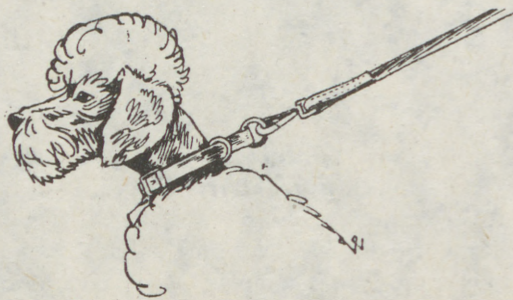

A kellő pillanat

kivételes alkalmakra kell fenntartani, hogy ne váljanak megszokottá a kutya számára.

302. A jutalomfalatot soha ne adja más a kutyának, csakis a gazdája

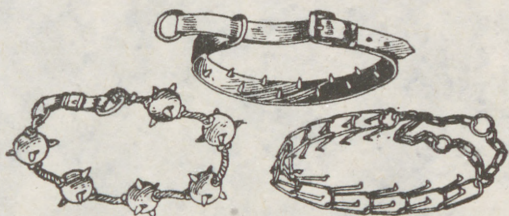
Különösen a gyerekek juttatnak szívesen — óvatlan pillanatokban — a ház urának nevelési fáradozásaihoz kibicelve ilyen falatot a „kutyusnak”, hogy barátságát elnyerjék, hiszen a közmondás szerint is a gyomron keresztül lehet legkönnyebben meghódítani a sziveket.

mögé kerüljön, mert így a nyakörv a póráz minden megrántását érezteti, viszont amint a póráz már nem feszül, azonnal meglazul.

304. Az alaposabb kiképzéshez nélkülözhetetlen a szöges, tüskés nyakörv

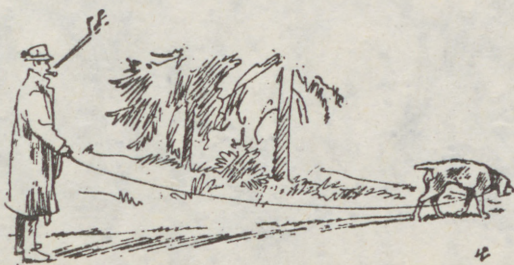
Ez a szorító nyakörvnél hatásosabb, mint-hogy a belső oldalán több, tompított végű szög van, s ezek a póráz megfeszülések vagy megrántásokor fájdalmasan benyomódnak a kutya nyakába. Az ún. golyós-tüskés nyakörv kenderkötélre fűzött 6 fagolyóból áll, amelyek tompa szögekkel vannak kiverve. A bőrből

készült nyakörv belső oldalából egymástól mintegy 1/2 cm távolságra tompa szögek állnak ki. A láncszemekből összeállított tüskés nyakörvön minden láncszem belső oldalából két-két letompított hegy áll ki. Ezeket a nyakörveket méretre kell készíttetni. A kombinált szorító-tüskés nyakörv bőrből készül, a belső oldalából tompa végű szögek állnak ki.

305. Hosszú pórázra — ami nem azonos a rendes sétáltató pórázzal (71) — azért van szükség, hogy a kutyát nevelési célzattal nagyobb távolságból is tudjuk fegyelmezni

A hosszú póráz legalább 10 m, de inkább 20 m hosszú legyen; készülhet bőrből, esetleg jó minőségű kenderfonatból is. Ajánlatos a

póráz — a tartóhurok kivételével — bezsírozni, ezzel óvjuk a nedvességtől és a szennyeződéstől. A hosszú póráz „a kiképző karhosszabbítójának” is nevezik.

306. A „vetőlánc”-nak, amellyel az engedetlen kutyát fenyítjük, súlyában és méretében arányban kell lennie a kutya nagyságával

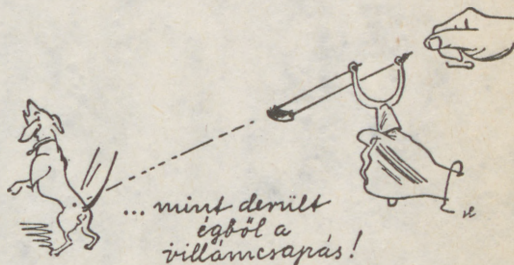
Amikor ezt a láncot a kutyahez engedetlen-segés esetén hozzávágjuk, csak erős ütést mérjen rá, sérülést ne okozzon. A vetőlánc rendszerint két, a végén vasgyűrűvel összefogott láncdarabból áll.

Tálműesetű „láncreakció”!

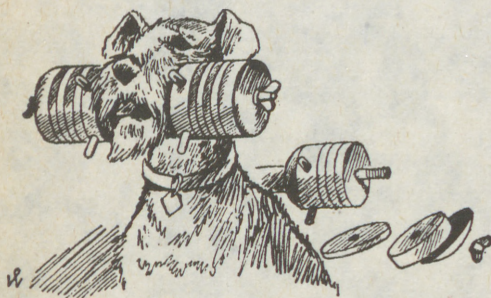
307. A parittyva vagy „csúzli” jól bevált eszköze a nevelésnek

A kutya hamar rájön, hogy ha nincs pórázon, könnyen kívül kerülhet a gazdája „hatáskörén”. A csúzli segítségével azonban nagyobb távolságról éreztethetjük vele hatalmunkat. A csúzliból sörétet röpitünk a kutya után, nagyobb távolságról durvább sörétet. Némi gyakorlattal meg lehet tanulni a kellően pontos célzást.

308. Eldobott tárgyak, majd végül a lőtt vad elhozására a kutyát az „apportcövek” segítségével taníthatjuk be Az „apportcövek” fából készül, alakja némileg hasonlít az emelősúlyhoz. Az első kb. 0,5 kg-os legyen, s súlyát a kutya korával

és gyakorlottságával arányban növelhetjük: vagy a lecsavarható, belül üres fagolyókat töltjük meg mindig több ólommal (a hézagokat papírral vagy vattával töltjük ki, hogy ne zörögjön), vagy — ha a cöveken a golyók helyett lecsavarható fatárcsák vannak — ezek közé mind több és több vastárcsát iktatunk. Így az apport-cövek súlya egészen 7—9 kg-ra is növelhető. Vadászkutyák idomításához a cöveket nyúl vagy más vad bőrével szokás bevonni.

309. A gyakorlóvezetékekkel leszoktatjuk a kutyát az űzésről

A legtöbb kutyában él az a vadászösztön, hogy minden menekülő háziállatot vagy felfedezett vadat üldözőbe vegyen; erről feltétlenül le kell szoktatni, egyébként a gazdaságok és a vadászok sok jogos szemrehányással illelhetnek bennünket, esetleg kártérítést is fizethetünk. Megfelelő helyeken tegyük rá a kutyára az „idomítómódot”; futás

közben hátsó lábai rövidesen belegabalyodnak a lelógó szíjakra, botladozik vagy elvágódik, s így inkább felhagy az űzéssel. De ezt az eszközt csak akkor vegyük igénybe, ha egyéb kiképző módszerekkel nem tudtuk leszoktatni az űzésről (352).

310. A lazán nyakba akasztott kolonc is visszatartja a kutyát az űzéstől és kóborlástól, mert ütögeti az elülő végtagjait, s ez fáj neki

Ez az idomító vetítőláncnál (309) is durvább eszköz, éppen ezért csak a szabadon szaladgáló védő-őrző kutya kiképzéséhez használjuk, hogy leszoktassuk arról a jelentős kártételről, amit különösen tavasszal a vadállományban okozhat. Ha meggyőződünk róla, hogy a kutya éjszakánként rendszeresen elkóborol, nagyon ajánlatos ilyen koloncot akasztani a nyakába.

311. Korbácsra a kiképzéshez általában nincs szükség

Korbácsot azokban az időkben használtak a kiképzéshez, amikor még úgy vélték, hogy az ember akaratát erőszakkal kell érvényesíteni, és teljesen figyelmen kívül hagyták négy lábú pajtásunk „lelkületét”. A kutya korbácsolása ma már a gazdára vet rossz fényt, nem a kutyára. Ritka kivétel ezalól a túlzottan támadó szolgálati vagy rendőrkutya fegyelmezése. Ezenkívül néhány kiképzési gyakorlat is van, amelyekhez a korbács szükséges lehet, de akkor se használja maga a kiképző (339, 353).

A jólneveltség elengedhetetlen követelményei

312. Kutyát csak az tartson, aki arra is vállalkozik, hogy legalább annyira megneveli, hogy különösebb zavar-keltés nélkül beilleszkedik környezete mindennapi életébe

Ez nemcsak a szűkebb családra, hanem arra a teljes környezetre vonatkozik, amellyel a kutya érintkezésbe kerülhet. A rosszul vagy

elégtelenül nevelt kutya sok bosszúságot, összeszólalkozást, sőt felesleges költséget okozhat. Ne feledkezzünk meg arról, hogy a kutya bármilyen rosszkodásáért a gazdája felel.

313. Már a kölyökkutyára rakjuk fel a nyakörvet, minden nevelési módszerünknek ezt az alapvető segédeszközét

Ne törődjünk vele, hogy kezdetben nyafog és szabadulni igyekszik tőle; már néhány óra

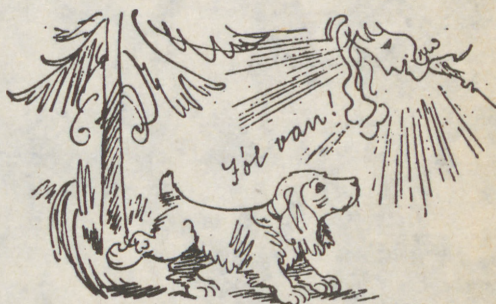

Minden hiába!

alatt hozzá fog szokni. Ez az ideiglenes nyakörv lehet akár egy keskeny, szabályozhatóan záródó bőrszija is, csak karika legyen rajta, amihez a pórázt erősíthetjük. Pórázként ilyenkor a hosszú, vékony zsinór is megteszi.

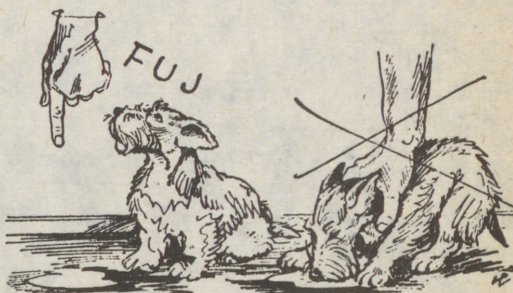
314. Mindjárt az első napon, amint a kölyökkutya hozzánk került, kezdjük el szobatisztaságra nevelni

Minden etetés után, de közben is, ha nyugtalanul szagolgatja a szobasarkot vagy az ajtót, vigyük ki a szabadba. Mondogassuk neki a jelszót „sétálni”, és szükségleteinek elvégzése céljából vezessük mindig ugyanarra a helyre, lehetőleg füves vagy földes területre, mert a kutya ilyen célra nem kedveli a kő- vagy betontalajt. A kiválasztott helyet egy ideig ne tisztogassuk, ne ássuk fel, hogy a kutya ezt értelemszerűen saját „W. C.”-jének érezhesse. Ha a megfelelő helyen végezte el a dolgát, feltétlenül dicsérjük meg (288).

315. A szobatisztaság elleni vétségért csak akkor szidjuk vagy büntessük a kiskutyát, ha már fel tudja fogni cselekedete és a büntetés között az összefüggést

Vagyis közvetlenül a „baleset” után kell rajtacsipnünk. Ilyenkor odavezetjük a piszkítás helyéhez, többször határozottan „fúj”-t mondunk, utána pedig kivisszük saját „W. C.”-helyére. Szidásunkat nem tesszük érthetőbbé, ha az orrát beleütögetjük a piszkába, ez amúgy is gusztustalan dolog.

316. Ha a kutya a lakásban, a padlón vagy a szőnyegen végezte el szükségletét, a bepiszkított helyen a „szagnyomot” el kell tüntetni

Ez azt jelenti, hogy a szagnyomot, ami a kutyát arra ösztönzi, hogy ugyanazon a helyen ismétlje meg a műveletet, idegen, kellemetlen szaggal át kell fedni. E célra használhatunk valami tisztító- vagy fertőtlenítőszeret, benzint vagy szalmiákszeszt, de olyan kiadósan, hogy az idegen szag elriassa a kutyát.

317. A szobatisztaságra szoktatáshoz szükséges időt lerövidíthetjük, ha a kölyökkutyát rövid, könnyű láncsal a kosárhoz kötjük úgy, hogy abból ne tudjon kimászni

Láncot kell használni, mert az egyéb anyagból készült kötőféket elrághatja. Ilyenkor a kutyának azt az ösztönét hasznosítjuk, hogy saját fekhelyére nem piszkít. Bizonyos idő után a láncot egy kissé meghosszabbíthatjuk. Ennek az eljárásnak azonban az előfeltétele, hogy a kiskutyát kétóránként kivezetjük vagy kivisszük a szabadba, kijelölt illemhelyére.

318. Ha valaki a szobatisztaságra szoktatás (314-től) módszereit időhiány vagy huzamosabb távollét miatt nem tudja alkalmazni, készítsen kutyájának „szükség-W. C.”-t

Egy kisebb, elől nyitott láda alját beborítjuk gyeptéglával, a tetejét pedig meghintjük a kutya ürülékével és vizeletével. A ládát közvetlenül a kutya fekvőhelye mellé állítjuk, majd reggel és minden étkezés után ráültetjük erre a „pázsitra”. Rövid idő alatt megszokja ezt a „szükség-W.C.”-t; ezután fokozatosan messzebb és messzebb toljuk fekvőhelyétől,

míg végül az erkélyen vagy szabadban kötünk ki vele. A „szükség-W.C.”-ben a szagnyomat természetesen nem szabad eltüntetni, de a fekvőhelytől hozzá vezető utat nem árt fertőtleníteni.

319. Némely kutya nagydolgot ugyan a szabadban, de a kisdolgot inkább a szőnyegen végzi el; erről a leghatározottabban le kell szoktatni

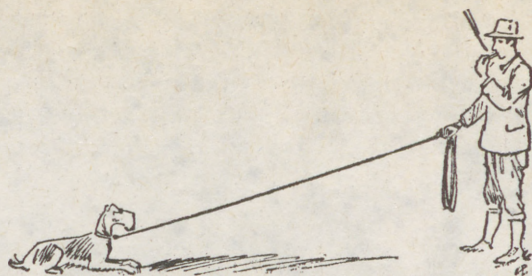
E célból a szabadban, a kijelölt „kutya-W. C.”-n lerakunk néhány, a kutya vizeletével átitatott rongydarabkát, leborítjuk földdel vagy száraz levéllel, majd a kutyát pontosan betartott időpontokban odavezetjük. Ha ott vizez, akkor dicséretben részesül. Ennek a módszernek előfeltétele, hogy a lakásban a kiskutyát vékony láncsal a fekvőhelyéhez láncoljuk.

320. Aki a kölyökkutyának délután vagy este keveset, sőt esetleg semmit sem ad enni, nehogy éjszaka kelljen szükségletét végeznie, ezzel árt az egészségének

A kölyökkutyát bőségesen, tartalmasan és rendszeresen kell etetni, délután és este is jól kell lakatni, ha azt akarjuk, hogy egészségesen fejlődjék. Az esti étkezés különösen fontos, mert az éjszakai pihenés alatt jobb az emésztés.

321. Az „ide gyere” parancs teljesítését addig kell a kutyával gyakoroltatni, míg annak feltétel nélkül engedelmeskedik

Kimondjuk az „ide gyere” vezényszót, hozzáfűzve a kutya nevét, és a hívást rövid fütty-

jellel is megerősítjük. Ha engedelmeskedik, megdicsérik és jutalomfalatot adunk. Ha nem engedelmeskedik — és ez a gyakoribb eset —, a póráz enyhébb rántásával figyelmeztetjük vagy annak segítségével lassan magunk felé húzzuk, miközben állandóan ismételjük a vezényszót és a füttyjelet; amikor már közelünkbe ért, megkapja a jutalmát. Elébe menni nevelési hiba, ezt a kutya a gyakorlat beszüntetésének érezné. Ehhez a gyakorlathoz a póráz tetszés szerint hosszabbíthatjuk. Ha nem pórázon gyakorlatoztatjuk a kutyát, akaratunknak a vetőlánc (306) vagy a csúzli (307) segítségével szerzünk érvényt.

322. Idősebb vagy elrontott kutyát már kényszerítőbb eszközökkel kell arra megtanítani, hogy az „ide gyere” parancsnak engedelmeskedjék

Itt a szorító nyakörvet (303), a tüskés nyakörvet (304) és az idomító hosszú pórázt (305) használjuk; egyébként a 321. pontban mondtak szerint járunk el, csak éppen az engedtlenségét a póráz erősebb megrántásával büntetjük, s egyszersmind egy darabon visszaszaladunk. Póráz nélküli gyakorlatoztatáskor erőteljesebben kell éreztetni a kutyával a vetőlánc vagy a csúzli fájdalmas hatását, persze vigyázva arra, hogy sérülést ne okozunk. De e kényszerítőbb nevelési módszerek mellett sem szabad a dicséretet és jutalmazást mellőzni, mert ezek itt is döntő tényezői az eredményes kiképzésnek.

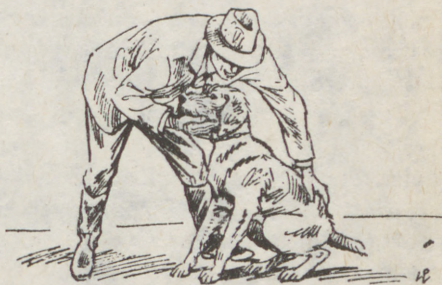
323. Ha a kutya eleget tesz ugyan az „ide gyere” parancsnak, de a közelünkbe érve, rövid elfutásokkal vagy játékos ugrándaással igyekszik a megragadás alól kibújni, a következők szerint kell eljárni

A kutyát hosszú pórázon futni engedjük, majd kiadjuk a hívó parancsot úgy, hogy a pórázt a kezünkkel és a lábunkkal is erősen tartjuk. Egyidejűleg a pórázt lassan, tehát nem rángatva behúzzuk, közben barátságosan hívogatjuk — ilyen esetben kicsit elébe is mehetünk —, majd ha hozzánk ért, megdicsérik és megjutalmazzuk. Rövid idő alatt jól megjegyzi magának, hogy milyen előnyökkel, milyen kellemes dolgokkal jár az, ha minél közelebb kerül a gazdájához.

324. Az ülés betanításával együtt arra is rá kell szoktatni a kutyát, hogy ebben a helyzetben teljesen nyugodtan, de élénken figyelve megmaradjon

Jobb kezünkkel a kutya álla alá nyúlunk vagy a rövidre fogott pórázt erősen megfeszítjük. A másik kezünkkel ugyanakkor lefogjuk a farát, közben mondogatjuk az „ülj” vezényszót; kíséző dicséret vagy dorgálás nélkül jutalomfalatot nyújtunk, de csak ülőhelyzetben engedjük elfogyasztani. Kb. egy perc eltelte után befejezzük ezt a gyakorlatot valami más, legcélszerűbben a néhány méter távolságról kiadott „ide gyere” parancs kiadásával, s közben meg is dicsérik. Ezt a gyakorlatot

mindaddig kell ismételtetni, míg a kutya csak újabb vezényszóra mozdul el ülőhelyzetéből. Ha azonban kényelmi okból vagy unalomból az ülőhelyzetet a lefekvéssel cseréli fel, le-szorítjuk a farát, s egyidejűleg — az „ülj” vezényszó kíséretében — a nyakörvnel fogva felrántjuk az elejét. Számos olyan művelet van — például a nyakörv ráhelyezése, a póráz felcsatolása, ajtónyitás, várakozás a tárgyak elhozására szóló parancsra —, amihez a kutyának ülőhelyzetet kell felvennie.

325. Neveljük ki a kutyából azt a kellemetlen szokást, hogy az általa ismert és kedvelt személyeket ismételten rájuk ugorva üdvözlje

Erről úgy szoktatjuk le, ha nem akadályozzuk ugyan meg, hogy ránk ugorjon, de közben, persze csak könnyebb cipőben jól rálépünk a hátulsó mancsára. Ezt azonnal követi az „ülj” vezényszó, majd simogatással és dicsérettel kellően üdvözljük. Ha ezt háromszor, négy

szer megismételjük, biztosan abbahagyja a felugrást anélkül, hogy a gazdája iránti bizalma meginogna. Mivel azonban az sem kívánatos, hogy a család többi tagjára vagy a kedves ismerősökre ráugorjon, ezeknek is így kell néhányszor a túl bizalmas üdvözlésre válaszolniuk. A felugrás nemcsak azért helytelenítendő, mert a ruhát bepiszkítja, hanem azért is, mert — különösen gyerekeknek — ijedelmet, sőt sérülést is okozhat, amiért a gazdát terheli a felelősség.

326. A kiskutyát megelőző módszerrel szoktatjuk le a felugrásról

Amint látjuk, hogy a kiskutya az üdvözlés jeléül fel akar ránk ugrani, lehajolunk hozzá, feléje nyújtjuk a kezünket, megsimogatjuk,

megdicsérik, így teljesen elveszük a lehetőségét, hogy ránk ugráljon. Ugyanezt tegye minden családtag és gyakoribb látogató is, míg csak le nem szokik erről a túltengő szeretetnyilvánításról.

327. Minden kutyában megvan az érthető, de számunkra mégsem kívánatos hajlam hogy kiszökjön, elcsavarogjon; erről már kezdettől fogva le kell szoktatni

Ha a kiszökésre alkalmas kerítésnyíláshoz gyenge csapdát helyezünk, vagy az ismert időpontban egy segéderőt állítunk oda, aki a szökevényt a csúzlival (307) vagy vetőlánccal (306) fogadja, „ijesztő veszélyzónává” tehet-

jük a kutya számára, ahonnan szűkölve keres a gazdájánál menedéket; a gazdájánál, aki dicsérő szavakkal, simogatással és jutalomfalattal fogadja. Ilyen értelemben minden rend-

szabály célszerű lehet, ami a kutyával egyértelműen érzékelteti, hogy a kiszökdösés kellemetlen következményekkel jár, viszont a gazdája mellett lenni maga a paradicsom.

328. A terített asztal nem „önkiszolgáló étterem” a kutya számára

Első szabály: a kutya csak akkor lehet étkezés idején jelen, ha előzőleg úgy jóllakattuk, hogy még a pecsenye illata sem ingerli.

Második szabály: ha étel van az asztalon, a kutyát nem szabad egyedül hagyni a szobában. Harmadik szabály: amíg asztalnál ülünk, a kutyának egyetlen falatot, még egy kolbászhéjat sem adunk. Szokja meg, hogy a mi ételünk nem az ő eledele. Ha a kutyát étkezés közben odavetett finom falatokkal elkényeztetjük, elkerülhetetlenül rászokik a koldulásra. Negyedik és leghatékonyabb szabály: az étkezési idő alatt a kutyát a „helyére” parancsoljuk (340).

329. Szoktassuk le a kutyát arról, hogy a heverőt, karosszéket vagy ágyat napali pihenőhelyének tekintse

Legjobb mindjárt az első próbálkozásakor „fúj” vagy „helyedre” vezényszóval (340) megakadályozni a felugrást. Ha ez nem használ, állítsunk a tiltott alkalmatosságra felhúzott egérfogót, ami rettentően meg fogja ijeszteni. Ha még ezzel sem értünk volna célt, terítsünk az egyik székre vagy heverőre (de semmi esetre se az ágyra!), ahol éppen a legkevésbé zavar, valami takarót. A jövőben biztosan mindig ezt a helyet fogja felkeresni. Az utóbbi módszert

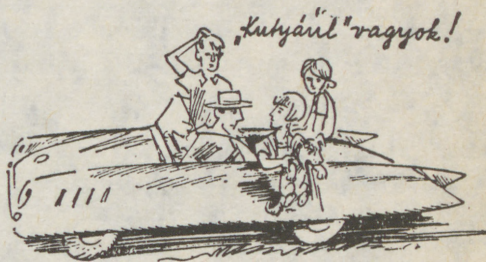
illetően azonban arra is kell gondolni, hogy vannak emberek, akik felháborodva tiltakoznak ez ellen, hogy ilyen „előhasznált” helyre leüljenek.

Az „én” pokedócom!

330. Az autótutakhoz szoktatni kell a kutyát

Minden kutya, nemcsak a kölyök (90), üres gyomorral induljon első autótúrára. Kezdeti nyugtalankodása néhány próbaút után rendszerint alábbhagy, sőt meg is szűnik. Ha hosszabb úton vagyunk, több ízben lehetőséget kell adni a kutyának, hogy szükségletét elvégezze. Az útra mindig vigyük magunkkal etető- és itatótálcáját. A kutyát a hátsó ülésre terített pokrócra ültessük, amit azután szükség szerint kirázhathatunk. Útitársként autóban csak akkor vigyük magunkkal a kutyát, ha a „helyedre” vezényszónak (340) már feltétlenül engedelmeskedik, nehogy a gépkocsi vezetőt zavarja menet közben. Ha a kutyát egyedül akarjuk az autóban hagyni, árnyékos helyen parkoljuk a kocsit, gondoskodjunk egy kis szellőzészről, és soha ne kötözzük oda pórázzal a kocsihoz.

„Kutyáim” vagyok!

331. A „szolgálsra” könnyen betaníthatjuk a kutyát

Először is leültetjük (324), majd elülső mancsainál fogva megemeljük s jutalomfalatot tartunk az orra fölé, amit akkor kap meg, ha

megtámasztatlanul is ebben a helyzetben marad. E gyakorlathoz általában a „kérjél” vagy „kérjél szépen” vezényszót szokták használni. Ügyeljünk arra, hogy a kutya ne a hátsó végtagjain egyensúlyozzon, hanem szép nyugodtan a hátsó felén üljön. De ennek a játéknak megvannak a maga veszélyei. A szolgáló kutya mindig bájos látvány, rendszerint meg is hódítja vele a szemlélőt. De épp ez a baj, mert így nem állja meg, hogy oda ne nyújtson elismerésül valami ingyencfalatot. A fatális végkövetkezmény aztán: a kutya annyira elhízik, elnehezül, hogy már szolgálni sem tud.

332. Az „adj pacsit” szintén könnyen elsajátítja a kutya

A mancs előrenyújtása még a szopós korból visszamaradt mozdulat, amikor az emlőt nyomkodva serkentette a tejleadást (390). Az ülő kutya egyik elülső mancsát kézzel előre húzzuk, s egyidejűleg jutalomfalatot mutogatva mondogatjuk az „adj pacsit” vezényszót. A jutalomfalatot akkor adjuk oda, ha már magától is előrenyújtva tartja a man-

csát. Bizonyos szempontból a „pacsizás” éppen olyan veszedelmes játék, mint a „szolgálás” (331).

A kiképzés

333. A haszon- és őrző kutyák kiképzését bízzuk szakemberre

Az ilyen kiképzés különleges ismereteket és hosszú gyakorlatot kíván. A helytelenül vagy elégtelenül kiképzett haszonkutya a környezetére, sőt még a gazdájára is veszélyessé válhat.

334. A vadász viszont, hacsak időbeosztása és körülményei engedik, lehetőleg maga tanítsa be a kutyáját

Vadászkutyák kiképzéséhez kitűnő útmutató dr. Granderath F. „Vadászkutya-idomítás” (Neumann Verlag, Radebeul és Berlin) c. műve; ebből vettünk át a következőkhöz néhány hasznos tanácsot. Magyar szakmunka: id. és ifj. Jilly Bertalan: Vadászkutyák idomítása.

335. Ha azt észleljük, hogy a kiképzés egy bizonyos módszerével nem érjük el a kívánt eredményt, változtassunk rajta

Néha valami csekély alaki változás is elegendő ahhoz, hogy szándékainkat jobban megértessük a kutyával. Egy lágyabb természetű kutya a túl kemény hangon kiadott parancsra esetleg ijedt hasalással válaszol a barátságosabb utasítást viszont készséggel követi. Ezzel szemben az erős jellemű kutya (245) a kellő határozottságot nélkülöző parancsot elengedi a füle mellett.

336. Ne a kutya vonszoljon minket, hanem mi vezessük a kutyát pórázon

Sajnos, elég gyakori látvány, hogy a kutya ura és parancsolója sorsába beletörődve a

DR. SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

1. A japán csin gyengédséget kíván, de ha megkapja, nagy szeretettel viszonzozza. 2. Pekingi pincz, jó őrző, kis kutya. 3. A papillon keményebb, ragaszkodó luxuskutya. 4. Majompincz, ragaszkodó, igénytelen kutya. 5. A törpe spitz hasznos házikutya. 6. Törpe schnauzer, támadásra kész, de jóindulatú; bevált patkányfogó. 7. Brabanti és 8. brüsszeli griffon; mindkettő értelmes luxus- vagy házikutya.

1. Pointer; jó vizslafajta. 2. Angol szetter, bevált vadász- és kísérőkutya. 3. Az ír szetter vadász- és luxuskutyának egyaránt keresett. 4. Gordon-szetter: jó teljesítményekre képes vadászkutya, de a lakásban is kellemes társ. 5. Rövid szőrű német vizsla; 6. Drótszőrű német vizsla; 7. Szálkás szőrű német vizsla; 8. Hosszú szőrű német vizsla; mind kítűnő vadászkutya.

1. Weimari vizsla, jó vadászkutya. 2. Pudelpointer, kitűnő retriever kutya. 3. Nagy münsterlandi, közkedvelt vadász- és házikutya. 4. Kis münsterlandi, kedvelt vadász- és házikutya. 5. Cocker-spániel, könnyen kezelhető fajta, jó vadász- és házikutya. 6. Hannoveri véreb; nagyvadászathoz nélkülözhetetlen munkatárs. 7. Német fűrjészeb. 8. Német „lagdterrier”.

1. Perzsa agar, a leggyorsabb agárfajta, luxuskutyának is alkalmas, de sok mozgást kíván. 2. Whippet, angol agárfajta, kiváló versenykutya, de amellett intelligens, gyermekszerető házikutya is. 3. Orosz agár. Tipikusan luxuskutya, nyugodt természetű, nem ugató és nem harapós, őrzőhajlam alig van benne, nem is nagyon ragaszkodik. Lovasemberek szívesen tartják kísérőkutyának. Városi lakásba nem való. 4. Afgán agár: feltűnően szép, elegáns luxuskutya, nagyobb városi lakásban is jól tartható, ha elég lehetőséget kap a mozgásra. Nem ugató, nem is verekedős, jóindulatú kutya, de nagyon érzékeny az igazságtalan büntetésre. 5. Dalmát eb: ritkán látható luxuskutya, mozgékony, szaladgálásra mindig kész, lovas és kocsis mellé jó kísérőkutya. 6. Olasz agár: kedvelt, ragaszkodó luxuskutya, még kis lakásban is tartható. Nagyon intelligens, szófogadó, élénk és gyors kutya.

1. Shetland-Collie, más néven Shelti, a skót juhászkutya arányosan kicsinyített változata; értelmes, élénk és jó őrzőkutya. 2. Corgi, hajdanában pásztorkutyanak használták, ma kedvelt, jó őrző- és házikutya, gazdjához és annak családjához nagyon ragaszkodik, de az idegennel szemben bizalmatlan és tartózkodó. A tenyésztés a rókaszzerű küllemre törekszik. 3. Skót juhászkutya vagy collie; a legszebb kutyák közé tartozik, sokoldalú, munkakutyanak és őrzőkutyanak egyaránt alkalmas. De mint házi- vagy kísérőkutya kis közkedveltségnek örvend. Intelligens, szófogadó és hűség. Testmérete és származása érthetővé teszi, hogy sok mozgást kíván. 4. Berni pásztorkutya. A svájciak szép sikerrel tenyésztettek ki néhány kutyafajtát: ezek közül a berni pásztorkutya képét közöljük. Ezek a kutyák nemcsak a nyájőrzésre válnak be kitűnően, hanem jó őrző- és házikutyák is. Nagyon intelligens, bátor, gyors, éber és ragaszkodó kutyák, könnyen nevelhetők és kezelhetők. Mindezen kívül van még egy nagyon hasznos tulajdonságuk: sem verekedésre, sem a vadorzásra nem hajlamosak. 5. Komondor, magyar pásztorkutya. Temperamentumos, kitartó, meglehetősen önálló és akaratos fickó, aki megvesztegethetetlen hűséggel ragaszkodik a gazdjához, az idegennel azonban harciasan szembeáll. Magyarországon bevált nyájőrző. Tapasztalt és hozzáértő kutyatartók kemény keze alatt kiváló őrzőkutya. 6. Kuvasz, magyar juhászkutya. Hűség, bátor, harcias őrző- és jelzőkutya, eléggé ugató, kemény vezetés mellett megbízható társ a ház körül.

A német juhászkutya (1) líhegő kis kölykei még bájosan idélenek, mégis kiütközik már rajtuk valami kis farkasserűség, ami elárulja, hogy nem játékos szobakutyává, hanem az ember bátor és megvesztegethetetlen segítőtársává fejlődnek. A rottweiler (2) nyugodt természetére jellemző az a higgadság, amivel ez a három növendék kutya, szinte katonás sorba rendeződve, a fényképezést fogadja.

1. Német juhászkutya. Sokoldalú használati kutya, bátor, éber, megvesztegethetetlen és hűséges; csak házikutyának nem való, mert alapos foglalkoztatás nélkül elkóborlásra és vadorzásra hajlik, szakszerű idomítás hiányában pedig veszélyesen elvadulhat. 2. Rottweiler, erős, jóindulatú, de szükség esetén támadó szolgálati kutya, nagyobb telepekre őrzőkutyának is alkalmas. Vontatókutyának is szokták használni. A táplálék tekintetében nagyon igényes. 3. Óriás schnauzer. Nyugodt természetű, jóindulatú kutya, de a harcban rámenős, lankadatlan ellenfél. Rendőr- és őrzőkutyának nagyon alkalmas, de a házban is hűséges, gyermekszertető társ, csak kellő mozgási lehetőséget kell számára biztosítani. 4. Airdale-terrier. Robosztus, intelligens, sűrű szőrzete miatt az időjárás viszontagságaival szemben ellenálló kutya; rendőr- és házikutyának is alkalmas. 5. Német boksz. Erős és bátor, rámenős, kiváló őrző- és szolgálati kutya, de hűséges és jóindulatú természete folytán béketűrő, megbízható házikutyának is beválik, csak az idegennel szemben érez bizalmatlanságot. 6. Dobermann. Intelligens, temperamentumos védő- és szolgálati kutya, nagyon bizalmatlan, gazdáját a végsőig védelmezi, Mindennapos rendszeres foglalkoztatást és sok mozgást kíván. Házikutyaként csak erős egyéniség mellé való, kemény és szigorú vezetésre van szüksége. Nagyon ugató kutya!

1. Kuvasz. Megfelelő vezetés alatt kitartó, hűséges, az idegenekkel szemben tartózkodó, jó védőkutya. 2. Bernáthegy. Gyermekszerető, csendes őrző- és védőkutya; csak olyan helyre való, ahol elegendő tere van a mozgásra. 3. Landseer. Az újfundlandi (6) fehér-fekete változata. 4. Leonbergi. Jóindulatú, megbízható őrző- és védőkutya. 5. Hovawart házőrző kutya, különösen vidéki otthonok őrzésére. 6. Újfundlandi: nyugodt természetű, gyermekszerető őrzőkutya.

házsaroktól a fáig s a fától a házsarokig rángatja magát. A pórázon vezetett kutyának úgy kell bal oldalunkon lépkednie, hogy a feje és szügye térdünkkel csaknem egy vonalban legyen. A szoktatás kezdetén bal kézre eső fal vagy kerítés közvetlen közelében vezetjük a kutyát, mozdulatjelként (271) bal lábbal kezdjük a kilépést, minden oldalirányú kitérés kísérletet a szorító vagy tüskés nyakörv megrántásával lefékezzük, az előreszaladást vagy lemaradást könnyű vesszősuhintással büntetjük, s mindezen rendszabályokat a „lábhoz” vezényszóval kísérjük. Közben néha meg is simogatjuk, hogy a szigorú nevelés során is érezze, hogy a gazdája jó. Amint megállunk, a kutyának külön parancs nélkül is azonnal le kell ülnie.

337. Amikor a kutya már kifogástalanul megtanulta és rögzítette, hogy miként kell a vezetősíjon szabályosan közlekednie, elkezdhetjük a „szabadon követés”-t gyakorolni

Ehhez is a „lábhoz” vezényszót használjuk (336). A szabadon követés elkezdéséhez elengedhetetlen, hogy a kutya már feltétlenül engedelmessédjék; ha pórázt nem érezve, netán szökni próbál, újra és türelmesen el kell kezdeni a gyakorlatozást vezetősíjon. A kiképzést csak akkor tekinthetjük befejezettnek, ha a kutyát a szabadon követésben semmiféle figyelemelterelő jelenség, ember, állat, közlekedési eszköz nem tudja megzavarni.

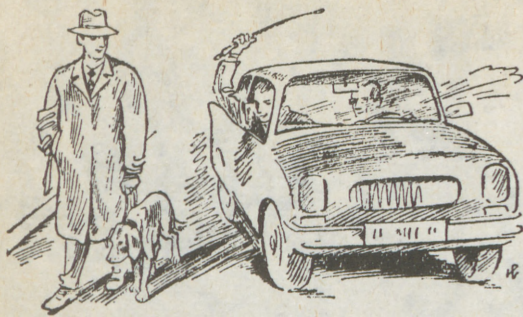
338. Nyilvános közlekedési helyeken csak akkor mellőzhetjük a kutya pórázon vezetését, ha a „lábhoz” vezényszónak minden körülmények között engedelmessédjék

A kutya a közúti forgalomban adódó helyzeteket és azok veszélyeit nem tudja megítélni. Ez az ember feladata. Ha szabadon követés közben is szigorúan a gazdája lába mellett marad, akkor ketten teljes egységet alkotnak. Ha a kutya bármilyen okból megugrik, ennek esetleges következményeiért a gazdája teljes mértékben felel.

339. A kutya tanulja meg idejében, hogy minden közeledő autótól félnie kell

Egy ismerősünket megkérjük, hogy amikor a pórázon vezetett kutyával éppen az úton (nem a járdán vagy gyalogösvényen) haladunk, autójával szorosan mellettünk elhajtva vágja oda a kutyához a vetőláncot vagy húzzon rá egy jót a kutyakorbáccsal. Közben egy-kettőt túlköjlön is. Ezt a gyakorlatot szükség szerint megismételjük. De hogy ennek következményeként olyankor ne ijedezzen az autóktól,

amikor a járműveknek fenntartott utat már elhagytuk, a pórázon tartott kutyát a járdán leültetjük vagy lefektetjük, figyeltetjük vele a mellette elhaladó sűrű járműforgalmat, s közben állandóan dicsérik, simogatjuk, nyugtatjuk, ha pedig menekülni próbál, jutalomfalattal tartjuk vissza.

340. A vezényszóra való lefekvés és a fekvő maradás egészen addig, míg új parancsot nem adunk, a kiképzés alapgyakorlata

A vezényszó „helyedre” vagy „feküdj”. A gyakorlat mindig az ülőhelyzetből indul ki. A könnyebben irányítható típusú kutyát

a nyakánál fogva a földre szorítjuk, a másik kézzel ugyanakkor elülső mancsait előre húzzuk, s közben mondjuk a „feküdj” vezényszót, amit mozdulatjelként (271) még föld felé mutató kéz- és karmozdulattal is kiegészítünk. Ha fekvő marad, kellően megdicsérik. Jobban rögzítjük a gyakorlatot, ha a cipőtalp alatt átfutó póráz segítségével

vel húzzuk le a földre, egyébként az előbb mondottak szerint járunk el. Azt, hogy a kutya a fekvő helyzetben megmaradjon, csak türelemmel érhetjük el; minden gyakorlatozás alkalmával valamivel nagyobb távolságra sétálunk el tőle és azonnal „fúj”-jal dorgáljuk, ha követni próbál. Ehhez a gyakorlathoz hiba lenne a vetőláncot fenyítőeszközül használni, mert csak még gyorsabban igyekezne közelünkbe, hogy védelmet keressen.

341. A fekvést és helyben maradást a „feküdj” vezényszóra (340) a következő módszerrel lehet legbiztosabban elérni:

Egy földre vert cölöpbe vagy fatörzsbe fémkarikát verünk, ezen áthúzzuk a hosszú (legalább 20 m-es) pórázt, s annak karabinerét — lehetőleg észrevétlenül — a vezényszóra fekvő helyzetbe utasított kutya tüskés nyakörvére kapcsoljuk. A kutya a cölöptől 2—3 m távolságra fekdjön. A földre fektetett póráz szabad vége mentén lassan távolodunk a kutyától, s amint a kutya feláll és követni próbál, megragadjuk és hirtelen megrántjuk, hogy a nyakörv fenyítő hatását megérezze, közben kemény hangon odakiáltjuk a „feküdj” vezényszót. Ugyanakkor karral mozdulatjelet is adunk. Miután néhányszor megismételjük a gyakorlatot, magunkhoz hívjuk a kutyát — a szabadon fekvő pórázt maga után könnyen áthúzza a karikán —, s megdicsérik, megjutalmazzuk. Célszerű ezt a gyakorlatot különböző helyeken és sokszor ismételni, így hozzászoktatjuk a kutyát ahhoz, hogy mindaddig fekvő kell maradnia, míg gazdája nem hívja, bármilyen messzire távolodott is el tőle.

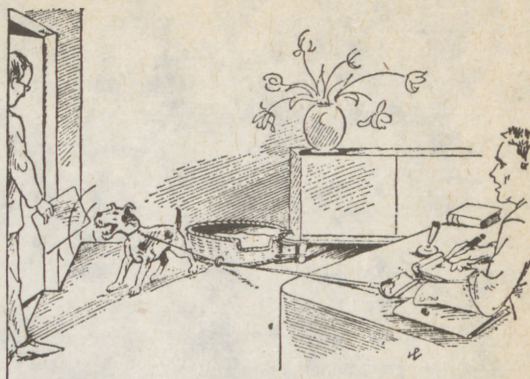
342. A kutyát akadályok átugrására is be kell tanítani

Ez elég könnyű dolog. Egy — a kutya testméretéhez viszonyítva nem túl nagy — kidöntött fával kezdhetjük; magunk is átugorjuk, közben a pórásra vett kutyát „hopp” vezényszóval arra biztatjuk, hogy példánkat kövesse. Ezt a kutya többnyire ellenkezés nélkül meg is teszi. Ha kell, a pórás könnyű megrántásával is buzdíthatjuk. Fokról fokra mind nehezebb akadályok átugrására szoktatjuk, persze ügyelve rá, hogy a kutyát túlságosan kimerítő, túlzott feladat elé ne állítsuk. Ugyanezzel a módszerrel tanítjuk meg árok vagy patak átugrására is, hogy a távolugrásra is ráneveljük. Nehezebb esetben a túlsó oldalra átdobott jutalomfalat s a sikeres visszaugrást jutalmazó dicséret és csábító falat megkönnyíti a feladat elvégztetését.

343. Szoktassuk le a kutyát arról, hogy látogató érkezésekor, a telefon vagy az ajtócsengő megszólalására s más hasonló alkalmakkor huzamosan ugasson

Ennek előfeltétele, hogy a kutya a „helyedre” vagy „feküdj” vezényszóra (340) és az azt kísérő mozdulatjelre (271) a helyén fekve maradjon. A kutyakosár aljára elöl erősített karikán átfűzött, s a kutya szorító vagy tüskés nyakörvére kapcsolt pórásznak a másik végét a szokásos ülőhelyünkön, például az íróasztal mellett ülve, a kezünk ügyében tartjuk. Látogató belépésekor vagy csengetésre kiadjuk a „jelezz” vezényszót (347). Ha a kutya egy-két vakkantás után tovább ugat, egyet rántunk a póráson és a „helyedre”

vezényszót mondjuk. Célszerű ezt a gyakorlatot ismételt csöngetéssel vagy állatogató érzéztetésével, rövid időközönként többször megismételni. Ügyeljünk rá, hogy a kutya kosara nehezebb bútordarabhoz vagy például a fűtőtesthez oda legyen rögzítve.

344. Nagyon következetesen le kell a kutyát arról is szoktatni, hogy az idegent ugatva s játékosan a lába után kapkodva fogadja vagy távozáskor így kísérje ki

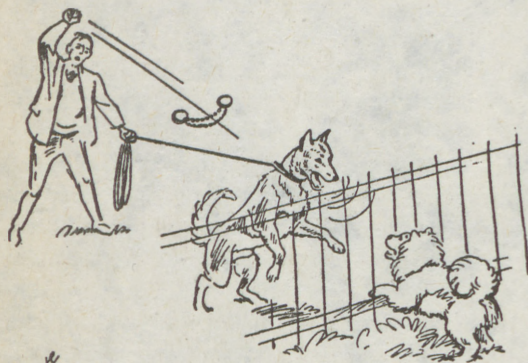
Rátesszük a szorító vagy a tüskés nyakörvet, hosszú pórásra vesszük, a csengő megszólalásakor először ugatni hagyjuk, de amint az ajtó nyílására nekirugaszkodna, a pórás erőteljes megrántásával éreztetjük vele nemtetszésünket mindaddig, míg szép illedelmesen ülve nem marad. Idegenek jelenlétekor vagy eltávozásakor megnyilvánuló más, hasonló kis nevel-

lenségeiről ugyanezzel a módszerrel szoktatjuk le. Főként a spitzek, terrierek, pincsik és tacskók hajlamosak ilyen viselkedésre idegekkel szemben.

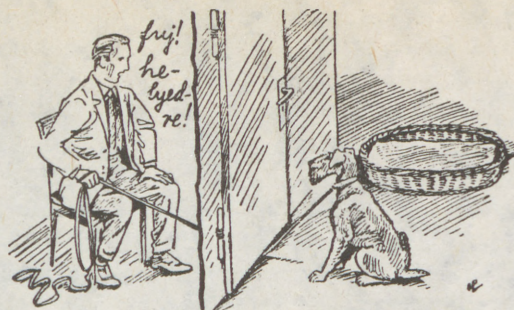
345. A kerítés mentén ugatva cikázó kutya zavarja a gazdája és mások nyugalma, ezért ilyen tekintetben is meg kell nevelni

Elég gyakori látvány az olyan kutya, amely minden élőlényt vagy mozgó tárgyat, ami a kerítés, tehát az ő „vadászterülete” (204) mentén elhalad, észet vesztően ide-oda rohangálva vadul megugat. A leszoktatási gyakorlathoz szöges nyakörvet és hosszú pórázt teszünk a kutyára, s így sétálgatunk vele, néha meg-meg állva, kerítésünk mentén. Amint valami külső mozgásra ugatva neki akar iramodni, erőteljesen visszarántjuk és „feküdj” (340) parancsot adunk. Minden újabb kísérletet határozott „fúj”-ozás közepette megakadályozunk, végső esetben a vetőlánc (306) segítségével térítjük észére.

346. A szobában magára hagyott kutyát az ugatásról és a vinyogásról a következő módszerrel szoktatjuk le

A gyakorlathoz a 343. pont szerint kezdünk hozzá, csak éppen a hosszú pórázt nem az ülőhelyünkön, hanem a szobaajtó alatt vezetjük ki az előszobába (ha kell, átmenetileg saroklátéttel egy kissé megemeljük az ajtószárnyat). Amint a gazda eltávozása után a kutya ugatni vagy vinyogni kezd, az előszobában tartózkodó segédkező erősen meghúzza a pórázt — a tüskés nyakörv így fájdalmat okozva működésbe lép — s néhányszor megismétli a „fúj” és „feküdj” vezényszavakat. Persze ezt a gyakorlatot is többször, esetleg jó néhányszor meg kell ismételni.

347. Arra is meg kell tanítani a kutyát, hogy parancsra ugasson

Sokszor már a kölyökkutya is ugatni kezd, ha idegen személy lép a szobába, vagy ha az ajtón kopogtatnak, sőt sok más jelenségre is. A hangadásra magunk is buzdítjuk azáltal, hogy ilyenkor az „ugass” vezényszót mondogatjuk, majd megdicséjük. Így a kutya hamar meg-

tanulja, hogy e cselekedet és a hallott vezényszó között összefüggés van. A kifejlett kutyának ehhez a gyakorlathoz macska vagy őzgida irháját, döglött nyulat, döglött madarat vagy valami más, a kutya számára csábos dolgot számára elérhetetlen magasságban egy fára felerősítünk, megmutatjuk neki, és „ugass” hangjellel utasítjuk a hangadásra. Ha a parancs teljesítésekor mindig jutalomfalatot kap, rövidesen már akkor is jelezni fog, ha a jutalomfalat felmutatásával az „ugass” vezényszót mondjuk.

348. A vízzel lépésről lépésre barátkoztatjuk meg a kutyát

Kis tó vagy patak sekély parti vizében kezdjük a szoktatást. Belegázolunk a vízbe, s a kutya rendszerint habozás nélkül követ.

Ha mégis ódzkodik tőle, egy kicsit meghúzzuk a pórázt, így kényszerítjük a vízbe lépésre. Később már a mélyebb vízbe is beúszunk. Többnyire magától is követni fog, különösen, ha játszadozva fadarabot dobálunk neki a vízbe. Az úszás technikájára a kutyát nem kell

tanítani, annak tudományát már születésétől fogva magával hozza. Ennek ellenére nem szabad átmenet nélkül, durva erőszakkal mély vízbe dobni. Ettől egyrészt víziszonyt kaphat, másrészt a gazdája iránt érzett bizalma is meginog. Hideg időben ne engedjük vízbe a kutyát. Késő őszi és téli vízi munkára csak edzett és erre trenírozott vadászkutyát szabad befogni.

349. Fontos, hogy a vízből kijövő kutya (348) kiadós szaladgálással felmelegítse magát és a szőréből jól kirázza a vizet

Amíg ez meg nem történt, ne vegyük pórázra. A közelben álló embereknek tanácsos ilyenkor „szórástávolságon” túl húzódni; a vízcseppek néhány méter távolságra is szétfröccsennek.

350. Ajánlatos dolog a kutyát úgy nevelni, hogy csak a „vedd” parancsszóra nyúljon bármilyen ételhez

Ehhez csak annyi kell, hogy a kutya a „fúj” és „vedd” vezényszavak közötti különbséget

jól megértse és rögzítse. Egy húsdarabot tartunk elé, s a „fúj” vezényszót mondogatva többször is megakadályozzuk, hogy bekaphassa. A következő lépés, hogy a pórázra vett kutya elé a földre helyezük a falatot. A tiltó gyakorlat többszöri megismétlése után a „vedd” vezényszó kíséretében odaadjuk neki

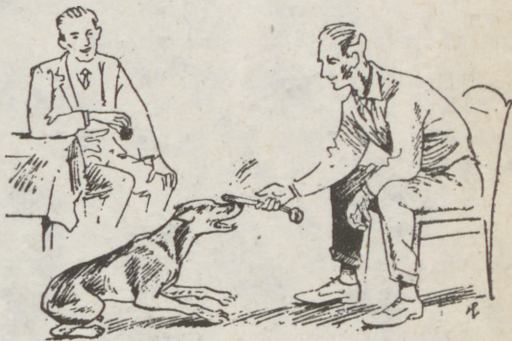
Birka-hüelem

a húsdarabot és megdicsérjük. Ezt a gyakorlatot addig kell ismételni, míg a kutya még a saját etetőtálcájában levő ételhez is csak a „vedd” vezényszó elhangzása után nyúl. E tekintetben úgy neveljük azonban, hogy bármely családtag „vedd” utasítására is engedelmessédjék.

351. Igyekezzünk arra nevelni a kutyát, hogy idegentől soha ne fogadjon el falatot

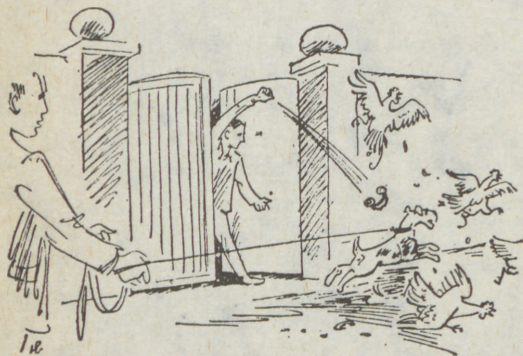
A „vedd” vezényszóra idomított kutya (350) idegentől általában nem fogad el falatot. Ha ez mégis megtörténik, nevelési cézzattal gondoskodjunk róla, hogy a dolog fájdalmas emléket hagyjon a kutyában. Ilyen gyakorlat lehet például az, hogy valaki idegen csábítóan nyújt a kutya felé egy villára tűzött

húsdarabot, de amikor az utána kap, hirtelen fordulattal a villa másik végével jól az orrára koppint. Másik módszer: egy kiképző segéd-személy borssal vagy csípős paprikával alapon megtöltött, olyan húsdarabot nyújt a kutyának, amit egyben nem tud lenyelni, kénytelen szétharapni, s így a fűszer teljes csípős-ségét „élvezheti”. Ezután a gazdája ad ennél lényegesen kellemesebb jutalomfalatot, és még meg is dicséri. Ilyen módon megakadályozhatjuk, hogy kutyánkat megmérgezzék, ami sajnos még manapság is előfordul. De jobb, ha csak haszonkutyát idomítunk így, mert a módszer olyan következménnyel járhat, hogy a kutya idegenekkel szemben túlzottan vaddá válik.

352. A háziállatok, főként a baromfi kergetését semmi esetre se nézzük el a kutyának

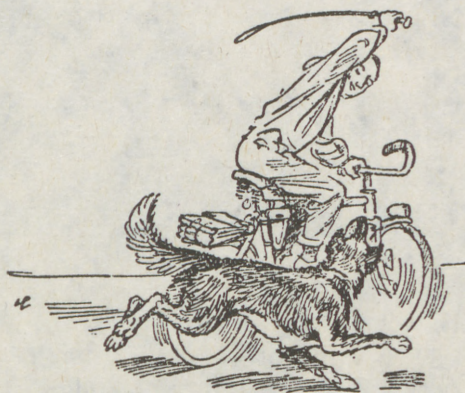
Már az első ilyen kísérletet el kell fojtani a szorító vagy tüskés nyakörvbe kapcsolt póráz erős megrántásával és sűrű „fúj”-ozással. Ha a kutya hirtelen ugrik ki, s rohanni próbál — mint mindig, most is hosszú póráz

segítségével gondoskodunk róla, hogy a szöges nyakörv fájdalmat keltsen. Olykor a vetőláncot (306) is utána dobhatjuk, és közben a „fúj” szóval szigorúan megdorgáljuk. Az idomítás hatékonyságát még fokozhatjuk, ha például falusi utcán, ahol bőven adódik a csibekergetésre alkalom, a segédkező személy valami fedezékből hirtelen előlépve a vetőláncsal vagy a „csúzlival” (307) nyomtatékosan figyelmezteti a tilos csibekergetésre vetemedő kutyát.

353. Ha a kutya a kerékpárosokat kergeti, kerékpárról kell a szenvedélyéből kigyógyítani

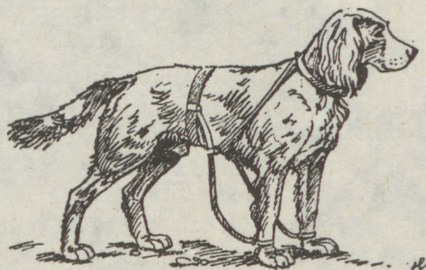
Ha akkor büntetjük a kutyát, mikor a kerékpárkergetésből hozzánk már visszatért, nehezen fogja a két dolog közötti összefüggést megérteni (292). Ezért egy kerékpáros segít-

ségét kell igénybe vennünk. Megkérjük, hogy a kergető kutyához vágja oda a vetőláncot, csúzlizzon bele néhány szem durva sörétet, esetleg húzzon rá egyet-kettőt a korbáccsal. Többnyire egyetlen ilyen élmény is elég ahhoz, hogy a kutyának tette megismétlésétől elvegye a kedvét. Megjegyzi magának: a kerékpár fájdalmas dolog.

354. Az üzésről és vadorzásról a kutyát az „idomítóhám” (309) segítségével szoktatjuk le

Ezt az eszközt csak különleges esetben vegyük igénybe, ha a személyi idomító módszerek (352) nem vezettek sikerre, vagy ha e hosszadalmasabb módszerekre nincs elég dőnk. Egyedül álló majorban, üzemegység-

ben vagy kertes házban kell ehhez az eszközhöz nyúlni, ha a kutya erősen hajlik a vadorzásra.

355. Bizonyos esetekben a vadorzást és az állatok üzését kolonccal tudjuk megakadályozni; a koloncot úgy kell a nyakörvre erősíteni, hogy szaladás közben az elülső lábaihoz ütődjék és így éles fájdalmat okozzon

A kolonc az idomítóháznál (309) is keményebb eszköze a nevelésnek, s azzal azonos körülmények között, illetőleg helyeken válhat szükségessé. Különösen őrző kutyák megfékezésére alkalmas ott, ahol éjszaka szabadon járhatnak és a vadállományban jelentős károkat tehetnek. Az olyan kutyatartó, aki maga mellett tartja és maga képezi ki a kutyáját, ezeket az eszközöket soha nem fogja igénybe venni.

356. Már a kölyökkutyát is ránevelhetjük bizonyos tartózkodásra idegen személyekkel szemben

A gyakorlatot nagyobb helyiségben végezzük; a kölyköt „ide gyere” és más barátságos szavakkal hívogatjuk, ugyanakkor a segítségül jelen levő idegen személyek különféle kellemetlenségben részesítik, például vé-

kony vesszővel vagy összehajtogatott újsággal (295) ütést mérnek rá, könnyebb, vékony vasláncot vágnak hozzá (306), esetleg egy kicsit belerúgnak. Ezek elől a kutya a gazdájánál keres menedéket, és meg is kapja tőle a jutalomfalatot. Így a kutya megtanulja,

hogyan érdemes az „ide gyere” vezényszóra hallgatni, ráadásul azt is érzi, hogy gazdája, a „falkavezér”, aki minden veszedelemtől megvédi. A gyakorlatban természetesen csak idegenek vegyenek részt, soha ne családtagok.

357. Arra is ránevelhetjük a kutyát, hogy szükségleteinek elvégzésekor ne húzza az időt

Ennek azért van jelentősége, mert esetleg sietős az utunk, kevés az időnk, amikor a kutyát szükségleteinek elvégzésére a szabadba visszük. Amint kis- vagy nagydolgát elvégezte, egy következetesen ilyen alkalmakkor használt hangjellel (268) megdicsérfjük: „jól van”, „jó kutya”, a nevéét is hozzáfűzve. Ha ezt többször megismételjük, végül az adott hangjel arra fogja a kutyát ösztönözni, hogy időhúzás nélkül elvégezze szükségleteit.

358. Tárgyak elhozására, az „apportírozásra” csak akkor kezdjük a kutyát idomítani, ha az „ide gyere” (321) „ülj” (324), „lábhoz” (337) és „feküdj” vagy „helyedre” (340) vezényszavaknak már kifogástalanul engedelmessékedik

Tárgyak elhozására a kutyát általában különösebb nehézség nélkül meg lehet tanítani, mivel a dolog ösztönös játékoságával jól egybevá. A gyakorlathoz használt tárgyat a hosszú pórásra vett és ülőhelyzetbe parancsolt kutya szájába tesszük, kiadjuk a „hoz” vezényszót és kiegészítő mozdulatjelként dobantunk a lábunkkal. Ha a dolog nem megy simán, válasszunk valami olyan tárgyat, ami a kutyának különösen kedves, például csontot, irhadarabot vagy hasonlót. Ha a gyakorlótárgyat már készségesen tartja a szájában, átérünk az „apport-cövek” használatára (308). Addig gyakoroltatjuk, míg nem hajlandó hosszabb ideig, akár 5 percig is a szájában tartani és hordozni; de ha elejti, nem büntethetjük érte, egyszerűen kényszerítjük, hogy ismét a szájába vegye. A gyakorlótárgyat az „ereszd” vezényszót mondvá vesszük ki az — ugyancsak ülő — kutya szájából. Ha nem akarja elengedni, puhán megfogjuk az

alsó állkapcsát és közben jutalomfalatot nyújtunk neki; ha másként nem megy, „madár-fogással” (153) nyitjuk ki a száját, s megdicséjük, megjutalmazzuk, amint a tárgyat kiejtette. Következetes, hosszabb gyakorlatozás után a kutya nagyobb távolságból is elhoz valami tárgyat és ellenkezés nélkül átadja a gazdájának.

359. Ha a tárgyak elhozását (358) már kifogástalanul megtanulta, fokozatosan növeljük az „apport-cövek” (308) súlyát

A súlyt csak fokozatosan növeljük, hiszen a kutya izmait megfelelően erősíteni kell. Fontos, hogy a kutyanak öröme teljék az apportírozásban, soha ne érezze kellemetlen,

Éz az igazi „apport fa”!

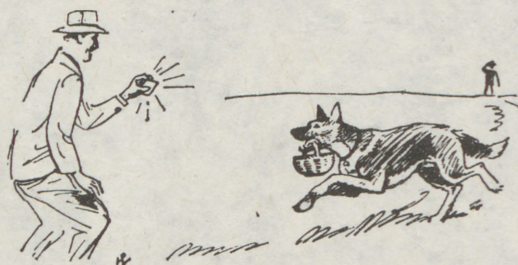
A kutya megöregedése és kimúlása

361. A kutya fizikai igénybevételekor mindig tekintettel kell lenni a korára
Általában azt tartják, hogy a kutya egy életéve az ember hét életévének felel meg. A hétéves kutya szakálla őszülni kezd, a tíz-tizenkétéves kutya már „tisztes öreg”. Az egészen apró és a legnagyobb testű ku-

terhes kötelességnek. Az apportírozandó tárgy maximális súlya a kutya testméretétől és felépítésétől függően változik. A túlterhelést feltétlenül el kell kerülni.

360. A „jelentésre” a kutyát segédszemély bevonásával taníthatjuk be

„Jelentésen” azt a képességét értjük, hogy parancsra levelet vagy bármilyen tárgyat egy számára ismert személyhez nagyobb távolságra elvigyen. Az elhozásra (358) már kifogástalanul betanított kutyanak az átadandó tárgyat a szájába nyomjuk és kiadjuk a „jelents” vezényszót. A tőlünk kb. 100 m távolságban álló segédkező — akit a kutyanak okvetlenül ismernie és kedvelnie kell — nevéen szólítja, füttyjelt is adva barátságosan magához hívogatja, s ha odaért, megdicséri, megjutalmazza,

majd pórázra veszi és elveszi tőle a tárgyat. Rövid szünet után fordított irányban ismétljük meg a gyakorlatot; most a segéd adja ki a „jelents” vezényszót, a gazdája hívogatja magához a kutyát és dicsérettel, jutalomfalattal fogadja. A gyakorlatot a kiképzés előrehaladásával mind nagyobb távolságok beiktatásával ismétljük meg. A jól betanított kutya több kilométer távolságra is képes ilyen hírközlésre.

362. Amikor aggkori gyengesége következtében a kutyának már csak kínlódás az élete, a szenvedéstől meg kell váltani

Ez mindig nehéz és szívfájdító elhatározás, de éppen négy lábú barátunk iránti szeretetünk követeli meg. Amikor látása és hallása erősen megromlott, a szőre megritkult, a vidám futkározás helyett inkább a fekvést és alvást választja, a tisztasági követelményeknek sem igen tud eleget tenni, ez már nem élet, csak tengődés a szegény állatnak. Az állatorvos gyors, váratlan és fájdalommentes halállal tudja megváltani. Jó, ha ekkor a gazdája mellette van, bármennyire nehezebbre is essék,

A szuka

364. Tüzelése idején (16, 376) a szokásosnál is jobban kell a szukát gondozni

Ha a szuka úgy van nevelve, hogy a „helyedre” parancsra (340) kosarában vagy a kutyaházban nyugodtan megmarad, külön gondozásunknak elég csak fekvőhelye, párnája vagy pokróca rendszeres tisztán tartására szorítkoznia; nagyon célszerű ilyenkor, ha ezeknek cserélhető, mosható huzatuk van (74). Ha a szuka ahhoz szokott, hogy a lakásban szabadon mozogjon, a padlóról az elkerülhetetlen nyomokat padlóronggyal fel kell törölni.

365. A tüzelésből keletkező piszkításokért a szukát semmiképpen ne büntessük

A tüzelés és ennek következménye természetes és elkerülhetetlen dolog. Ha arra szánjuk rá magunkat, hogy szukát tartunk (16), ennek hátrányos oldalaival is számolnunk kell. De ne felejtjük el a szukanak javára írni, hogy mindig simulékonyabb, kedvesebb és odaadóbb, mint a kan kutya.

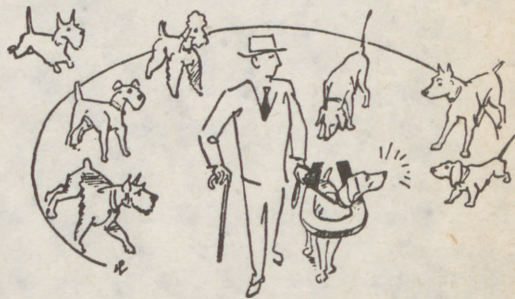
366. Tüzelő szukával forgalmas utcákon, tereken és utakon lehetőleg ne sétál-gassunk

Ebben az állapotban a szuka ellenállhatatlanul mágnesként vonzza magához a környék

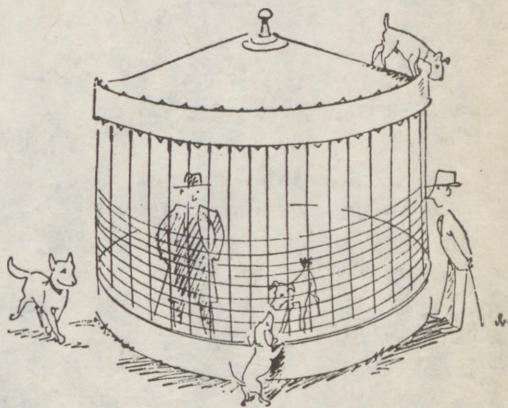
hogy utolsó pillanatban a kutya ne érezze magát egyedül és elhagyatottnak. A kimúlt kutya tetemének eltakarítását a helyi előírások szabályozzák.

363. Ha a kutya gyógyíthatatlan betegségben szenved vagy súlyos sérülést kapott, ki kell végeztetni

Ilyen esetben a halál megváltást jelent a gyötrelmes tengődéstől. Az olyan kutyának például, amely közlekedési baleset folytán egy vagy két mancsát elvesztette, a seb tökéletes begyógyulása és gazdája minden szerető gondoskodása ellenére is örömtelen és kínos lenne az élete.

minden kan kutyáját, s ez bizony sok bosszúságot, bonyodalmat okozhat. Magától értetődik, hogy csak rövid pórázon visszük ilyenkor a szabadba; nem árt, ha valami komolyabb bottal is felfegyverkezünk, hogy a túlságosan tola-kodó udvarlókat távol tarthassuk.

367. Ha a tüzelő szukát kertbe, istállóba vagy pincébe zárva tartjuk, megfelelő övintézkedéseket kell tennünk

A kerítés olyan magas és szilárd legyen, hogy azt a kutya sem átugorni, sem aláásni ne tudja. A nem eléggé szilárd ajtót, ablakot vagy léckerítést ilyenkor a kutyák a fogukkal

A kutya tenyésztése

368. Mielőtt valaki kutyatenyésztésbe kezd, alaposan mérlegelje, hogy megvannak-e az ehhez szükséges előfeltételek

Nevezetesen: speciális szaktudás, elegendő kifutóhely, általában bekerített kennel; kellő szabad idő és a kutyák iránt őszinte szeretet; fajtatiszta tenyésztési alapanyag; a lehetőség a szaporulat eladására; végül anyagi áldozatra való készség abban a tudatban, hogy a befektetett pénz többnyire nem térül meg, mert bizony sok minden kell ahhoz, hogy a kutyatenyésztés jó „üzlet” lehessen.

369. A törzskönyvezés az egyetlen módja annak, hogy a kutya családfáját megalapozzuk, hogy a kutya „származási igazolást” (40) kaphasson; ezt a törzskönyvezés szabályzata több feltételhez köti

Aki kutyatenyésztést akar folytatni, annak ismernie kell a szabályzatban a kan kutyára és a szukára lefektetett minőségi előírásokat. A „fajtastandard”-tól (43) jelentősebben eltérő, alkatilag hibás vagy rossz tulajdonságú

Pároztatás és vemhesség

372. Fedezés végett a szukát a tüzelés idején hozzuk össze a kannel

A szuka öt-hat hónaponként, többnyire tavasszal és ősszel tüzel, két-három, esetleg négy hétig is. A kant a legkönnyebben a tüzelés csúcspontján fogadja, ami a „színezés” (Ivarszervi vérzés) kezdetétől számított 10–16. napon következik be. A párját a szuka

szilánkra téphetik. A kertet magas vaskerítés zárja hermetikusan körül. A zárt helyiségbe, ahol a szuka tartózkodik, csak a gazda léphessen be, neki ugyanis érdeke, hogy a szuka meg ne szökjön. Olyan lakásban, ahol sok a jövés-menés, a tüzelés időszakában jobb a szukát megkötve tartani.

egyedeket tenyésztésre alkalmatlannak nyilvánítják, s így ezek nem kerülhetnek törzskönyvezésre.

370. Annak megítéléséhez, hogy két fajtatiszta kutya alkalmas-e párosításra, bízzuk inkább a szakemberre

Ennek szakszerű megítéléséhez a törzskönyvi adatok kritikus értékelése és a kutyák különösen kedvező vagy éppen javítandó tulajdonságainak alapos ismerete szükséges.

371. Csak tenyészérett kan kutyát vagy szukát szabad tenyésztésbe venni

A tenyésztésre való érettséget a kutyák a teljes testi kifejelettség állapotában, éppen ezért a fajtától függően igen eltérő korban érik el. A házasítás a kutya esetében a vadon élő állapothoz viszonyítva előbbre hozta az ivarérettség időpontját; a kan már 9–12, a szuka 7–10 hónapos korában ivarérett, bár a testi fejlődés folyamata még nem zárult le. A kutyafajták tenyésztési előírásai pontosan megadják, hogy milyen korú szukát, illetőleg kankutyát szabad pároztatni.

Csak ne lenne ilyen vagy!

nem válogatja meg. A párosításnak mindazonáltal előfeltétele, hogy a partnerek nagyjából azonos nagyságúak legyenek.

373. A szukát lehetőleg a tavaszi, ne az őszi tüzeléskor fedeztessük

Az alom fölnevelése, majd a kölyök- és növények kutyák kiképzése a meleg nyári időszakban könnyebb és kevesebb kockázattal jár, mint télen. A tavaszi ellés egyébként az őszi, természetszerű viszonyokat is jobban megközelíti.

374. A szuka még sikeres fedeztetés után is többször magához engedi ugyanazt a kant, sőt akár más kan közeledésének is enged

Ezért többször és különböző kanok által is termékenyülhet, s így az alom különböző keverékeket képviselhet (234). Éppen ezért nagyon kell ügyelni rá, hogy a fedezés után is folytatódó tüzelés alatt (366, 367) egy másik kan meg ne termékenyíthess

375. A szuka és a kan „ragadása” a fedezési aktus után természetes jelenség, erőszakosan nem szabad megszakítani

A „ragadás” 20—30 percig is eltarthat, mivel a hímvesző megduzzadása csak lassan apad le, és ez akadályozza a szétválást. Bármilyen beavatkozástól óvakodni kell! Előfordul, hogy — különösen, ha nem kívánatos partnerrel történt a párosítás — erőszakkal szétráncigálják a kutyát vagy egy vödör hideg vízzel érik el, hogy rémület keltette erőfeszítéssel szakadjanak el egymástól. Ennek azonban súlyos sérülés lehet a következménye, az erős vérvesztés még a kutya pusztulását is okozhatja. A ragadásnak a szuka megtermékenyülésében egyáltalán nincs szerepe.

376. A tulajdonosnak fizetendő fedezési díj összegében előre meg kell állapodni, mielőtt még a kant összehozzuk a szukával

A fedezés díja a fajta értékétől és ritkaságától függően változik, de semmi esetre se legyen

több, mint a fajta 8 hónapos kölyökkutyájának szokásos ára. Sokszor egy kölyök átengedésével fizetnek, ebben az esetben azt a kan tulajdonosa maga választhatja ki az alomból.

377. A szuka vemhességét csak a fedezéstől számított 5. hét után lehet megállapítani

A vemhes szuka egy kissé ellustul, a vékonya kigömbölyödik. A vemhesség általában 9 hétig tart. Az ellést megelőző órákban a szuka felűnően nyugtalankodik.

378. A vemhes szuka túltáplálása nagy hiba

A zsírlerakódásos súlygyarapodás semmit sem használ az embrióknak, csak megnehezíti az ellést. Csak a táplálék értékét kell ilyenkor növelni. Nyers tojást, májat, húsos, nyers borjúcsontot kell adni a kutyának, és sárgarépa, paraj, egyéb főzékféle és gyümölcs etetésével kell a vitaminnal való megfelelő ellátásáról gondoskodni. Naponta egy kávéskanálnyi csukamájolaj beadása is nagyon ajánlatos. A vesék fokozottabb átmosásához ilyenkor nagyobb folyadékmennyiségről szintén szükséges gondoskodni.

379. A vemhes szukát mindennap jól meg kell sétáltatni

A kellő mozgás, a sok friss levegő és napfény a kölyöknél meghozza a gyümölcsét. A vemhesség ötödik hetétől fogva a szukát kímélni kezdjük. Ügyelünk rá, hogy séta közben ne kergessen állatot, nem ugratjuk és nehezebb tárgyat sem apportíroztatunk vele.

380. A pároztatott, de meg nem termékenyített szukánál „álanyság” léphet fel

Ennek jelei a valódi vemhesség tüneteivel azonosak: fokozott étvágy, súlygyarapodás, elkényelmesedés. Néha még ellési „fészket” is készít magának. Mintegy 9 hét elmúltával lassan visszanyeri eredeti karcsúságát. Sokszor még az emlők is megduzzadnak és a tejképződés is megindul. Ez utóbbi esetben, ha lehet,

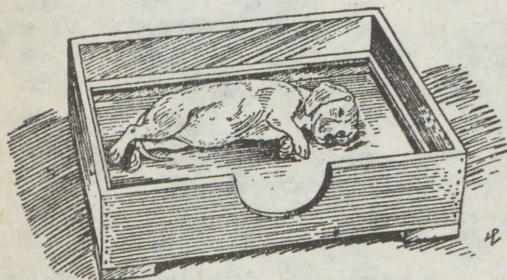
idegen kölyköket csempésszünk be hozzá szoptatásra, vagy szűk kosztra fogjuk (zabpelyhet egyáltalán nem szabad adni), hogy a

tejképződés visszafejlődjék. Ilyen óvintézkedések nélkül az emlők gyulladásba jöhetnek, ami már állatorvosi kezelést tesz szükségessé.

Kölykezés és „gyermekágy”

381. Ládából készítsünk helyet a szukanak a kölykezéshez

A láda a szukanál valamivel hosszabb és testméretétől függően 25—50 cm magas legyen. A fekvő szukanak, majd a kölyköknek is kényelmesen el kell a ládában férniük. A láda egyik falába nyílást vágunk, mégpedig az aljától számított olyan magasságban, hogy a szuka könnyen kiléphessen belőle, de a kölykök nem. A lád falak belső oldalára, kb. 10 cm magasságban lécet erősítünk, nehogy a szuka véletlenül agyonnyomja valamelyik kölyköt.

382. A szülés céljára szánt ládát (381) szalmával kibéleljük és pokróccal letakarjuk

Ha nincs kéznél szalma, szénát is használhatunk. De ezt az „almot” időnként ki is kell cserélni. Kisebb termetű kutya ládáját lazán töltött kis szalmazsákkal is bélelhetjük. A ládára terített pokróccal a meleget kívánó kölykök számára gondoskodunk a kellő hőmérsékletről, de egyúttal megakadályozzuk a számukra ártalmas légvonatot is.

383. Szülés előtt és után két napig csak folyékony táplálékot adunk a szukanak

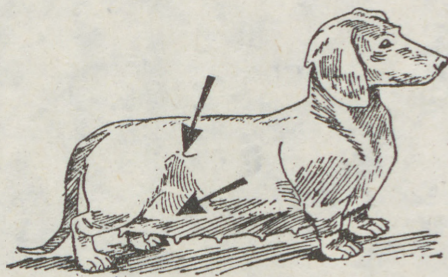
Az emésztés megkönnyítésével kíméljük a testi erejét, ami megkönnyíti az ellést. Négyóránként egy-egy bögre nyers tejet adunk

neki inni, amibe egy kávéskanálnyi mézet vagy zabpelyhet kevertünk.

384. A szuka nyugtalan, az ételt elutasítja, a hasa megereszkedik, a lágyéka beesik — ezek jelzik a szülés közeledését

Figyelemmel kísérjük a szukat, amikor megindulnak az ellési fájdalmak, kedves szavakkal nyugtatjuk, ha mozgolódik, szép barátságosan visszatérjük helyére, de egyébként nem avatkozunk bele a dolgok menetébe. Ha a szülési fájdalmak túl gyengének látszanak, a dereka tájához tett termoforral meggyorsíthatjuk a folyamatot.

385. Szülés idején gazdája tartózkodjék a szuka mellett

Azért legyen ott, mert jelenléte nyugtatólag hat a kutyára; egyébként, ha az ellés normális lefolyású, nem kell és nem is szabad segítenie, mert a szuka biztos ösztönrel minden szükségset maga is jól elintéz. Feltépi a magzatburkot, elharapja a köldökszínort s a méhlepénnyel együtt meg is eszi, ami serkenti a

tejleadást; végül az orrával és szájával addig dögönyözi a kölyköket, amíg lélegzésük meg nem indul. Az ellés 3,5 óráig is eltart. Ez alatt kevés langyos, vizezett tejet itatunk a szukával, és nyugtatólag beszélünk hozzá. A gazdán kívül minden más személy jelenléte csak zavarja az ellést.

386. Ha a szuka nem végzi el ösztönyszerűen és helyesen a különböző műveleteket, akkor beavatkozásra van szükség

Nagyon lágyszemű (245) szukával előfordul, hogy a kölyköket nem szabadítja ki a magzatburokból. Ilyenkor tompított végű ollóval annyira feltépjük, hogy kicsússzon belőle. A testétől 3 cm-nyire fehér varró-

selyemmel elkötjük a köldökzsinórt, s közvetlenül az elkötési hely előtt alkoholban fertőtlenített ollóval elvágjuk. Egy ujjal óvatosan kítátjuk a kölyök száját, eltávolítjuk a nyálkát és a nyelvet előrehúzzuk. Ha a lélegzés nem indulna meg, a hátulsó lábainál fogva kicsit meglengtetjük. Könnyű hasmasszázzsal, 41 C fokos vízfürdőben való felmelegítéssel vagy a vízbe fült ember újraélesztéséhez használatos mozdulatokkal rendszerint sikert érünk el.

Gyógytornázzik a kismama

387. Szülés után a szukát naponta háromszor meg kell sétáltatni a szabadban

Erre mindenképpen szükség van, még ha a kutya ódzkodik is tőle, egyrészt hogy szükségleteit elvégezze, másrészt hogy tagjait megmozgassa, és fokozatosan ismét hozzászokják a rendszeres, mindennapi testmozgáshoz.

388. A szoptató szukát tápanyagban gazdag és elég híg étellel etessük

Az áztatott zabpehely kedvezően hat a tejtermelésre. Ezenkívül bőségesen adjunk nyers húst, nyers tojást, rizst, borjúcsontot és vitaminban gazdag, nyers zöldséget (105). Egy kevés csukamájolajat is keverjünk az eledelbe. Az eledel — minthogy a szuka most több folyadékot kíván — a szokottnál hígabb legyen.

389. A kölyök ápolását az első héten bízzuk a szukára

Az anya a kölyök kis piszkát is eltünteti. Nekünk nincs más feladatunk, minthogy a szalma- vagy szénaalmot szükség szerint kicseréljük (382). Az első kilenc nap alatt a kölyök nem lát, mert szemük csak a 10. napon nyíladozik. Ha a kölyök eléri a négy-

hetes kort, amikor már kimászálnak a ládából és azon kívül végzik el szükségleteiket, a mama elkezd velük a játszadozást.

390. A szoptató szuka emlőinek kisebbedését megakadályozhatjuk, ha a kölykök hegyes karmait letompítjuk

A kölykök kiválogatása

391. Az első kölykezés alkalmával legfőbb 4, a továbbiakkor legfőbb 6 kölyköt hagyhatunk meg a szukanak

Egy szuka általában 5—10 kölyköt ellik. De ha erős, egészséges kölyköket akarunk felnevelni, az anyát pedig kímélni szeretnénk, az almot csökkentenünk kell. A kiselejtett kölyköket állatorvossal pusztíttassuk el, fájdalom nélkül.

392. A meghagyandó kölykök kiválasztása
Válogatáskor a kanokat előnyben részesítik, mert ezeket inkább keresik, mint a szukákat. Minthogy minden kölyök más-más megtermékenyített petéből keletkezett, egyazon alom egyedei genetikailag (örökletesen) nem azonosak, s így külsőben és hajlamban egyaránt jelentősen eltérhetnek egymástól.

393. Az alomból mindig a legerősebb, a legjobb teljesítőképességű és a leginkább fajtajellegű egyedeket kell megtartani

Az átlagnál nagyobb testsúlyú, az esetlenül nagy fejű — később éppen ez lesz a kellő arányú — és a megkívánt fajtabélyegeket legvilágosabban jelző kölyköket kell megtartani.

Szopás alatt mancsuk nyomkodásával szivattyúzzák ki a tejet, s közben könnyen sérülést okozhatnak az emlőn. Úgy a 10. nap körül nagyon óvatosan levágjuk a karmok hegyét, a továbbiakban pedig finom körömráspoly segítségével tompítjuk.

A satnya, testi hibás, rosszul szopó vagy túl keskeny fejű kölyköket selejtezzük ki.

394. Ha válogatáskor (392) a kölykök magatartását is figyelembe akarjuk venni, a következőképpen járhatunk el:

1. Amikor a kölykök már mászkálni kezdenek, a ládájuktól mintegy 2 m távolságra kiterített pokrócra helyezzük őket, és azokat választjuk ki megtartásra, amelyek maguktól visszamásznak a helyükre vagy egyébben mutatnak kezdeményező készséget.

2. Háromhetes korukban, kulcscsomót rázogatunk a kölykök orra előtt, és azokat választjuk ki, amelyek bátran közelednek a zörgő idegen tárgyhoz.

3. A hathetes kölykök közé bedobunk egy kulcscsomót és megfigyeljük, melyek mennek feléje, melyek próbálják apportírozni vagy melyek kísérlik meg vele játszani — ezeket tartjuk meg.

4. A kb. nyolchetes kölyköknek törülköző lengetésével, tenyerünk összeverésével vagy kézmozdulattal támadást színlelünk és kiválasztjuk azokat, amelyek bátran állják a helyüket, vakkantva vagy morogva védekeznek,

esetleg a törülközővel vagy a kezünkkel játszani próbálnak.

5. A kéthónapos kölyköket egyenként a faroknál fogva felemeljük és azokat választjuk ki, amelyek a kellemetlen helyzet ellen erőteljesen és huzamosan tiltakoznak, védekeznek (a 2., 3. és 4. pontok dr. Schmidt, F. nyomán).

395. Ha a szuka egy vagy több kölyköt távolít el (telepít ki) a ládából és ezt többszöri visszahelyezésük után is megismétli, az így kezelt kölyköt vagy kölyköket selejtezzük ki

A tapasztalat azt igazolja, hogy a szuka ösztöne szerint cselekszik, amikor a nem túl életerős vagy pláne életképtelen utódokat kitaszítja. A kiselejtezett kölyköket állatorvossal végeztessük ki.

A kölykök felnevelése

396. Napfény, friss levegő és sok mozgás — ez a kölyökkutya legjobb orvossága

Éppen ezért fontos, hogy a kölykezés a meleg évszakra essék (373). A napfény jót tesz, egészséges. De tűző, forró napon ne tartuk a kölyköket. Jó időben minél többet futkározzanak a szabadban, hadd fedezzék fel maguknak a világot. Nyirkos időben vagy ha a fű vizes, maradjanak a ládában.

397. A 4. héttől fogva elkezdhetjük a kölykök kiegészítő etetését

Nagyon jól bevált a jól elkevert, kevés tejjel és cukorral dúsított zabpehely. Kezdetben naponta ötször, a következő héttől kezdve pedig már csak négyszer etessük a kölyköket (121).

398. Öthetes koruktól kezdve már fél-folyékony kiegészítő étellel etetjük a kölyköket

Vagdalt nyers húst és reszelt sárgarépat keverünk a zabpehelylevesbe. A kiegészítő étel mennyiségét fokozatosan növeljük (124). Fontos, hogy rendszeresen legalább 1 kávéskanálnyi csukamájolajat is adjunk az ételhez.

399. Ha a szuka saját ételét kihányja, hogy a kölykeivel megetesse, ne akadályozzuk meg benne

Ez egészséges ösztönből fakad, s akkor ébred fel a szukában, amikor a kölykök a szopás mellett már enni is kezdenek; a legtöbb szukából ez az ösztön sajnos már kiveszett. A szuka gyomrában egy kissé már megemésztett táplálék a kölyköknek nagyon egészséges.

400. Hathetes koruk előtt a kölyköket nem szabad elválasztani

Az anyatej a legjobb táplálék, teljes értékűen semmi egyébbel nem pótolható. A 7. hétig nyugodtan szoptathat a szuka. De a

6. héttől kezdődően már csak éjszakára engedjük a kölykei mellé. Az elválasztás után a 124. pont útmutatása szerint etessük a kölyökutját.

401. Ha a kölyökkutya magától nem hajlandó enni, közbe kell lépni

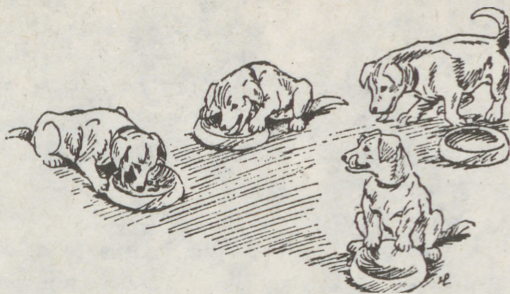
A szoktatást kezddhetjük úgy, hogy orrcskáját óvatosan a langyos, folyékony eledelbe nyomjuk vagy úgy, hogy ujjal egy keveset a szájára kenünk.

402. Az 5. hét után minden kölyök megkapja a maga külön etetőtálját

Ez két szempontból is fontos. Először, mert így ellenőrizhetjük, hogy melyik mennyit eszik. Az egészséges étvágyú kölyök semmit sem hagy a tálban, teljesen tisztára nyalja, és 10 perc alatt végez az étkezéssel. Másodszor, ezzel elkerüljük, hogy az erősebb, rámenőbb, tehát határozottabb egyéniségű (245) kölyök alomtestvérei kárára túlzabálja

magát, azok pedig éppen ennek következtében a fejlődésben visszamaradjanak, esetleg egészen elsatnyuljanak.

403. Ha a kölykök túl sokat zaklatják az anyjukat, gondoskodnunk kell arról, hogy időnként elvonulhasson valami csendes helyre

A kölykök ládája mellé odaállítjuk a szuka saját kosarát vagy — ha a láda elég nagy — annak a felét leválasztjuk olyan magas deszkával, hogy csak a szuka tudjon rajta átmászni, a kölykök nem.

404. Nyolchetes kora előtt féregelhajtásnak (49) kell a kölyökkutyát alávetni. Az egyes kutyafajták esetében szokásos farokcsontkítást az 5. nap után, de legkésőbb kéthetes korban, a fülcsontkítást (kupírozást) pedig kb. 8. hetes korban meg kell csináltatni (50, 158)

Kutyakiállítás

405. Minden jól nevelt, fajtatiszta kutya benevezhető kutyakiállításra

Ezek a kiállítások azt a célt szolgálják, hogy

ott a fajtánként rögzített standardkövetelmények (43) alapján a kutyákat tárgyilagos bírálattal minősítsék, s esetleg kitüntetésben részesítsék.

406. Mielőtt kutyánkat kiállításra beneveznénk, kérjük ki a tenyésztője véleményét

Jobban meg tudja ítélni, hogy kutyánk kiállításra alkalmas formában van-e. Ha véleménye szerint a kutya túlságosan kigömbölyödött vagy nem eléggé szép, esetleg jelleg-

zetesen gyenge, határozatlan magatartású (jellemű) (245), inkább mondjunk le benevezéséről.

407. Ha a tenyésztő véleménye szerint „kiállításra alkalmas” (406), arra kell törekednünk, hogy e jelentős alkalomra legjobb formába hozzuk

Gyönyörűen kiképezve, szépen és szakszerűen nyírt vagy trimmelt szőrrel — már ahogy a fajtaelőírás megszabja — és minél békésebb hangulatában vigyük a kiállításra.

408. A kutya kiállításának nem az az egyetlen célja, hogy kitüntetést kapjon

A kutyatulajdonos sokat tanulhat egy ilyen kiállításból. Látja, hogy milyen szempontok szerint minősítenek, milyen kutyák érik el a fajtastandardot (43) és még hasznos kapcsolatokat is teremthet. A kutyájával elért minősítési fokozat — kitűnő, nagyon jó, jó, megfelelő, hibás — arról is tájékoztatja, hogy tenyésztési célokra egyáltalán alkalmas és kívánatos lehet-e.

TERRIEREK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Foxterrier (sima szőrű és drótszőrű)	36—40 cm magas, súlya 9 kg körül, kis termetű, hosszú lábú; négyzetes arányok jellemzik, jó vonalú, erős. A fül kicsi, V alakú, előre bicsaklik, a farok kurtított	Fehér, fekete, vöröses vagy sárgás foltokkal. A rövid szőrű szőrzete egyenes szálú, testhez simuló, tömött, kemény; a drótszőrű és szálkás szőrűeké drótszerű, kemény, rövidebb szálú	Vidám, nagyon élénk, vállalkozó kedvű, játékos, temperamentumos; jó patkány- és egérfogó	Kedvelt lakás- és divatkutya; életet visz a házba. Tartása egyszerű. Ideges embernek nem való
Ír terrier	42—46 cm magas, súlya 11—12 kg, nemes formájú. A fül V alakú, előre bicsakló, a farok kurtított	Színe vörös, sárgávörös vagy sárga. A szőrzete tömött, kemény, drótszerű	Élénk, rámenős, éber, merész, más kutyákkal szemben támadó; egyébként simulékony és barátságos, egy kevésbé ugató	Éber, szeretetreméltó társ a házban. Tartás tekintetében igénytelen. Sok mozgásra van szüksége. Ideges embernek nem jó társ
Bedlington-terrier	Kb. 41 cm magas, súlya 8—10 kg, közepes termetű. Megjelenése a nyírásra folytán bárányszerű. A fül laposan lelógó, selymesen szőrözött. A farok közepesen hosszú, hegyes s rövid szőr fedi	Kék vagy szürkéskék színű, vöröses vagy sárgás foltokkal. Szőrzete gyapjas, tömött, a testtől elálló	Ragaszkodó, éber, intelligens, tanulékony, kedves. A védekezésben nagyon kemény	Kedves, szép társ városi vagy falusi házban. Sok mozgást kíván. Gondos, szakszerű nyírásra szorul
Welsh-terrier	38—40 cm magas, legfőleg 9 kg súlyú, közepes termetű, hosszú lábú, elegáns. A fül V alakú, előre bicsakló, a farok kurtított	Cserszínű, fekete nyereggel. Szőrzete kemény, drótszerű, testhez simuló, puha aljszőrrel	Kellemes, szeretetreméltó, szót fogadó társ; élénk természetű, ragaszkodó, mindig vidám, jó vadásztulajdonságai vannak; a vizet nagyon kedveli	Kellemes lakás- és kísérő kutya. Tartása könnyű és kellemes
Boston-terrier	35—40 cm magas, súlya 8—12 kg, erőteljes, zömök, négyzetes arányú, hosszú lábú. Jellegzetes bulldog beütés. A fül kicsi, felálló. A farok rövid, kurtított	Csikolt, fehér jelzésekkel. Szőrzete sima, rövid, fényes	Intelligens, éber, ragaszkodó, élénk, a családhoz és a házhoz hűséges	Szeretetreméltó lakás- és kísérő kutya. Városba és autóbá jól bevált
Bull-terrier	40—55 cm magas, súlya 17—26 kg között, közepes termetű, erős, izmos, zömök. A fül kicsi, s ha természetűtől fogva nem felálló, csonkított. A farok vége felé elvékonyodik, vízszintes tartású	Fehér vagy fehér alapon foltozott, de más szín és csikoltság is előfordul. Szőrzete tömött, rövid, fényes	Hűséges ragaszkodó, rámenős, félelmet nem ismer; nagyon élénk, éber, akaratos, kitartó; kissé nehezen nevelhető	Jó, éber őrző kutya, de erős kézzel kell fogni. Ideges és lágyabb természetű ember mellé nem való
Sealyham-terrier	25—30 cm magas, súlya 9 kg-ig terjedhet. Erős testű, rövid lábú, feje nagy. Füle közepes nagyságú, lógó. A farok kurtított	Fehér vagy fehér és sárgásbarna. Szőrzete hosszú, kemény, drótszerű, dús sörénnyel	Bátor, éber, intelligens, élénk, hűséges, ragaszkodó; kissé akaratos és tartózkodó	Kellemes lakáskutya, kiváló őrző, de kemény kezet kíván. A szőrzetét gondosan kell ápolni
Skót terrier	25—28 cm magas, súlya 8—11 kg, zömök testű, rövid lábú, nagy feje s erős állkapcsai vannak. A fül kicsi, hegyesen felálló. A farok enyhén felfelé ívelő	Egyszínű, fekete, sárgás vagy több színűen csikolt. Szőrzete drótszerű, kemény, sűrű, puha és sűrű aljszőrrel	Nagyon temperamentumos, intelligens, éber, hűséges, robusztus, idegenekkel szemben barátságatlan	Javasolható városi kutyának. Tartása egyszerű. Jó autós kutya

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Skye-terrier	Legfeljebb 25 cm magas, nyújtott testű, rövid lábú. A fej hosszúkás. A fül felálló vagy lelógó. A fark zászlós, enyhén felfelé ívelő	Szürkéskék vagy világos szürkéskék, esetleg pezsgőszínű sötét szőrvégekkel. Szőrzete nagyon hosszú, kemény, drótszerű, rövid, puha aljszőrrel	Hűséges, éber, rámenős, Idegenekkel szemben tartózkodó. Gyermekszerető	Bevált városi és szobakutya, különösen hölgyek mellé. A szőrzete rendszeres ápolást kíván
Yorkshire-terrier	Testmagassága 30 cm-ig terjed, súlya nem több, mint 3,15 kg. Rövid lábú, törpe alak. A fül félig felálló, a farkát közepes hosszúságúra kurtítják	Sötét acélkék, a mellkas, a fej és a végtagok sötét aranyszínűek. Szőrzete hosszú selymes, fényes, a fejtől a fark végéig választékolt	Intelligens, élénk, vidám, öntudatos, ragaszkodó	Luxus- és divatkutya, főként hölgyek számára. A szőrzetét gondosan ápolni kell

BULLDOGOK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Angol bulldog	40—45 cm magas, 20—25 kg súlyú, zömök test, nagy fej, előugró alsó állkapocs. Kerek, hátrabicsakló (rózsás) fül, közepes hosszúságú, egyenes tartású fark	Fehér alapon csikolt, vörös vagy fakósárga, egyszínű vagy más színű jelzés. Szőrzete finom, sima, testhez álló, rövid	Bátor, ragaszkodó, hűséges, jóindulatú, öntudatos, tartózkodó, gyermekszerető, erősen horkol	Megbízható társ, jó házi kutya
Francia bulldog	35—40 cm magas, súlya 7—14 kg, zömök, izmos, kis testű. Denevérfüll. A fark rövid, egyenes vagy csomósan megtört, esetleg dugóhúzószerűen csavart	Egyszínű fehér vagy fehér alapon apró foltok vannak rajta, vagy csikolt, főként sötét csikokkal, fehér jelzéssel. Szőrzete rövid, finom, sűrű, sima	Élénk, intelligens, éber, kedves, ragaszkodó, békés, kényelemszerető; a gyermekeket nem nagyon szereti	Városi kutyának, még kis lakásba is nagyon alkalmas, igénytelen kutya

TACSKÓK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Tacskó (rövid szőrű, hosszú szőrű, szálkás szőrű és törpe tacskó)	Legfeljebb 27 cm magas, súlya 5—9 kg, megnyúlt, alacsony test, rövid, de egyenes végtagok. Közepesen hosszú, lógó fül. A fark hosszú, végig szőrös. A törpe tacskó 16—20 cm magas, súlya legfeljebb 4 kg lehet	Vörös, sárga, fekete, barna, szürke, fehér, cservörös egyszínűen vagy keverve, foltos, csikolt. A rövid szőrű szőrzete sűrű, rövid, sima, fényes; a hosszú szőrűé puha, egyenes, a szálkás, illetőleg a drótszőrűé kemény, sűrű, drótszerű, puha aljszőrrel	Külön egyéniség, ravasz, önfejű, finom érzékű, éber, kényelemszerető, ragaszkodó, mint koto-rékkutya rámenős; ha kellően nem fegyelmezzük, ő lesz az úr a házban	Bevált vadászkutya, jogosan kedvelt, éber házi és luxuskutya. Kellő mozgás hiányában szívesen kóborol és a vadászásra is rávetemedik vagy másik végtelként elhízik

USZKÁROK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Uszkár (nagy, közepes és törpe uszkár)	A nagy uszkár: 45—60 cm, a közepes uszkár: 35—45 cm, a törpe uszkár legfeljebb 35 cm magas. Elegáns, mozgékony, izmos kutya. A fül fejhez simuló, a fark többnyire kurtított	Egyszínűen fekete, barna vagy fehér. Szőrzete göndör, gyapjas, sűrű és dúsz	Rendkívül tanulékony, ragaszkodó, hűséges, jó őrző; nagyon intelligens, szívesen apportfrozó, a csak kevésbé ugató kutya	Ideális, éber házi és luxus-kutya, kis lakásban is tartható. Szőrzete gondos ápolást és rendszeres divatnyírást kíván. A nagy uszkár inkább munkakutya

SPITZEK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Spitz („Wolfspitz”, nagy spitz, törpe spitz)	„Wolfspitz”: 45–55 cm; nagy spitz: 40–50 cm; törpe spitz: 20–28 cm. Rövid, zömök test, rókaszerű fej, kis, hegyes fül jellemzi. A farok dúsán szőrözött, s a hátára csavarodik	„Wolfspitz”: fehér vagy ezüstszürke, fekete szőr- véggel. A nagy és a törpe spitz egyszínű fehér, fekete, barna, szürke, egyéb színek csak elvétve fordulnak elő. Szőrzete rugalmas, sűrű, hosszú, sűrű aljszőrrel; a pofán, füleken, mancsokon és végtagokon a szőr rövid	Jó őrző, hűséges, bizalmatlan; idegent nem ereszt magához, megvesztegethetetlen; nagyon ugató, de egyáltalán nem harapós	Hasznos társ, jó házőrző és jelző kutya. Tartása egyszerű, városi lakásba is való; elkóborlásra és vadászásra nem hajlamos; magányos lakó- vagy üzemhelyen kiváló őrző kutya
Csau-csau	45–55 cm magas, a spitzekéhez hasonló, de erőteljesebb, zömökebb testű. Kis, szögletes, álló fül jellemzi, a farok felkunkorodik, hosszú szőr borítja. A nyelve kékesfekete. Dús sörény	Egyszínű vörösbarna, fekete, kék, fahéjszínű vagy fehér. Szőrzete dús, sűrű, a testtől elálló, puha aljszőrrel	Gazdájához hűségesen ragaszkodik. A játékot és cirógatást nem igényli. Nagyon csendes, magába zárkózott, bizonyos szabadságot elváró, bizalmatlan természetű	Csendes, jól őrző házi kutya. Erősen személyhez kötődő természetű

KIS TERMETŰ KUTYÁK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Majompincs	Magassága 25–26 cm, súlya 1–1,5 kg. Torzonborz szakáll. A farok kurtított	Fekete, sárga, vöröses, szürke. Szőrzete kemény, sűrű, kócos	Éber, ragaszkodó, nem verekedős és keveset ugat, de nagyon rámenős	Kisebb lakásban, de kertés házban is bevált őrző kutya
Bolognai és máltai pinc	Magassága legfeljebb 30 cm, súlya 4 kg-ig terjed. Kis testű, törpe orrú, lógó fülű	Bolognai: fehér. Szőrzete nagyon sűrű, hosszú, göndör vagy hullámos. Máltai: fehér. Szőrzete nagyon hosszú, selymes, egyenes szálú	Vidám, értelmes, tanulékony, éber	Hölgyek kedvelt ölebe, luxuskutyája. A szőrzetet gondosan kell ápolni
Brüsszeli és brabanti griffon	Legfőljebb 25 cm magas és 5 kg súlyú, hosszú lábú törpe terriernek. A fül hegyesre csonkított vagy kicsi és lelógó. A farok kurtított	Brüsszeli: vörös vagy vörösbarna, szőrzete közepesen hosszú, drótszerű, sűrű, kócos. Brabant: vörös vagy vörösbarna, szőrzete rövid	Intelligens, élénk, kíváncsi, éber	Luxus- és házi kutya vagy öle; nagyon kevés igényt támaszt
Japán csin	20–28 cm magas, súlya 2–4 kg; kecses, elegáns; dúsán szőrözött mókusfarok jellemzi	Fehér alapon fekete vagy vörössárga foltok vannak rajta. Az orrhát és pofa mindig tiszta fehér. Szőrzete hosszú, selymes, nagyon dús, egyenes szálú	Élénk, intelligens, vidám, simulékony, könnyen sérthető	Értékes szobakutya, sok szeretetet vár, de ad is
Carlin (mopsz)	Magassága 32 cm, súlya 7 kg-ig terjedhet. Kerek fej, gombfűl, hátra kunkorodó farok	Egyszínű szürke, barna vagy sárgásfehér. Szőrzete rövid, puha, sűrű, fényes, a háton fekete vonal húzódik végig	Intelligens, ragaszkodó, kegyelmes, elhízásra hajlamos, horkolós	Luxuskutya, csendes társ, még kis lakásban is tartható

TÖRPE KUTYÁK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Papillon	20–25 cm magasságú, 2,5–4 kg súlyú. A fül felálló; hosszú, zászlós, a farok hátra simul	Egyszínű vörös, barna vagy sárga, illetve fehér alapon ilyen foltok. Szőrzete selymes, dús, meglehetősen hosszú	Élénk, intelligens, bátor és hűséges	Nagyon ragaszkodó, eléggé ellenálló luxus- vagy házi kutya
Pekingi pince	15–25 cm magas, súlya 1,5–6 kg. Nyak körüli sőrény, dúsán szőrözött farok, lógó fül jellemzi	Minden színű lehet, sőt tarka foltos is. Szőrzete sűrű, hosszú, dús, selymes	Élénk, szívós, bátor, intelligens	Kellemes házi és szobakutya, jó őrző, szőre gondos ápolást kíván
Törpe pinscher	26 cm-nél nem magasabb. A fül és farok csonkított	Egyszínű fekete, vörös („Rehpinscher”), sárga, barna vagy acélkék. Szőrzete rövid, sűrű, fényes	Éber, élénk, tanulékony, jó patkány- és egérfogó	Jó őrző kutya kertés házban, udvaron, de kedvelt szobakutya is
Törpe uszkár	Legfőbb 35 cm magas. A füle laposan a fejhez simul. A farok csonkított	Egyszínű fekete, fehér vagy barna. Szőrzete gyapjas, göndör, sűrű, dús	Nagyon intelligens, tanulékony, ragaszkodó, hűséges és éber	Könnyen nevelhető, kis lakásban is jól tartható házi vagy luxuskutya. A szőrzetét gondosan kell ápolni, divat vagy izlés szerint nyíratni
Törpe schnauzer	Magassága 35 cm-ig terjedhet. A fül csonkított, a farok kurtított. Bozontos szakáll	Bors- és piszkoszürke (sósínű) vagy fekete. Szőrzete drótszerű, durva, sűrű	Élénk, rámenős és éber, de jóindulatú. Kiváló patkány- és egérfogó	Hűséges, ragaszkodó házőrző és lakásutya, kemény, fáradhatatlan és igénytelen
Törpe spániel	25–30 cm magas, súlya 3–5 kg. Fejhez simuló, lógó fül. A farok kurtított	Fehér alapon vöröses barna, fekete alapon vörös vagy fehér alapon fekete és vörösbarna foltok tarkázzák, de lehet egyszínű vörös is. Szőrzete hosszú, selymes, dús	Temperamentumos, de nem hangos, nagyon intelligens, öntudatos, rideg bánásmódra érzékenyen reagáló kutya	Kellemes házi és luxuskutya

AGARAK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Afgán agár	Magassága 65–75 cm, kifinomult, elegáns alkat. A feje hosszú és keskeny, a füle hosszú, lelógó. A farok hosszú, a végén bekunkorított	Minden szín vagy színkombináció lehetséges. A pofa, a hát és a farok rövid, a test többi része nagyon hosszú, lecsüngő, selymes, puha szőrrel van borítva. A fejtetőn selymes szőrűstök	Bátor, jóindulatú, az időjárással szemben ellenálló, nem ugató és nem verekedős kutya; büszke, az igazságtalan büntetést nehezen tűri	Elegáns, feltűnő külsejű luxuskutya. Tágasabb városi lakásba is való. Sok mozgást kíván, és a szőrzetét gondosan kell ápolni
Perzsa agár	55–65 cm magas, súlya 14–22 kg. Kecsés és finom testalkata ellenére erős kutya. Hosszú, széles, lelógó, hosszú selymes szőrrel takart fül. A farok hosszú, s nagyon hosszú szálú szőrzet fedi	Minden színben előfordul. A szőrzet a testen meglehetősen rövid és sima, a fülön hosszú és selymes. A hátsó végtagokat és a farkot hosszú szőr takarja tollszerűen	Tartózkodó, idegennel szemben elutasító, egyébként simulékony és szelíd	Sajátosan luxuskutya. A kellő mozgás hiányát megsínyli. A leggyorsabb agár 67 km/óra sebességre is képes

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Orosz agár	Magassága 75—82 cm. Elegáns, szép formájú. Karcosú, nyújtott fej, lelógó fül, hosszan, rojtosan szőrözött, ívelt farok	Fehér alapon ezüstszürke, sárga vagy vörös, esetleg fekete jelekkel. Szőrzete hosszú, selymes, hullámos. A fejet, fület s a végtagok elülső részét rövid és sima szőr borítja. A nyak körül hosszú, sűrű szőrkoszorú	Egyoldalúan versenyfutásra kitenyésztett, csendes fajta. Nem ugató, nem harapós, az őrzőhajlam is hiányzik belőle. Tartózkodó, kevésbé ragaszkodó természetű	Nagyobb mozgásteret kívánó, városi lakásba nem alkalmas luxuskutya. Jó kísérő lovasember mellé
Wippet (angol agár)	Magassága 45—50 cm, súlya 9—10 kg. Kecses, elegáns testalkat. A fej hosszú, ék alakú. A fül kicsi, vékony, csak izgalmi állapotban felálló (rózsafül). A farok hosszú, vékony	Minden színben lehetséges. Szőrzete lehet rövid, sűrű, fényes (rövid szőrű változat) vagy durva, drótszerű, sűrű aljszőrrel (drótszőrű változat)	Rámenős, gyors, intelligens, kedveskedő, nagy gyemekbarát	Nagy becsben tartott versenykutya, de kellemes házi és kísérő kutya is lehet. Tartása könnyű
Olasz agár	Legfőljebb 35 cm magas, súlya 2—3,5 kg között mozog. A minél kisebb alak a keresett. Kecses, elegáns, hosszú lábú. A füle kicsi, vékony, hátrabicsaklik, de a vége előrehajlik. A farok vékony, könnyű, a végén elkeskenyedő	Minden színben megengedett, de a lilásfekete (izabellaszín) a legkeresettebb. Szőrzete finom, selymes, puha, sima és testhez álló, egészen rövid	Gyors, rendkívül élénk, ragaszkodó, engedelmes, nagyon intelligens, de egy kissé szeszélyes. A hideget rosszul tűri	Luxuskutya; ragaszkodó, kellemes társ, kis lakásba is alkalmas, de tartás tekintetében kissé igényes

VADÁSZKUTYÁK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Rövid szőrű német vizsla	Magassága 60—70 cm, súlya 27—32 kg, közepesen nagy és erős testű. A fül közepes hosszúságú, a fejhez simulva lelóg. A farok félhosszúra kurtított	Tiszta vagy jelzéssel tarkított barna, illetőleg barna foltokkal és pöttyökkel tarkított fehér. Szőrzete rövid, sűrű, durva szálú, kemény	Kiváló szaglászó, megbízható álló, kereső és apportírozó kutya. Hűséges, ragaszkodó, ellenálló	Pompás, nagyon elterjedt vadászkutya; csak vadászember keze alá való
Drótszőrű német vizsla	Magassága 60—65 cm, súlya kb. 30 kg, közepes nagyságú, erős testű. A fül közepes hosszúságú, lógó, a farok kurtított	Barna alapon jelzéssel vagy barnával csíkoltt. Szőrzete kemény, közepesen hosszú, drótszerű. Rövid bajusz	A rövid szőrű német vizslával azonos tulajdonságai vannak	Mint a rövid szőrű német vizsláé
Szálkás szőrű német vizsla	60—66 cm magas, kb. 30 kg súlyú, közepes nagyságú erős testű. A fül középhosszú, lógó, a farok kurtított	Barna és fehér, szürkésbarnát mutató, esetleg nagyobb, sötétbarna foltokkal. Szőrzete kemény, kefeszerűen felálló, merev, kb. 4 cm hosszúságú. Erős bajusz	A rövid szőrű német vizslával azonos tulajdonságai vannak	Mint a rövid szőrű német vizsláé
Hosszú szőrű német vizsla	Magassága 63—70 cm, súlya kb. 30 kg, nagy, erős, izmos testű. A fül fejhez simuló, lógó, dús szőrzet fedí. A farok zászlósan szőrözött; csak a végéből szokás egy keveset kurtítani	Barna vagy fehér, nagy barna foltok és pettyek tarkítják, esetleg barnával spriccelt. Szőrzete a háton és oldalakon 3—5 cm hosszú, elől a nyakon és mellen, valamint a hason valamivel hosszabb	A rövid szőrű német vizslával azonos tulajdonságai vannak; szívesen dolgozik vízben és mocsárban; könnyen válhat emberrel szemben is támadóvá	Mint a rövid szőrű német vizsláé

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Weimari vizsla	Magassága 56—74 cm, közepes nagyságú, erős, elegáns. Lógó fül, kurtított fark	Ezüst-, őz- vagy egérszürke, borostyánszerű szemmel. Szőrzete rövid, sűrű, puha	A rövid szőrű német vizslához hasonló tulajdonságai; kiváló nyomkereső. Könnyen válik az emberrel szemben is támadóvá	Mint a rövid szőrű német vizsláé
Magyar vizsla	53—64 cm magas, súlya 22—30 kg. Szikár fej, lógó, V alakú fül, mély, hosszú mellkas. A fark 2/3-ra kurtított	Sötétebb árnyalatú zsemlesárga, egyszínű. Szőrzete erős szálú, egyenes lefutású, rövid, a testhez simuló, sűrű, fényes	Nyugodt, engedelmes, tanulékony. Szimata, nyomtartó készsége kitűnő, a vad megállására, elhözására is igen alkalmas	Kitűnő, külföldön is kedvelt vadászkutya. Bármennyire tetszetős, szép és kedves állat, mégis csak vadászembernek való
Pudel pointer	Magassága 54—65 cm, nagy, izmos testű. A fejet durva szőr fedi, s erős szakállképződés jellemzi. A fark drótszerű szőrrel jól bevont, csak kevéssé kurtított. A fül fejhez simuló, lógó	Barna vagy őszilomb színű, esetleg apróbb jelzésekkel. Szőrzete kemény, sűrű, drótszerű, közepesen hosszú szálú	Gyors mozgású, kiváló szaglászú, kitűnő kereső kutya	Jó vadászkutya, csak vadászember keze alá való
Nagy münsterlandi	Magassága 58—65 cm, közepesen nagy, erős testű. Nemes, hosszú, nyújtott fej. Fejhez simuló fül. A fark gyengén felfelé ívelt, zászlósan szőrözött; 1—2 cm-rel kurtítják	A fej fekete, a test fehér alapon nagy, fekete foltos. Szőrzete egynemű, 3—5 cm hosszú, enyhén hullámos	A rövid szőrű német vizslával azonosak a tulajdonságai	Mint a rövid szőrű német vizsláé
Kis münsterlandi	Magassága 46—56 cm, közepes nagyságú, erős, jó kijállású. A fej nemes, nyúlánk. A fül hosszú, lógó. A fark gyengén felfelé ívelt, s pompás zászló díszíti	Fehér alapon barna foltokkal vagy barna „köpenyvel” tarkázott, de lehet fehér, barna vagy penészszínű is. Szőrzete közepesen hosszú szálú, enyhén hullámos, sűrű aljszőrrel	Nagyon tanulékony, kedves, kitartó; kiváló nyomkereső, készségesen apportírozó, éber, szenvedélyes vadász	Kiváló vadászkutya, de amellet jó őrző, kellemes, ragaszkodó házi és kísérő kutya is
Pointer	Magassága 53—63 cm, erős, elegáns, s szinte négyzetes alakú. A fül vékony, lapos, lógó. A fark hosszú, rövid szőrrel sűrűn benőtt	Fehér alapon fekete, barna, narancssárga vagy sárga jelzés és pettyezés tarkítja. Szőrzete vékony szálú, sűrű, testhez simuló és fényes	Élénk, kitartó, kitűnő szaglászú, rendületlenül állja a vadat, szívós és igénytelen	Kiváló vadászkutya, de csak vadászember keze alá való
Angol szetter	Magassága kb. 60 cm, elegáns, szép megjelenésű kutya. A fül nem nagyon hosszú, vékony, laposan a fejhez simul. A fark közepes hosszúságú, puha, selymes zászló díszíti	Fehér alapon fekete, sárga vagy barna foltok. Szőrzete hosszú, puha, selymes, fényes	Gyors, kitartó, szenvedélyes vadász; kissé önfejű, de ragaszkodó, jóindulatú, a vizet kedveli	Szorgalmas vadászkutya, de elegáns, szépségével feltűnő házi és kísérő kutya is
Gordon szetter	Kb. 65 cm magasságú, nagy, erős testű. A fül meglehetősen hosszú, vékony s hosszú szőrrel borított. A fark közepes hosszúságú, kissé elhegyesedő, tollszerűen dús szőrzet fedí	Mélyfekete alapon barnás-vörösen csillogó jelzés jellemző rá. Szőrzete puha, selymes, fényes, sokszor enyhén hullámos, a fülön, a hastájon és a láb belső oldalán hosszabb szálú	Kitartó, nagyon értelmes, ellenálló; mezei és vízi vadászatra specializált vadászkutya	Kiváló teljesítményekre képes vadászkutya, de amellet kellemes, csendes és hűségese házi és kísérő kutya is

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Ír szetter	Magassága kb. 65 cm, nagy, elegáns, feltűnően szép kutya. A fül közepesen hosszú, vékony, arcra simuló. A farok nem túl hosszú, kissé lefelé ívelő, szép zászló díszíti	Aranyosan csillogó gesztenyebarna. Szőrzete közepesen hosszú szálú, sima, testhez simuló, selymes	Hűséges, bátor, intelligens, jó szaglász; az állásban megbízható és gyors kereső; vízi munkára nagyon beválik	Kitűnő vadászkutya, de egyszersmind közkedvelt luxuskutya is; kellemes házi és kísérő kutya. A szőrtakarót és a fület rendszeresen ápolni kell
Hannoveri véreb	40—60 cm magas, nagy, erős, nyújtott test. A fül nagyon széles, szorosan a fejhez simulva lelóg. A farok hosszú s többnyire kissé lefelé ívelt	Szürkésbarna, vörössárga, okkersárga; a fej és gyakran a hátsók sötétebb színű. Szőrzete sűrű, sima, dús	Speciálisan a sebzett szarvas és őz felkutatására vércsapán használt vadászkutya	A képzett szarvasvadász mellé való segítőtársnak, ezen a téren nélkülözhetetlen
Német fürjészeb	Magassága 40—52 cm; közepesen nagy, nyújtott test. A lelógó fül közvetlenül a szem mellett simul a fejhez, hosszú, többnyire hullámos szőr borítja. A farok tollszerűen szőrözött, enyhén kurtított	Barna, szürkésbarna vagy kékeszürke, sötét foltokkal és spricceléssel. Szőrzete hosszú, erős, sűrű, enyhén hullámos	Bevált, ugatva jelző, kereső kutya erdei és vízi vadászatra, de általában bármilyen vadászmunkára alkalmas	Sokoldalú vadászkutya, inkább csak vadászember mellé való
Német „jagd-terrier”	Magassága 33—40 cm; hosszú lábú, hosszú hátú fajta. Kis, előrebicsakló fül. A farok kurtított	Fekete alapon vörös és sárga jelzés, esetleg barna vagy szürkésbarna. A vöröses árnyalat nemkívánatos. Szőrzete drótszerű, szorosan testhez simuló	Szenvedélyes, rámenős vadász, hangos nyomjelző; kis termetű, de hasznos vadászkutya	Csak vadászember keze alá való
Cocker-spániel	Magassága 43 cm-ig terjedhet, súlya 11—13 kg, közepes nagyságú, erős test. A fül nagyon hosszú, simán lelóg, hosszú, selymes szőr fedi. A farkát rendszerint vízszintesen hordja; kb. a felére szokták kurtítani	Fekete, barna, vörös vagy szőke, sokszor fehérrel is kevert, sötét háromszínű is lehet. Szőrzete hosszú, selymes, enyhén hullámos	Nagyon tanulékony, jóindulatú, éber, hűséges, ragaszkodó. Éppen csak kellemesen temperamentumos, kedveskedő. Vadásztevékenységként is sokoldalúan használható	Jó vadászkutya, de még inkább közkedvelt, szeretetreméltó társ a lakásban. A szőrzetét és a fület nagyon gondosan kell ápolni

NYÁJÖRZŐ KUTYÁK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Corgi	30 cm-nél nem magasabb, súlya 9—11 kg; rövid láb, erős, zömök test, a rókára emlékeztet. Hegyes, álló fül. A farok többnyire már természetből fogva rövid	Az egyszínű fehéren kívül bármilyen színű lehet. Szőrzete közepesen hosszú, dús	Élénk, nyugtalan, tanulékony, vidám; gazdájához és a házhoz hűségesen ragaszkodik, idegennel szemben bizalmatlan	Angliában nyájörző kutyának használják, de házőrzőnek is javasolható; igénytelen, tartása egyszerű
Skót juhászkutya (Collie)	Magassága 50—62 cm, súlya 20—30 kg; magas lábú, nyújtott testű. Nemes, keskeny, elegáns fej. A füle fális feláll, csúcsa előrebicsaklik. A farok közepesen hosszú, lelógó	Fekete-fehér, fekete-vörös vagy fekete-fehér-barna. Szőrzete hosszú, sűrű, kemény, puha, nagyon dús aljszőrrel	Értelmes, éber, nagyon hűséges, büszke és öntudatos, de szófogadó és ellenálló kutya	Szanitőr-, hírvívő, őrző-védő kutya, de a házban is kellemes, megbízható társ, elegáns kísérő kutya. Sok mozgást kedvel, s a szőrzete rendszeres, gondos ápolást kíván

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Puli	37—44 cm magas. Kis fej, négyzetes alak, visszakunkorított farok	Egyszínű fekete, szürke vagy fehér, a bőr mindig pigmentált. Szőrzete nemezes vagy szalagos, vagy zsinóros jellegű, hossza a kifejtett állat hátulsó testrészén elérheti a 18 cm-t	Élénk vérmérsékletű, értelmes, tanulékony, igénytelen. Nagyon hűséges, bátor	Kiváló terelő és házőrző. A hosszú szőrzet kevés ápolást (kefe) kíván, csak arra kell ügyelni, hogy a zsinórok, tincsek önállósága meglegyen
Pumi	35—44 cm magas. Feje megnyúlt, keskeny, a fül magasán tűzött, közepes nagyságú, felálló V alakú, a vége visszahajlik. A törzs rövid, hátrafelé lejt. A farok magasán tűzött, 2/3-ára kurtították	Egyszínű. Leggyakoribbak a szürke különféle árnyalatai, de akad fehér- és vörösesbarna is. Szőrzete tincsekben álló, fűrtös, csigás, szálkás	Élénk, mozgékony, kutató, csaholós, értelmes, engedelmes. Szilárd szervezettű, kisigényű, vakmerően bátor, rámenős	Elsősorban terelő kutya, de nagyon jó házőrző is. A rágszálókat szenvedélyesen irtja
Komondor	A kan legalább 65 cm, a szuka 55 cm magas; súlya 35—40 kg. Nagy testét gubancos szőr borítja még a fején is; erős, masszív. A fül hosszan lelógó. A farok határozottan lógó tartású, földig érő szőr fedi	Egyszínű fehér. Szőrzete gyapjas, gubancos, szinte szőrpáncéllá nemezesedik	Temperamentumos, öntudatos, önfejű, kitartó, időjárás viszontagságokkal szemben ellenálló. Gazdájához rendületlen hűséggel ragaszkodik, idegennel szemben támadóan elutasító	Magyarországon bevált nyájőrző, hozzáértő kutyabarát keze alatt pedig kiváló őrző és kíséret kutya. A szőrzetét jól kell ápolni
Kuvasz	Magassága 66—75 cm, nagy, impozáns, erős. Lazán lelógó fül. A farok dúsán szőrözött	Egyszínű fehér. Szőrzete a fején és a teste elülső részén rövid, sima, egyébként félhosszú, sima vagy enyhén hullámos, dús aljszőrrel	Hűséges, bátor, intelligens, erősen támadó, harapós. Idegennel szemben nagyon barátságos	Magyarországon bevált nyáj- és házőrző. Szakszerű fegyelméssel jó kíséret és védő kutya, kedves társ a házban
Svájci pásztor-kutyák (appenzelli; entlebucher; nagy svájci; berni pásztor-kutya)	Appenzelli: 48—58 cm magas, lógó fül, felkunkorított farok. — Entlebucher: 40—50 cm magas, lógó fül, természetből rövid farok. — Nagy svájci: 60—70 cm magas, lógó fül, hosszú, enyhén felfelé ívelő farok. — Berni: 58—69 cm magas, fejhez simuló fül, mélyen tűzött, zászlósan szőrözött farok	Minden változatban egységesen fekete alap, a pofa, a nyak alsó része, a mell, a láb és a farok vége fehér, a fekete és fehér között sárgásvörös. Az appenzelli és az entlebucher fajta szőrzete kemény, rövid, fényes, testhez simuló. A nagy svájci fajtáé merev vagy sima, dús aljszőrrel; a berni fajtáé hosszú, sima, puha, sűrű aljszőrrel	Éber, ürge, mozgékony, intelligens, bátor, ragaszkodó, könnyen kezelhető, csendes	Védő, kíséret kutyának és házőrzőnek jól bevált fajták, vadorzásra, verekedésre nem hajlamosak, könnyen nevelhetők

HASZNÁLATI KUTYÁK

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Német juhász-kutya	55—65 cm magas, hosszúra nyújtott, erős test. Álló fül, zászlós farok	Tiszta fekete, vasszürke, hamuszürke, vörössárga, vörösesbarna vagy szürke jelzések tarkázák, esetleg sárga alapon fekete nyereg jellemzi. Szőrzete félhosszú, dús aljszőrrel	Éber, hűséges, megvesztegethetetlen, bátor, gyermekbarát, idegennel szemben tartózkodó	Rendőr-, hírvívő, őrző, nyomkereső, szanitációs és vakvezető kutya. Sok mozgást kíván, lakásba nem való

Fajtanév	Testmagasság és alak	Szín és szőrzet	Tulajdonságok	Használati cél
Airdale-terrier	Magassága 56—61 cm, súlya kb. 22 kg; hosszú lábú, testarányaiban négyzetes, erős. A fül a fejtől egy kissé elállón lelóg. A farkok kurtított	A test fekete, a végtagok, valamint a fej és a fül csereszínűek, az utóbbiakon néhány fekete jelzés. Szőrzete kemény, sűrű, drótszerű	Megbízható, temperamentumos és erőteljes, jóindulatú	Kiváló rendőr-, vakvezető és védő kutya, de közkedvelt, megbízható házőrző is
Óriás schnauzer	Magassága 65—70 cm, négyzetes testarányok; a fül és a fark csonkított. Kőrszakáll	Fekete vagy bors- és piszkoszürke (sószínű). Szőrzete drótszerű, sűrű, merev	Hüségese, nagyon jó őrző, rámenős, de nyugodt alaptermészetű, jóindulatú, támadásban nagyon kemény ellenfél, bizalmatlan. Nem ugató	Kiváló rendőr- és őrző kutya, de ugyanúgy kelleme, éber házi kutya is. Sok mozgást kíván
Német boxer	Magassága 54—63 cm, súlya 24—25 kg; négyzetes testarányok, zömök, erős test. A fül és a fark csonkított	A sárga különböző árnyalataiban fordul elő vagy csíkol. Szőrzete sima, rövid, durva, fényes	Hüségese, jóindulatú, jó őrző, rámenős, idegennel szemben bizalmatlan	Kiváló őrző-védő és szolgálati kutya. A házban megbízható, nyugodt társ
Dobermann	Magassága 58—68 cm; karcú, erőteljes, rugalmas. A fül és a fark kurtított	Fekete, barna vagy kékeszürke; rozsdavörös jelek tarkítják. Szőrzete: rövid, sűrű, testhez simuló	Temperamentumos, tanulékony, határozott, gazdája és a család védelmében veszélyes ellenfél, idegennel szemben bizalmatlan	Jó támadókészségű védő és szolgálati kutya. Sok mozgást, mindennapos foglalkoztatást kíván. Házi kutyának csak feltételesen ajánlható. Nagyon ugató
Rottweiler	Magassága 55—66 cm, testes, zömök. Egymástól távol álló, előrebicsakló kis fülek. Farka rendszerint természetből rövid	Fekete alapon barna vagy sárga jelzések jellemzik. Szőrzete rövid, durva, merev, sima, dús aljszőr-zettel	Jóindulatú, hüségese, jól megkülönbözteti a „szolgálatban” s „szolgálaton kívül” magatartást, retenthetetlen, kiváló őrző, szükség esetén félelmetes támadó	Elismerten jó szolgálati kutya, kiváló őrző tágas telephelyeken stb. Kiseb lakásba nem való. Táplálás tekintetében igényes
Bernáthegyi kutya	Magassága 70—85 cm, súlya 70—80 kg. Hatalmas, erős test. Közepes nagyságú lógó fül. Hosszú, nehéz farkok	Fehér alapon vörös vagy vörössárga, barnás alapon fehér foltok tarkítják. A régi változat szőrzete rövid, a maie többnyire hosszú	Megbízható, nyugodt, nagy gyermekbarát. Nem verekedős és nem ugató. A hőseget rosszul tűri	Megbízható őrző-védő kutya, de csak kellően tágas helyekre való. Szőrzete rendszeres ápolást kíván. Nagyon sok táplálékra van szüksége
Leonbergi kutya	Magassága 70—80 cm, elegáns, bár testes és impozáns külsejű. Közepes nagyságú fül, hosszú farkok	Sárga vagy vörösesbarna, ábrázata fekete, de esetleg farkaszínű is lehet. Szőrzete hosszú, közepesen lágy vagy durva	Jóindulatú, megbízható, nagyon gyermekszerető, nem veszekedős, keveset ugat, kitűnő úszó	Jól bevált őrző-védő kutya, tágas vidéki otthonokba vagy magányosan álló, nagyobb lakóhely őrzésére való
Újfundlandi	62—75 cm magas, súlya 50—60 kg, nagy, erős, masszív, medveszerű test. A fül kicsi, arca simuló. A farkok közepesen hosszú, zászlós, hosszú, erős, sűrű szőrrel fedett	Fényes fekete alapon világossárga vagy sárgás jelzések jellemzik. Szőrzete hosszú, lapos, sűrű, nagyon dús aljszőrrel	Szeretetreméltó, hüségese, nyugodt, magabiztos és nagy gyermekbarát. Kiváló úszó, nem verekedős, nem ugató	Nagyon jó őrző kutya tágas telephelyen, nagy lakóépületben stb.
Hovawart (őnémet szó = Hofwächter = tanyaőr)	Magassága 60—70 cm, súlya 25—40 kg, nagy, erős testű. Lógó fül, hosszú, zászlós farkok	Egyszínű fekete vagy fekete alapon sárgásbarna vagy sárgás jelzések tarkítják. Szőrzete hosszú, lapos, fényes	Éber, fürgé, gyermekszerető, a családhoz hűségesen ragaszkodik, jóindulatú, de szükség esetén kemény harcos	Jó őrző kutya, különösen tanyára vagy vidéki otthonba, erősen ragaszkodik az egész háztájhoz. Sok mozgási lehetőségre van szüksége
Német dog	A kan legalább 80 cm, a szuka legalább 72 cm magas. Nagy, erős, elegáns megjelenésű. A fület hegyesre csonkítják, a farkok közepesen hosszú, végén könnyedén visszagömbül	Sárga, csíkoló acélkék, fekete vagy fekete-fehér foltos. Szőrzete rövid, sűrű, sima, fényes	Büszke, bizalmatlan, rendkívül intelligens, a gazdájához és a házhoz hűségesen ragaszkodik, de idegennel szemben elutasító	Elsőrendű őrző-védő kutya. Csak kemény kéz alá való. Sok mozgást kíván. Városi kutyának nem nagyon alkalmas

Tartalom

Ki tartson kutyát?	1. tanácstól
Amiket a kutyavásár előtt jól meg kell fontolni	7. tanácstól
A fajta megválasztása	22. tanácstól
Néhány szó a családfáról	38. tanácstól
A kutyavásárlás	45. tanácstól
A kutyavásárlás jogi következményei	55. tanácstól
Mi legyen a neve?	67. tanácstól
A legszükségesebb kutyafelszerelés	70. tanácstól
Luxuscikkek kutyák számára	85. tanácstól
A kutya átvétele és hozzászoktatása az új környezethez	89. tanácstól
Etetés és itatás	100. tanácstól
Az ápoláshoz használt eszközök	133. tanácstól
A kutya ápolása	137. tanácstól
Élősködők és irtásuk	159. tanácstól
A beteg kutya	164. tanácstól
A gyógyszerek beadása	183. tanácstól
A sérült kutya	188. tanácstól
Magatartás és hajlam	195. tanácstól
Az idegen kutya	216. tanácstól
Hiedelmek, babonák	233. tanácstól
A nevelés alapelvei	238. tanácstól
Dicséret és dorgálás, jutalom és büntetés	286. tanácstól
A kiképzés eszközei	303. tanácstól
A jólneveltség elengedhetetlen követelményei	312. tanácstól
A kiképzés	333. tanácstól
A kutya megöregedése és kimúlása	361. tanácstól
A szuka	364. tanácstól
A kutya tenyésztése	368. tanácstól
Pároztatás és vemhesség	372. tanácstól
Kölykezés és „gyermekág”	381. tanácstól
A kölykök kiválogatása	391. tanácstól
A kölykök felnevelése	396. tanácstól
Kutyakiállítás	405. tanácstól

Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó dr. Gallyas Csaba
Nyomta az Alföldi Nyomda 1990-ben
Munkaszám 2570.66-19-2
Felelős vezető Szabó Viktor vezérigazgató
Felelős szerkesztő Fábíán Tiborné
Műszaki vezető Csákvári Attila
Műszaki szerkesztő Sándor Józsefné
A fedél Koppány Simon munkája
Nyomásra engedélyezve 1990. január 23-án
Megjelent 10,00 (A/5) ív + 4 oldal színes + 20 oldal fekete-fehér melléklet terjedelemben,
283 ábrával

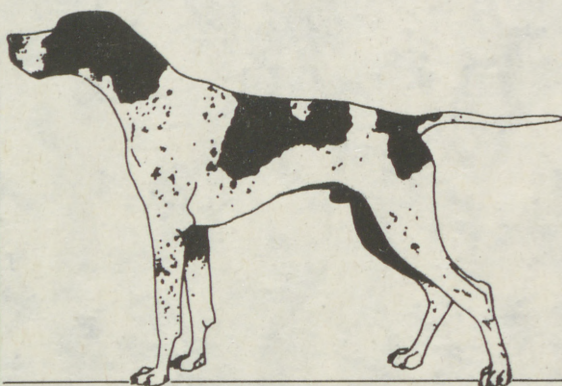
NEO-STOMOSAN®
 NEO-STOMOSAN®
 NEO-STOMOSAN®
 NEO-STOMOSAN®
 NEO-STOMOSAN®

koncentrátum ad us. vet.

A NEO-STOMOSAN® koncentrátum ad us. vet. egyike a legkiválóbb, külső élősködők elleni szereknek. A nagy hatású, modern piretroid hatóanyagok mellett a fotostabilizáló és a szinergista adalékok a hatástartamot jelentősen meghosszabbítják. Valamennyi állatfaj külső élősködői (rühatkák, tetvek, bolhák, kullancsok, légyfélék) ellen igénybe vehető.

A NEO-STOMOSAN® ártalmatlan a melegvérű állatokra, nem képez reziduumot és még koncentráltan sem veszélyezteti a felhasználók egészségét.

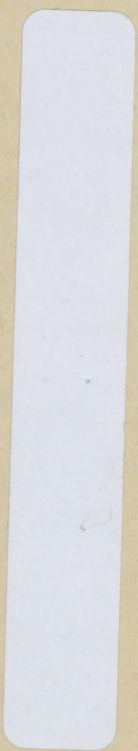

CHINOIN
 1970 ÓTA AZ
 ALLATGYÓGYÁSZATI
 SZOLGÁLATÁBAN

Ch
CHINOIN
 BUDAPEST

Gyártja és forgalmazza:

CHINOIN Gyógyszer és Vegyészeti Termékek Gyára Rt.
 Budapest, 1045 Tó u. 1-5.

„Akinek egyszer volt kutyája, az többnyire élete végéig ragaszkodik a kutyatartáshoz. Többé nem akar lemondani a négylábú barátáról.

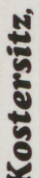
Ez történt velem is. Minden kutyámnak más és más volt a jelleme, mindegyik külön »személyiség« volt. Nem viselkedtek mindig kifogástalanul, néha-néha bizony bosszúságot is okoztak, de megbízhatók voltak és hűségesek, meghatóan ragaszkodtak hozzám és hozzátartozóimhoz...

...Kutyáim sokat tanultak, ezt meg is követeltem tőlük. De én is tanultam tőlük, mert hisz mi emberek sem születünk tökéletes kutyatartóknak.

Az igazi kutyabarátot minden kutya érdekli. Bármilyen kutya került a szemem elé, véreb vagy öleb, kutyaólbán vagy selyemvánkoston, mindet szakértő szemmel vizsgáltam. De a hozzájuk tartozó »gazdikát« és »asszonykákat« is szemügyre vettem. Az eredmény távolról sem volt mindig kielégítő, főként ami a kutyák gazdáit illeti.

A durva ember, aki veri és kínozza a kutyáját, szerencséire már kihalóban van. De olyan emberek még szép számmal akadnak, akik a másik végletbe esnek, s a kutyájukat úgy kezelik, mintha »kétlábú barát« volna, vagyis akik szinte embert akarnak faragni a kutyából, noha ezzel nem tesznek jót. Ahhoz, hogy a kutyát megértsük és helyesen neveljük, az kell, hogy »kutya módra« próbáljunk gondolkodni. Kutyánk ezért nagyon hálás lesz nekünk.”

Koch-Kostersitz, Manfred

tanács kutya kedvelőknek